

Gavran Đovani

Bela soba

SADRŽAJ

<i>Prologomena</i>	3
<i>Bela soba</i>	9
<i>Beograd</i>	13
<i>Park Duhova</i>	25
<i>Hotel</i>	35
<i>Njih pet</i>	45
<i>Poziv</i>	55
<i>Pare</i>	61
<i>Gospoda Igla</i>	69
<i>Šetnja</i>	79
<i>11. sprat</i>	83
<i>Nas pet</i>	101
<i>Bela soba</i>	119

Prologomena

Kažu da je dovoljno da umočiš prst u more, pa da budeš u kontaktu sa svima onima koje voliš. Uteha za one koji se osećaju daleko ili istina koja pomaže da se premosti najveća od svih udaljenosti: *zaborav*, svejedno. Voda, živa i prodorna, ista je i sa jedne i sa druge strane. Ti nepredvidljivi molekuli, ta čistota. Ponašajući se suprotno od zakona fizike, ona uvodi sasvim nova pravila u razdvajanju ljudi, u nerazumevanju teorija ostanaka i filozofija odlazaka.

Jer, ja se osećam daleko. Moj lik skapava na mermeru od kulturnog šoka, na usijanim relejima za prevođenje smisla, na nevoljnosti da se promeni naslovna stranica časopisa na kojoj piše da je budućnost samo naša. Ta budućnost, izvesna i opipljiva, mene ne interesuje. Njeni parametri su u neskladu sa obimom moje glave koja se smanjuje, zadenuta za pojas ovdašnjeg urođenika. Ponekad izgovaram reči koje ni sam ne razumem i to je u redu. Samo da ne počnem da vičem. Kotrljajući se niz tek napravljene ulice, moje telo vapije za istorijom, za sadržinom dana koji ne sadrži Pacifik.

Ti milioni popušenih kilometara, te hiljade nenapisanih pisama, samo nekoliko razloga da se ne sanja i ta jedna jedina, repetirana mladost. U sumnji da se zaista dogodilo sve što je trebalo da se dogodi, dopuštam sebi luksuz da se vratim tamo i završim jednu ili dve davno započete partije pokera na stolu od zelene čoje sećanja. Budući da sam jedini vlasnik i naslednik tog blaga sastavljenog od iskri i dima, dajem sebi za pravo da upadam, rovarim i zaključujem. Moć, kao strašni opijat, nosi me na svojim krilima ka udaljenim i pogrešno zapamćenim slikama iz mladosti. Neće oni meni menjati.

Bela soba

Dovoljno je samo da ih pogledam i već drhte pred mojom namerom, pred lavimom koje bi da budu deo.

“Predmete nasumice postaviti na sto, a onda ih premeštati, misleći na željeni događaj. Ukoliko imate osećaj da misao nije dovoljno jasna možete je izgovoriti, ali samo pod uslovom da ste sami u prostoriji. Izgovaranje želje u prisustvu drugih ljudi, smanjuje mogućnost ispunjenja sa 96 na 73 procenta.”

Koliko vremena treba da prođe da bi se dostigao nivo čudnovatosti potreban da bi se preživelo u novoizabranom mestu stanovanja? Jesam li ja, izgnanik ludila, osuđen da večito plutam između dva sveta, čudan i jednom i drugom, zamrznut u prelazu od negativa do pozitiva, zaglavljen na preuskim vratima koja se otvaraju ka napolju i ka unutra istovremeno. Ja sam ja sa obe strane. Čudeći se sam sebi, zatvaram oči pred tim krivim ogledalom. Ja ne znam da izgovorim svoje ime, ne zviždim više na maternjem jeziku. Pokušavam da pronađem početak nepristajanja na ponuđene okvire, ali to nije prošlost. Ili bar ne izgleda tako.

U selekciji sećanja koja se neprekidno dešava u mojoj glavi, gotovo da ne postoje sećanja na poslednjih deset godina. A znam šta se sve desilo, i svestan sam lepote tog perioda. U meni i oko mene je, od trenutka kada sam stupio na nepoznatu teritoriju, rastao život koji sam želeo, život o kome sam sanjao i koji se, jednostavno i lako, prostirao ispred mene, kao veliki, mekani tepih. Nije bilo mesta za kolebanje, prava sumnja nikada nije postojala. Ipak, niko od nas, a ima nas je sve više, nije taj život uzimao zdravo za gotovo, i svi smo radili danonoćno da ga pokrenemo, da nahranimo svaku od njegovih milion metamorfoza, trenutnih snova, malih zadovoljstava. Oslobođen velikih potresa i prohteva, taj svet se otvarao na najrazličitije moguće načine, hrabro i osmišljeno, a da nije zahtevao nikakve velike žrtve, nikakva naprezanja od strane onih koji su u njemu živeli. Bio je veliko ispunjenje, kome ništa nije trebalo davati ili oduzimati. Zato ga se i ne sećam. I ne sanjam ga: živeći ga, nisam imao za čim da žalim. Nije bilo “propuštenih prilika”,

Bela soba

“otvorenih pitanja”. Ko ne bi pozeleo tako kompletan, tako neugrožen život?

Ali, postoji bogalj, duboko u meni. Postoji ljudi psihoanalitičar, kome sam, davno pre ritualne smrti, širom otvorio vrata. Taj nezgrapni lik, koji sebe naziva i mađioničarem, neprestano ističe svoje začuđujuće snažne osobine da preti, udara i leči. On vitla svojim bičem po mojoj mirnoj savesti, tražeći bolnu tačku na kojoj bi počeo da me muči. Ali, nemoćan pred životom koji sam zagrio, on se neprestano vraća u prošlost, znajući da na tom tavanu, u tom potpalublju, skrivam sve aveti zbog kojih ponekad zaspim presrećan a budim se umoran.

Ja više nemam ruke. I, osim te spodobe u ogledalu koju izbegavam, nema dokaza da sam ih ikada imao. Moj duh je opna razvučena preko močvara i planina, koju koristim kao padobran u slučajevima neuspelih seksualnih avantura. Probušen na nekoliko mesta, taj cepelin uzaludnosti ne strepi od pada; on se ne kaje.

Nikada nisam rekao istinu. Ja i ne znam šta je to – istina. Zbog te vrste neznanja, ja sam označen kao Lažov. Iako nemam razloga niti potrebe da ikoga lažem, ja se sa tim u potpunosti slažem. Sve ono što znam potiče iz mog sećanja, ili iz čežnje za nekim stvarima koje su izostale iz mog života. Priznajem da nije dovoljno da bi se stvorila kompletna slika o svetu, ali koga je briga za taj svet. Ja sebe nikada nisam ni smatrao delom te stvarnosti.

“Cigaretu?”

“Ne, hvala.”

“Metak?”

“Da, rado.”

U fiokici na radnom stolu, u duplom dnu kutije za nakit, u maloj kožnoj kesi boje drveta, sakriven je predmet mog obožavanja. Na nazubljenoj površini, na slovima od belog laka, tajna leži, zaključana. Hoće li se noć ikada završiti i dopustiti svetlu da padne na moj razum? Hoće li prošlost prestati da traje, dok me sadašnjost skrnavi i zameće u neprirodnoj naseobini dvonožnih vukova? Tu

Bela soba

gde živim ne postoji reč sa konačno. Moje su misli tuneli u kojima spavaju lale i mokri krajevi čaršafa za neželjenu zoru. Jesam li se probudio, tada kada ste pregazili svoja obećanja i ostarili kao stalaktiti španskih pećina? Pustite natpis na spomeniku neka proklamuje da je epoha sendviča i kolonjskih voda završena; nas čeka tek još jedan izazov na putu ka istini.

Malo je reći da sam izgubio nadu. Pogrešno je to reći. Nada, ta bucmasta devojčica plave kose, nikada nije bila u mom dvorištu. Kada sam je prvi put video, ona je odlazila praćena isparenjima sopstvenog tela. Jadno malo: njena senka je utekla pre nje. To se desilo kada sam imao četiri godine. Više je neću videti, osim u razvodnjennoj Holivudskoj verziji, koje je puna "sadašnjost".

Produžavanje prošlosti nije novina među pacijentima. Ne da sam ja jedan od njih! Još u doba pisara, viđeni su pojedini delikventi kako prepravljaju prošlost po svom nahođenju. Mnogi od njih su se tamo zauvek nastanili. Ali, to je stvar obrazovanja. I izbora. I svim slučajevima, ja se nadahnijem voljom da se neprstano izaziva paradox nad ovom stvarnošću: Otići što je moguće češće u prošlost, tamo stvari preurediti po trenutnom hiru, a zatim se vratiti u sadašnjost i uživati (ili ne) u plodovima svoga rada. Jedino takav, život može biti dovoljno zanimljiv. Pa cela literatura je posvećena upravo tome.

Niko od nas ne može sa sigurnošću reći da se sve desilo onako kako ga se sećamo. Naše sećanje nas *laže*. Iako svesni toga, mi se kunemo u svoja pamćenje i podmećemo ga kao potporne stubove za čitavu svoju priču. Bojimo protekli život trenutnim omiljenim bojama, iz čistog koristoljublja, ne bi li jezičak na tasu stvarnosti pomerili na našu stranu. I to radimo sa entuzijazmom genija. A znamo da već sledećeg jutra sve može biti drugačije. Bez značaja hoće li to biti bolje ili lošije: ono što je važno je da, prekrajujući svoju prošlost, mi prekrajamo kompletnu stvarnost. I, ako smo nesposobni da pratimo sve intervencije koje smo izvršili na tom oživljenom lešu, lako možemo biti uhvaćeni u laži. Od strane sebe, najčešće.

Bela soba

Naravno da ne postoje novine koje su pratile svaki moj korak i objavljivale svaku moju reč u svojim jutarnjim izdanjima. Srećom, jer bi onda svako mogao da mi poturi taj papir pod nos i kaže: "Ovo je istina." Ali čak i da imaju čvrste dokaze, baš me briga za njih i njihovu upornost da me uhvate u laži. Odavno sam se otre-sao savesti, sudije u borbi između dobrog i lošeg. Tako da sebi ne mogu ništa da prigovorim, a onima koji slave jer sam uhvaćen, konačno, kako VIDIM prošlost drugačije, njima ne zameram. I oni moraju da se očešu o istinu.

Moje pravo da svoj život režiram unazad dolazi iz čiste dosade. Kada sam, pre neki dan, stopirao na autoputu za Kubu, video sam orla lešinara kako kruži po mojoj zenici. Njegove misli su bile jed-nostavne i čiste, što i vama želim.

Ne ljutim se zbog okrutnosti kojom je pisana ova priča. Na fi-nom papiru, ni mnogo glatkom ni mnogo rapavom, ispisujem slova zelenim sokom svog sna. Čavrljajući sa vrapcima, saznao sam da mi narednih dvadeset minuta nisu naklonjeni. Ko je to rekao vrapci-ma? Imam li prisluškivače u glavi? Sa sise novog dana kasne zime napijam se do bestraga i sklanjam vam se sa puta. Pa vi vidite šta vam je činiti. Ako, na neki volšeban način, dođete do zadnjih re-dova ovog pisanija, ne šalžite mi račune za lečenje; jedva izlazim na kraj sa svojim troškovima.

Ovo je samo jedan pokušaj da se pohvataju konci i produži večita predstava u marionetskom pozorištu. Izvinjavam se, una-pred, zbog trapavosti.

"dijalog dijalog dijalog."

"dijalog?"

"dijalog, dijalog i dijalog dijalog. dijalog dijalog."

"dijaaaalooog!"

Bela soba

Zatvorio sam vrata i krenuo ka dnevnoj sobi. Bila je prazna. I sablasno bela. Na belom stolu su stajali četiri mobilna telefona, pištolj bez okvira, neke fotografije i flaša viskija. Pored stola je bila bela stolica niz koju se slivao svileni ešarp, zaboravljen. Mrtvo svetlo bez senki, nije dozvoljavalo oku da primeti sve detalje u sobi. Utapao sam se polako u taj glub, bez zvuka, bez pokreta. Iz flaše sam ispio nekoliko gutljaja pre nego što sam, pritisnut bolom, seo na belu stolicu. Gledao sam u predmete na stolu. Izgledali su kao zagonetka koju nisam imao volje da rešavam. Mali pištolj. Fotografije koje je Cale napravio na obali reke, jednog davnog leta. Telefoni koji su u sebi krili tajnu... Predpostavljao sam da je onaj koji me je poslednji zvao bio isti onaj koji je i pucao. Ali nisam imao snage da utvrdim ko je to bio. To mi više nije ni bilo važno. Osetio sam kako se udaljavam od pitanja, od odgovora, od zamišljenih ciljeva, od ostvarenja snova. Sve je gubilo značaj pred nadolazećim, umirujućim krajem pesme koja se čula iz belog radija, negde iznad kamina.

“Nothing really matters,

Anyone can see,

Nothing really matters, nothing really matters

to me”

Naslonio sam glavu na hladnu površinu stola. Prijatan osećaj mi za trenutak prostruji kroz glavu. Iako umoran, nisam želeo da spavam. Hteo sam da ostanem tu još neko vreme, da produžim što više ovaj sekund koji mi je ostao, a koji je isticao kroz rupu na

Bela soba

mom odelu. Sve je bilo belo i moje misli su bledele i utapale se u ovu sobu koja mi, odjednom, postade draga. Setio sam se svega; telefonskog poziva kada mi je saopštena tužna vest o Bilovoj pogibiji, odluke da otputujem, aerodroma, Beograda kakav nisam napustio pre deset godina i svega što se dogodilo u četiri dana mog boravka ovde.

Paklica Žitana mi je bila tik ispred nosa i učini mi se da se zamučena silueta ciganke lagano pomera u ritmu neke muzike koju samo ona može da čuje. Podigao sam glavu i zapalio cigaretu. Bol postade malo jači, ali ne dovoljno da se ne prepustim čudnom mirisu duvana gajenog verovatno negde u Alžiru, pod okrutim Afričkim Suncem. Ili ko zna odakle je taj tamni list crpeo svoju razornu snagu, svoj teški miris. Prijao mi je, kao reč starog prijatelja, pomalo namćorastog, ali pouzdanog. Poput nekih drugih opojnih dimova, dim cigarete mi je sada pomagao da vratim film unazad, opustim se, udobno se smestim u stolicu i prepustim se živim slikama iz svoje glave.

Ja sam, inače, Gavran. Nisam siguran koliko sam star, jer mi se sve pomešalo u glavi, datumi, godine, mesta, lica... Trenutno ne mogu da se zakunem kako se zovem, pa sam vam se predstavio imenom koje mi je prvo došlo na pamet.

Mislim da sam pesnik. Reči koje ja imam u sebi teško da je ikada imao, bilo ko napisao, neko izgovorio. Moje reči bole, moje reči razaraju svojim nazubljenim sečivima, moje reči leče svojim opojnim travama, vole svojim lakim afrodizijacima, moje reči uspavljuju, pale sve iza sebe, prizivaju prošlost i predviđaju budućnost. U njima se susreću proleće i kifla, dim i kišna kap, ma-mut i digitalna kamera. Ljubav je u njima godišnje doba, san je način života, sreća je delić sekunde u kome bračni par glodara provodi nekoliko života nakon pucanja gume na automobilu pre vožnji od 70 svetlosnih godina na sat na auto-putu Nesvesno-Svemir. I bio sam jednom lud i bio sam zatvaran zbog tih reči. I davao sam vam na uvid te sulude grozdove. Sada iz njih teče opasno vino, osuđeno da stari u podrumima vaših interesovanja.

Bela soba

Nadajmo se da će se bar jedna duša napiti od njega, pre nego što ovaj svet poništi samog sebe.

Ja sam i mornar što pluta Velikim Morem, na splavu od postelje u kojoj sam rođen. Moja krv je more, njegove dubine. Svi alkoholi i opijumi, sve luke i lučke kurve, moje su vlasništvo. I kada plutam, ja raznosim sifilise i stidne vaši po vašim uštirkanim čaršafima, po vašim čipkastim gaćama, po vašim moždanim vijugama ispranim poslednjim magnetskom kišom, po vašim snovima od novinskog papira, po fijokama vaših radnih stolova. Ja otelotvorujem vaše grehove i činim ih neoprostivim. Ja uveličavam vašu smrt i činim je strašnijom. Ja vas teram da ridate u svojim jastucima pred neizvesnošću sutrašnjeg dana. Otvaram vam oči pred strahom, zatvaram ih pred poljubac. Ja vas osobađam, dajem vam za pravo da imate svoje male živote, svoje lutke od katrana, svoje suze od titanijuma. Ja vas ne poznajem, ja vas prezirem.

Ja sam dečak koji odbija da ostari i postane svoj roditelj, svoja tetka, svoj učitelj. Moje su namere jasne: ja vam se ne smejem iz svog neiskvarenog, nezrelog kutka, u kome vreme ne postoji. Ja ne mislim, dakle postojim na više mesta. Ja sam u prednosti nad vama – ne ustajem svakog jutra umoran. Moje su radnje nevine i čiste – niko neće otvoriti tu srebrnu kutijicu. Zatvorite svoje brižne oči, ja ne mislim da odrastem.

Ja sam plaćenik. Ali od vas ništa ne očekujem. Moji su poslodavci nevidljivi. Ja sam gusar vaše ulice, ja sam gangster vašeg noćnog kluba. Samo se usudite da sednete na moje mesto! Moj gnev će obojiti vašu kožu. Moja oružja gutaju život, ona zaustavljaju starenje. Moja je plata slatka osveta. Za neproživljeni život, za nedovršenu sobu za mučenje, za propuštene momente. Plašite se kada ja prolazim. Jedan iznenadan pokret, jedna nepromišljena reč i videćete vatru koja topi gradove, koja guta godine.

Ja sam i ljubavnik. Moja je kuća na vrhu brda i u njoj se uvek ori veseli smeh. Pogledajte kroz te prozore od uzdaha, kroz te kristalne zidove; jeste li ikada videli srećniju porodicu. Ta šašava deca, ta majka što leti i otac koji ih pridržava. Evo ih kako prave

Bela soba

gomilu od svojih trupova dok noge i ruke, poput propelera, pokreću tu mašinu radosti. Evo ih kako za stolom, uz mirisni ručak, razmenjuju svoje misli slobodno, bez ustezanja. Evo ih kako spavaju, budno motreni očevom nesanicom, i majčinom brigom. Kao čovek, ja sam deo. Neodvojiv. Siguran i realan. Kao drvo koje nadgleda svoju procvetalu baštu.

Ali počinje predstava. Ludi provod je obećan, mada su najavljeni akteri više nego sumnjivi. Otvorite kese sa svojim grickalicama, pripremite sokove: evo putvanja kakvo se ne pamti.

U sumnji da će se iko osvrnuti na čist znak koji brzo nestaje iza ugla oka, počinjem svoj drugi život.

Večiti ovisnik o snovima, ja ne vidim mogućnosti za njihovo ispunjenje u budućnosti. Oni ne pripadaju životu koji vodim.

Beograd

*“Is this the real life
Is this just fantasy
Caught in a landslide
No escape from reality
Open your eyes
Look up to the skies and see”*

Sekund pošto sam spustio slušalicu, shvatio sam da mi je upravo pružena prilika da nešto promenim u svom životu, da uradim nešto drugčije od ovoga dosada, nešto što bih verovatno odavno uradio da sam ostao u Beogradu. Naravno, bio sam tužan zbog Bilove smrti, koju smo davno predvideli u nekom razgovoru, na nekom dalekom moru, svesni da ishod ne može biti drugačiji ukoliko ideš protiv stihije života na način na koji je on išao, hrabro i tvrdoglavo, često i bezobrazno. Prkosio je svim pravilima i nikada nije ustuknuo. Stvari koje je on video, većina ljudi nije mogla ni da zamisli. Ipak, tuga je bila tu i nisam nikakvim planovima mogao da je odagnam. Uporedo, preda mnogom se otvarao ogroman prostor o kome sam do sada mogao samo da sanjam. Sa svim elementima tragike, ljubavi, napetosti i strave, moja priča je ležala ispred mene, spremna da se ispriča i odvede me gde god sam hteo.

Ustvari, ona se nadovezala na tugu koja me je već dugo pratila a da nisam ni pomislio na Beograd i svoje društvo. Već sam se mesecima koprcio u paučini nedovršenih misli, osećaja krivice zbog neurađenih stvari i praznine zbog neispunjenih obećanja, datih nekada davno. Osećao sam da nekome nešto dugujem, pa se strašna vest samo ponudila kao izlaz iz te situacije, kao mogućnost da se vra-

Bela soba

tim u svoj stari život i ispunim neka od tih obećanja.

Moja supruga me je gledala kako se pakujem, pozdravljam sa decom, i svakog trenutka je bila sve bleđa, tiša. Sklanjala mi se sa puta. Znao sam da je povređujem, da ne razume do kraja moju odluku, ali me je ostavila da se sam sudaram sa posledicama, jer drugačije nisam mogao da se smirim. Uvek mi je govorila da sam budala jer moram da se učim na sopstvenim grškama. Rešila je da ona bude moja savest, a da ostane daleko iza mene. Bila je potrebna *našem* životu, u trenutku kada nisam mogao da ga živim. Znala je da ću se vratiti, ako samo mene budu pitali. Znala je i za mrak iz prošlosti koji me je jeo, tako suprotan svetlu sadašnjosti koje me je hranila. Mrak tako jak posle svih ovih godina. Mark tako opasan a bestelesan, ipak opipljiv. Dopuštala mi je da se sakrijem u svoj kovčeg za ugalj, u svoj džep od plastike, i proživljavam ispočetka svoju nedorečenu mladost. Kao da neka drugačija postoji. I sada je odobravalala moje postupke, sugurna da ću je se setiti kada to bude potrebno.

Ona nikada nije bila sigurna ko sam ja. Upoznala me je kao samotnjaka, čoveka bez prijatelja, da bi u meni pronašla i iskopala romantika, nežnog ljubavnika, dete željno pažnje, prijatelja. Ne znam koje od mojih lica je više volela ili trpela ali joj nije trebalo mnogo da se navikne na promene raspoloženja, izmene planova za budućnost, odluke koje jednostavno nisu išle jedna sa drugom. Sva moja traganja, lutanja, svi snovi zapisani na mom čelu, ništa je nije zbunjivalo. Život je za nju bio nešto drugo. Kao da je odavno raskrstila sa suludim snovima, oduzimajući im težinu. I ovo sada je smatrala jednom brzopletom odlukom, ali i tripom koji sam morao da proživim. Ponovo. Znala je skoro sve priče iz decenije pre nje, i nikada me nije osuđivala ni pohvaljivala zbog njih. Samo je slutila da će takva vatra jednom ponovo hteti da se rasplamsa.

Poljubila me je, nežno kako je samo ona umela, sa istom onom nesugurnošću devojčice, kakva je bila pre deset godina, kada me je zavela takvim poljupcima. Htela je da me podseti, da me ponovo osvoji, da mi da malo svog svetla za mračne trenutke koji su me čekali. Taj poljubac koji se ponavlja svaki put kada me savlada

Bela soba

tuga, taj poljubac koji traje dok sve ostalo puca, taj poljubac koji ona čuva samo za mene, taj poljubac proleća koji ne prestaje, taj poljubac koji je seks i ljubav i prijateljstvo, taj poljubac koji štiti, koji odzvanja.

“Didn’t mean to make you cry

If I’m not back again this time tomorrow

Carry on, carry on, as if nothing really matters.”

Seo sam u auto i, po uobičajenoj vankuverskoj kiši, krenuo prema aerodromu. Na radiju je svirala jedna pesma sa našeg venčanja, pa sam, za trenutak, otplovio u to vreme veselja, žurki i velikih planova. Slike sa svadbenog ručka, održanog u jednom lepom beogradskom restoranu, još uvek su imale svoje jasne boje, svoju oštrinu pozajmljenu od osunčanog novembra i dolazeće zime, svoju namernu prenatravanost koja je rasterivala sumnje. Kad god sam hteo, mogao sam da dodirnem tkaninu njene haljine, da pomirišem buket koji je nosila, da čujem glasne uzvike oduševljenja prisutnih u trenutku našeg pojavljivanja na platou ispred zgrade Opštine. I ti ljudi, kao skup perlica različitih boja i oblika, kao boje nabacane na platno i još ne pomešane, ljudi koji su zbog svoje ljubavi bili više nego prijatelji, koji su zbog svoje vernosti izgledali drugašije nego ikada u svom životu, ti ljudi koji su sada živeli samo u našim sećanjima...

Iako mnogih lica nisam mogao da se setim, njihova lepa imena su mi prolazila kroz glavu. Ah, te raspevane devojkice, ta eksplozija glasova i optimizma, dok su napolju umirali svi svetovi za koje smo ikada znali. Svojim telima i pesmom, zaštitili smo se od smrti, sklonili se od neizvesnosti, ogradili od stvarnosti koja je mljela. I danas se pitam kako bilo je moguće stvoriti tako prefektan i neprobojan zid oko sebe, zid kroz koji čitav dan nije uspeo da prođe ni jedan jedini zvuk iz pretećeg sveta koji nas je okruživao. Čarolija tog dana, nikada kasnije ponovljena, ostaće zauvek van svog vremena. Tek mnogo posle sam shvatio svu njenu vrednost. Upravo zbog svoje otpornosti prema događajima spolja, ona ostaje kao prvi dokaz da je i šta je sve moguće. Bilo je i posle toga još divnih i

Bela soba

drugačijih momenata, ali su to bili samo momenti. Život je bio nešto drugo. Oni su hteli onu “s ružicama”.

Ako taj divni čin i nezaboravni dan, pun pijanstva, ljubavi i prijateljstva nazovemo zvanočnim završetkom mladosti, ako se posle toga sve zaista promenilo i mogućnosti za nešto drugo, neproživljeno postale nemogućnosti, ja ne žalim. Bio sam savršeno srećan, kao malo puta u svom životu. Hodati ulicama u svemirskim kostimima, uz muziku i ptice s druge planete, pred očima divnih prijatelja, saučesnika u zaveri protiv sveta i vremena, bilo je nešto najlepše što sam doživeo do tada. I dan danas, kada gledam snimke kako se penjemo uz stepenice ka prostoriji u kojoj će ceremonija venčanja biti održana, izgubim dah za čas, u neverici da je tako savršen dan ikada bio moguć.

“Ja sam ti rekla da je život nešto drugo, ali ti nisi slušao, isto kao sada.” Govorila je negde iz ugla moga oka. Poželeo sam da je dodirnem, da je utešim, ali sam razumeo način na koji je odlučila da komuniciramo. Postala je moja savest. Ipak, odvukla mi je pažnju dovoljno da ne primetim promenu svetla na semaforu, i uletim u raskrscnicu. Kočio sam, koliko je bilo moguće kočiti po kiši. Kočilo je sa mnom još nekoliko automobila i jedan školski autobus. Srećom, niko nikoga nije udario. Nekoliko podignutih prstiju me je opomenulo da se priberem.

“Moraš da budeš pažljiv,” rekla je. “Obećaj mi.”

“Obećavam,” rekao sam. I stvarno sam to mislio.

Leteo sam, brzo i lako, avionom neke male kompanije do Minhena, pa onda do Beograda. Odozgo, Beograd mi se učinio nekako mali, jedva nekoliko ulica koje sam sve mogao da imenujem sa te visine. Uostalom, moje pamćenje nikada nije bilo previše dobro. Često nisam mogao da se setim ni nekih važnijih događaja od juče a kamoli lica, ulica, telefonskih brojeva, događaja od pre deset ili dvadeset godina. Selektivno pamćenje. Nesvesno sam potiskivao sve što je bilo ružno ili nevažno, a pamtio ono što mi se sviđalo. I još nešto sam pamtio: ono što sam želeo a nikada nisam dobio. Iako sam u snovima sebi milion puta ostvarivao želju, samo njeno posto-

janje mi je pokazivalo da do ispunjenja još nije došlo. Jer sam verovao da kad je želja ispunjena, ona prestane da bude želja. Ponekad, ako se teži ka ponavljanju, to postane potreba, a ponekad, ako je jedinstvena i jednokratna, ona postane sećanje.

Tako sam i ljude i ulice i događaje u Beogradu, podelio na želje, potrebe i sećanja. Najviše sam imao sećanja, ali na njih nisam mogao da se oslonim, budući da sam imao ekskluzivno pravo da sa njima, tokom godina, radim šta hoću. Potrebe za Beogradom su gotovo potpuno nestale, osim nekih obaveznih, porodičnih. Ali želje! One su i dalje gorele u meni, neke od njih svakim danom sve više, pa tako deset, petnaest, dvadeset godina. Bio sam razapet između odustajanja od njih, što je, zbog udaljenosti, bilo realno, i skorog ispunjenja, što je uvek bilo povezano sa putovanjima nazad, koja su bila veoma retka i uvek sa porodicom, bez dovoljno slobodnog vremena.

Ali, evo putovanja kao stvorenog za ispunjenje tih želja. Ili bar za pokušaj. Da li je ona znala za te moje namere? Ili je samo intuitivno reagovala na adrenalin koji mi je jurio kroz vene dok sam se pakovao. Nisam uspevao da prikrijem svoje uzbuđenje.

I, eto mene u Beogradu koji sam voleo zbog svega što je nosio u sebi, zbog nekoliko ljudi koji su u njemu živeli, zbog pojedinih ulica, zbog vode... Beograd koji sam napuštao puno puta i uvek se vraćao presrećan. Osim jednom kada sam odlazio, želeći da ga neki strašni zemljotres sravni sa zemljom pa da nemam gde da se vratim. Ni tada ga nisam mrzeo, samo sam mislio da je bolje za obojicu da se više ne sretnemo. Milioni koraka za tešku samoću. Kada je bilo došlo do toga da je on glavni krivac za moju usamljenost, prestao sam da šetam i provodim veći deo dana na ulici. Sakriven od njegovih dana i noći, smišljao sam godinama osvetu. Ali ga nisam mrzeo.

Smatrao sam sebe nekom vrstom viteza bez oklopa. Nosio sam na sebi i u sebi boje Beograda, i na svoj, jedinstven i čudan način, branio njegovu čast pred tuđinima koje sam većinom sam izmišljao. Bio sam potpuno nezavisan od svih krugova u kojima sam se kre-

tao, ali sam, čineći male usluge, uvek sebi osiguravao podršku svakog od njih, jer, nikad se ne zna kada će ti ko zatrebati. Kako sam živeo izvan ustaljenih tokova, retko kad su mi trebale kontra-usluge. Svi su se čudili kako sam uspevaao da balansiram između toliko svetova, a da nikada ne upadnem u klopke koji oni donose sa sobom.

Pisao sam poeziju, često bez ikakvog smisla i zbog toga su me svi znali kao Pesnika. Imao sam lovu s kojom nisam znao šta ću. Vozao sam se taksijem po čitav dan.

Nosio sam pištolj, ali ne radi lične bezbednosti. Nisam mislio da u Beogradu postoji neko ko bi mi naneo zlo veće od običnih batina. Ali, to ću kasnije objasniti.

Vozim se sada nekim ulicama koje, zbog nevažnosti za moj cilj, ne prepoznajem. Ne mogu da kažem: vidi šta su sve izgradili! Ili: Ovde je nekad bilo to i to. Nisam se sećao tih ulica, te nisam imao s čim da ih upoređujem.

Vremenska mašina, vekovni san nesrećnog zapadnog čoveka, sada je konačno pronađena. Svoj patent nisam morao da registrujem. Slava me ne zanima, ni u kom obliku. Hoću da čujem istinu o sebi i stvarima koje sam dotakao. One koje sam sam stvorio, zadržaću za nasladu u godinama nemoći. Hoće li ova napava, komplikovanija od mog drugog izuma, perpetium-mobila, ikada ući u serijsku proizvodnju? Ili ćemo čekati da čovek ovlada svojim neurozama, nemoćan da ih izleči, i upregne, konačno, te mehanizme u kočiju koja ga već dugo čeka, mnogo duže nego što bi i jedan taksista sebi mogao da dozvoli.

Nekoliko dana pre polaska na put, gledao sam albume sa starim fotografijama i video neka draga mesta u Beogradu, onakva kakvim ih se sećam. Ali njih sam se sećao najbolje. Nekih drugih mesta, isto tako dragih, nisam se tako dobro sećao. Fotografije sprečavaju našoj mašti a se igra sa sećanjem, i prepravlja ih kako se njoj sviđi. Ili kada bih u kući nekog od Vankuverskih poznanika, pronašao fotografiju nekog mesta u Beogradu na kome sam, pre mnogo godina doživeo nešto iznenadio bih se kako to mesto nije onakvo

kakvog ga se sećam. U stvari, u prvi mah čak ne bih prepoznao to mesto uopšte, dok mi činjenice i uveravanja prijatelja ne bi dokazale o čemu se radi. Iako su fotografije bile napravljene u skoro isto vreme kada sam i ja poslednji put bio tamo, razlika između mog sećanja i onoga na papiru je bila ogromna. Tada sam mrzeo te fotke zbog razbijanja slike koju sam nosio u svojoj glavi.

Ili lica ljudi. Setio bih se nekog imena, iznenada, i gotovo odmah povezao s njim osećanja i događaje koji su nas vezivali. Ali lica nisam mogao da se setim. Nekada sam se bolje sećao odeće koju su ti ljudi nosili, a da im je lice ostalo u potpunosti magli. Samo uz pomoć fotografija sam bio u stanju da tu maglu podignem. A radilo se, ponekad, o veoma dragim ljudima.

Tog dana, u vožnji po ulicama zapamćenog Beograda, promicale su slike pored mene, ali je prošlo neko vreme dok nisam mogao da kažem: vidi ovo! Ili: šta su uradili od parka! Kuće mojih prijatelja, ljubavnica, znamenitosti iz mojih šetnji, mesta čudnovatih događaja iz moje mladosti, kada sam bio siguran da sam lud. Sve su to bila mesta potpuno ista kao što sam ih se sećao. Da li su tome doprinele fotografije, nisam mogao da kažem, jer nisam bio siguran da imam slike svih tih mesta. Ređale su se drage kafane, parkovi, fasade, klupe gde sam provodio čitava popodneva, pekare gde sam najradije doručkovao. Sva su bila netaknuta vremenom, mada se u Beogradu u međuvremenu mnogo toga promenilo. Ali ja nisam bio učesnik tih događaja, tako da oni nisu mogli da promene moje viđenje.

Došli smo do ulice gde sam nekada stanovao i gde, još uvek, živi jedan od mojih najboljih drugova Darko, koga nisam video više od deset godina. Bila je to jedna od retkih kaldmisanih ulica, zaboravljena od strane uprave grada, mada je broj stanovnika u tom kraju verovatno upetostručen u poslednjih dvadeset godina. Izgledalo mi je kao da sam, po izlasku iz kola, uskočio u staru fotografiju, snimljenu jedino za potrebe nekog suda koji je trebao da odluči da li je u tom kršu od kamenih kocki i ispucalih trotoara uopšte moguće živeti. Taj osećaj će me pratiti kroz ceo moj bo-

ravak u Beogradu.

Ni Darko ni ja nismo rekli ništa. Samo sam ga zagrlio kao davno izgubljenog brata i ostao u tom zagrljaju nekoliko minuta. Postili smo vreme koje nas je razdvajalo da se pomesa i razvodni u svemu onome sto nas je još uvek spajalo.

Ušao sam u njegov stan, zadovoljan činjenicom da se gotovo ništa nije promenilo. Njegova žena nije bila tu, ali sam prepoznao neke od stvari koje su njoj pripadale. Nikada nisam mogao da povežem njihovo prisustvo sa Darkovim stanom. Kao da su sve bile osenčene fluorescentnom, samo meni vidljivom bojom, one su štrčale i opominjale me da ni moje prisustvo njima ne prija. U sobi u kojoj smo, nekada davno, igrali karte nije bilo nikakvih novih elemenata. Darko nije voleo ništa da menja, i izgleda da se njegova supruga u to potpuno uklapala. Sa olakšanjem sam se uvalio u crni somotski kauč, otkopčao prvo dugme na košulji i bacio pogled kroz prozor, na grane velikog drveta i parče susedne zgrade. Napolju je mogla biti jesen. Ili rano proleće.

Ispričao sam Darku o svojim namerama, o tome da ću sve sam da sredim, da mi ne pada na pamet da ga uvlačim u sve to. On se samo smeškao. Kao da je tako nešto bilo moguće. Predpostavljao sam da su se njih trojica sve već dogovorili, i da jedva čekaju da se pokrenu. Pričao sam mu o svojim planovima ne vezanim za Bila i on je sve to hvatao u neku sveščicu u svojoj glavi. Mogao sam mirno da se opustim: iz njegovih očiju sam čitao onu staru vernost i nisam ima zašta da se brinem.

Pričali smo o prošlosti, koja nas je, kao ni jedno drugo vreme, zanimala i zarobljavala u svoje tople kaveze, iz kojih nismo hteli da bežimo. Sećali smo se, tačno ili netačno, događaja, ljudi, partija remija, devojaka... Nije nam bilo važno kada i kako, nismo morali da se složimo ni ko, ni zašto, važno je bilo da je to postojalo u nama u da nas je grejalo u ovom paralelnom svetu koji nas je posedovao. Navučeni na naše podvige, koji nikada nisu promenili ništa osim našeg samopouzdanja i prijateljstva koje se na takve stvari i oslanjalo, pogađali smo žilu kucavicu tog bajko-

likog a stvarnog sveta. Mogao je doći bilo ko i reći: “Vi samo maštate, momci” mi bi smo samo klimnuli glavom i tajnim znakom potvrdili svoju nedodirljivost.

Darko mi je pokazao slike sa svojih putovanja, kada je bežao od sumorne stvarnosti, pokušavajući da spase bilo šta vredno u svom životu, pa makar i samo svoju kožu. Tu negde, između Francuske i Bahamskih Ostrva, između borbe za život i protiv preživljavanja, virilo je lice njegove lepe žene, koja ga nikada nije napuštala. Njeno lice mi je izgledalo strano, mada sam je video hiljadu puta. Nije mi ni jedna stvar, koja se nje ticala, odgovarala tom okuženju. To nikada nisam rekao Darku. On ne bi razumeo, mada me ne bi kinjio da mu to i obasnim.

Kad je, posle nekoliko sati, razgovor počeo da jenjava i ostatak kafe se potpuno ohladio, priznajući sebi da sam umoran, spustio sam glavu na naslon i za trenutak zatvorio oči. Darko je još malo pričao a onda se i on opustio u svojoj fotelji, pustivši predhodno neku tihu i laganu muziku koju nisam prepoznao. Zvučalo je kao da neko svira na zvonu za bicikle sa jako mekanim zvukom, i da nije bilo nekih nervoznih delova, muzika bi bila idealna za spavanje.

Dan se bližio kraju i u sobi je bilo sve manje svetla. Deca sa ulice se više nisu čula, usisana verovatno u betonske džinove iz meni nepoznatih razloga. Da sam ja dete, pomislih, nikada ne bih napuštao ulicu. Treba uvek biti tamo gde se sve dešava. Setio sam se svog detinjstva i dugih večeri ispred zgrade na Novom Beogradu. Čudesni, neosvetljeni parkinzi, šetališta sa tek posađenim drvećem, miris proleća. Mada znam da nisam bio srećan, prijalo mi je sećanje na taj deo detinjstva. Otkrivajući knjige, devojkice i cigarete, bio sam stvorio sebi prostor koji niko nije mogao da mi oduzme.

Sedeći na nekoj klupi, u skoro potpunom mraku “šetališta” u bloku 45, pričao sam sam sa sobom i pokušavao da se smejem. Tada sam sebi bio najbolji i jedini prijatelj. Voleo sam sebe u tim momentima potpune nezavisnosti o svet koji me je svojatao. Nije me interesovao ni mrak ni retki prolaznici. Sakrivao sam žar cigarete, kako me niko ne bi video i pokušao da naruši moj mir. Moglo

je biti leto 1977.

Odjednom su iz mraka došle dve ruke i šcepale me za vrat. Bile su snažne, pa nisam ni pokušao da se oduprem. Tada sam shvatio da je to jedna od situacija u kojoj otpor može samo dodatno da pogorša moj položaj. Opustio sam se i čekao. Ruke su ubrzo shvatile da neću da se branim, te su me odgurnule na betoski deo klupe, ostavljajući me da se borim za vazduh. Oko mene se okretao mrak, sa nekoliko bledih svetala, duboko na horizontu. Iako sam sada mogao da dišem, uhvatila me je panika koju nisam mogao da objasnim. Kao da sam tonuo u taj živi mrak, bez zvuka, bez svedoka, sam na toj crnoj planeti bez duše. Hteo sam da vrištim, da pozovem upomoć, ali nisam imao glasa, ili se on zajedno sa mnom utapao u tamu, to ulje konačnosti, taj bunar bez dna. Hteo sam da se makar one strašne ruke pojave, samo da ne budem sam pred tim ogromnim plaštom od teškog crnog vazduha. Nikoga i ničega nije bilo. Umirujući svoje disanje i svoje srce, prepustio sam se tamnoj stihiji, i otplovio do bestraga, do novih dubina straha, do drugačijeg oblika samoće. Nije mi više bilo pomoći.

Trgao sam se. Još uvek sam bio kod Darka, koji je sedeo preko puta mene i pušio. Htedoh da kažem nešto, ali mi se učinilo da ne bih mogao da objasnim odakle je došao taj san, niti kako je povezan sa nama dvojicom, pa samo zapalih cigaretu i prepustih se muzici.

Bilo mi je drago što smo još uvek mogli da zajedno ćutimo. Nismo smetali jedan drugom u samoći, koja je nekada tako često tražila nečije prisustvo, u želji da se potvrdi sopstveno postojanje. Male prijateljske situacije koje su se uvek podrazumevale.

Sa Darkom sam često sedeo po celu noć, kod mene ili kod nje, pijući dok ima pića, uz cigarete i kafu. Naši razgovori su tekli bez prepreka, retko kada smo se raspravljali, uvek smo imali šta da dodamo na već izgovoreno. I zezali smo se, na svoj ili tuđi račun podjednako. I meni i njemu je prijalo da konačno postoji neko pred kim ćemo biti potpuno otvoreni.

U doba njegovih kriza sa njegovom sadašnjim ženom, a tadašnjom devojkom, postao je ćutljiv. Bio je luđi nego inače, jer,

Bela soba

osim mene, tada nije imao nikakav zaklon pred ovim svetom, koji je mrzeo. Takav je ostao i posle, kada je se sve vratilo u normalu i kada se oženio. Nije više mnogo pričao, niti se opuštao kao nekada. Naša viđanja su se proredila, da bi, posle moje ženidbe i prvog deteta, gotovo potpuno prestala. Kao da smo obojica čuvali ono što je preostalo za izuzetne situacije, kakva je bila ova sada.

Naše prijateljstvo je bilo okamenjeno i nije više trebalo da se neguje i obnavlja. Bez obaveza i dugova, mogli smo da nastavimo gde smo stali i posle deset života. Nikada ni jedna ružna reč, ni jedan povod za preki pogled, ništa. Prestanak druženja je bio sticaj okolnosti a ne naš izbor.

Park Duhova

Prvo što sam nameravao da uradim kada sam napustio Darkov stan, bilo je da posetim Bilov grob. Darko je živeo veoma blizu Parku Duhova, kako sam ja zvao najveće Beogradsko groblje. Predveče, kada je najmanja gužva, bilo je najbolje vreme za ono što sam naumio. Imao sam puno toga da kažem Bilu, i bio sam siguran da će me, po prvi put, pažljivi saslušati. Nikada, čak ni pod uticajem droge, ni posle teških batina, nije dopuštao da mu se drže pridike. Nije to činio grubo. Jednostavno bi me pogledao pogledom koji je značio samo jedno: Samo nemoj da sereš.

I nisam. Jednom prilikom, kada je odlazio s broda na kome smo zajedno proveli nekoliko meseci, hteo sam dmu kažem da mi mnogo znači njegovo prijateljstvo, da bih voleo da ostanemo u kontaktu na neki način, ali je on već bio zatvoren za takav razgovor. Sedeo sam u njegovoj kabini i čekao da nađem prave reči da bi mu objasnio šta osećam, a on bi me s vremena na vreme pogledao tim polu podrugljivim, polu molećivim očima, dajući mi do znanja da želi da ga ostavim na miru. Izašao sam bez reči i nismo se ni pozdravili. Kasnije se nikada nismo vraćali na taj čudni momenat potpunog ne-razumevanja. I ja sam prestao da se čudim kako je moguće da ljudi pogrešno shvate znakove naklonosti koje sam nosio na svom čelu, kao parole većite demonstracije iskrenosti. Od tada mi je čelo još poraslo, a svet je gluplji nego ikada.

Park Duhova se nije promenio. Tu su sada bili sahranjivani samo oni koji su već imali porodične parcele, ili oni koji su imali veze u gradskoj upravi. Nisu više sekli staro drveće da bi oslobodili pros-

tor za nove stanare, pa su ta ogromna, olistala stabla davala čitavom mestu izgled neodržavanog parka. Miris cveća i sveća je uvek podizao atmosferu, dovodeći je na ivicu nestvarnog. Osvetljenja gotovo da nije bilo. Nekome bi sve to delovalo stršno, ali ja sam tuda prolazio mnogo puta i nikada nisam osetio strah. Jedino što je moglo da me uplaši, bili su ljudi, koji bi možda mogli da izazovu neke neprijatnosti. Toga su i drugi šetači bili svesni, pa smo jedni pored drugih prolazili puni strepnji da će onaj drugi da izazove neki eksces i poremeti tišinu koju smo voleli.

Bilov grob sam lako našao. Kao da me je neka tajanstvena ruka vidila direktno ka njemu. Iako je bio sahranjen pre samo nešto više od dve nedelje, već je imao spomenik sa slikom, imenom i datumima rođenja i smrti. I još je pisalo "To sam bio Ja". Na ploči od nekog plavičastog mermera. Bilo mi je čudno da su ga sahranili, jer je bio mornar po narodnosti i ubeđenju, a takvi se, najčešće, bacaju u more. Kremirani ili ne. Ali, Bil je bio tu, metar i po ispod zemlje, sa zagonetkom iza sebe koju sam ja morao da rešim.

Gledao sam u taj lepo oblikovani kamen, očekujući da mi nešto kaže, da me uputi na koju stranu treba da idem.

A onda sam počeo ja da pričam. Nisam bio siguran šta sam hteo da kažem, ali sam osećao potrebu da pričam.

"E, moj Bil. Ko bi rekao da će nas smrt sastaviti. Ta smrt kojoj smo se zajedno smejali nekoliko puta, na raznim stranama sveta. Koliko je smrt jaka, da me je dovukla preko Atlantika i sada traži da se produži i razmnožava. Ja znam da si ti protiv toga da ja sada idem naokolo i kažnjavam krivce, ali to je neminovno. Kao onda u Grčkoj, kada policajcima nisam dao da te biju onako ranjenog. Ili u Peruu, kada smo bili ostavljeni u sred pustinje, nakon što smo prebili taxistu koji je pristao da nas odveze natrag na brod, pijane i umorne od kurvi i tuča, i kada si me nosio niz nešto što si ti smatrao putem, ka jedinom svetlu na mračnom horizontu. Neke stvari se ne zaboravljaju, i uvek se isto dešavaju, hteli mi to ili ne.

Prošlo je strašno puno vremena od našeg poslednjeg susreta, i još više od našeg zajedničkog putvanja na brodu. Mene još uvek

budi ljuljanje broda, još uvek sanjam plavetnilo kako me proždire, još ponekad osetim slani ukus u ustima kada se setim predivnih sutona na Pacifiku ili jutara na Karibima. Nikada nisam zaboravio svu moć koje more ima nad kopnom, nad ljudima, nad sudbinom. Njegova veličina nije samo u njegovoj masi, nego i u sposobnosti da utiče na vreme, na prostor, na ljude. Ono menja izgled planete i života, ostajući jedina snaga iznad čoveka koji se trudi da ga nadmaši, ili ako ne uspe, da ga uništi. Ko zna možda će se to i desiti, ali je sada lepo znati da ima nešto što čoveka, čovečanstvo, čini toliko malim. Ja mu se divim i ja ga, i u tvoje ime, ponovo pozdravljam.

A ti, nezgrapni džine, koji si se ne jednom ogrešio o moju isključivo bratsku ljubav, koji si davao sebi za pravo da nestaneš iz mog života a koga je sudbina, čak i ovako, precizno i lako uvek donosila nazad, kao silna morska struja, ti, Bil, si izabrao najstrašniji mogući način da se ponovo pojaviš. Je li to bilo deo onog obećanja da se živi do kraja i bez kočnica? Jesi li znao šta radiš ili te nije bilo briga, kao onda kada si na čelu naše petočlane pijane grupe, poleteo ka masi ljutih meštana, znajući da je jedan od mogućih ishoda i smrt, kojoj smo tek za dlaku izmakli? Šta se dešavalo s tobom, od tvog povratka u Beograd, u kojim si vodama plivao, sa kim si se zakačio, čije si žene napastvovao, kakvim si se drogama uspavljivao? Jesi li ikada pomislio na svoj zavet da ćeš posle 35. da se smiriš i osnuješ porodicu? Nemoj da mi se smeješ.

Sećam se kada smo stajali ispred Panamskog Kanala. Ja sam radio na palubi i razgovarao povremeno sa domorodcima o trgovini, kad si ti, odjednom, skočio na brod-đubretar i otišao s njim na polučasovnu vožnju. Uveče si mi pokazao svoj "ulov": kokain, hašiš i razne pilule. Mada smo svi koje si smatrao prijateljima učestvovali u uživanju tih dobara, ti si već sutra bio navučen na koku, i ostao takav sledećih desetak dana, dok si imao. Onda si se "lećio" tabletama. Gotovo da si izgubio posao tada. Kada si se sredio, pričao si o lovi, poslu, poštovanju predpostavljenih. Kako si samo umeo da glumiš. Već smo u prvoj luci, po povratku u Mediteran, napravili strašnu gužvu. Zezali smo se, do krvi.

Bela soba

Bio sam tada suviše mlad da bih uopšte pokušavao da tumačim svet oko sebe. Hteo sam samo da iskoristim sve rupe na stvarnosti i eksplodiram u divnom vatrometu, zanesen i bezbrižan, bez traga. Biti mornar, za mene je bilo imati šansu da se dodirne sloboda, da se uradi nešto drugačije, sa više smisla. Kada sam upoznao tebe i probranu ekpu koja te je okruživala, znao sam da je to moguće i da nisam sam. Svi smo nosili na čelu pečat neprilagodnosti i eksponirali smo ga koliko god je to bilo moguće. Strah nije postojao, osim straha od normalnog.”

Ućutao sam za trenutak i izvukao malu pljosku iz džepa. Prosuo sam malo po zemlji pa otpio dobar gutljaj. Bio je to običaj, jedan od retkih koji sam praktikovao.

“Opet, pitam se je li sve bila prevara, za koju smo znali mnogo pre nego što je postala vidljiva? Nikada nam na pamet nije palo da, zbog intenziteta, tako nešto ne može dugo da traje. Svaka mladost je beskonačna, dok traje. Mogli smo da okrećemo svet oko naše ose, da ga menjamo, da ga zavodimo. Sa svim opcijama koje smo imali, mi smo bili opasnost, pre svega za nas same.

U mutnim i teškim satima, kada si navlačio svoje teške zavese kroz koje si samo ti mogao da vidiš, jedino što mi je ostajalo bila je uteha da si tu, da nisam sam na ovom svetu, da mogu da ti kažem koliko su me puta toga dana pregazili, ko mi je sve lupio šamar, koga sam sve pozeleo da nema... Istresao sam sav bes i svu tugu na taj sto, u tu malu pepeljaru koju sam svojatao. Ničega tu nije bilo osim težine koja me je pritiskala, a koju si ti, s vremena na vreme, puštao napolje, u zimski dan, da bi sebi olakšao disanje.

Mogu da kažem da sam samo često mislio da te poznajem. Dok je moja knjiga, ispisana krvlju i suzama, bila uvek otvorena, ja nika da nisam video ni jednu drugu knjigu u toj sobi u kojoj su se odvijale naše čudne seanse. Veoma čudno za sobu koja je tvrdila da poseduje sve knjige sveta. Da li su to bile kulise za film koji si želeo da bude tvoj život, u nemogućnost da prodreš u bilo kakvu stvarnost, pa makar i moju? Sve zaključke, pogrešne i pravilne, morao sam da donosim sam, na osnovu kontakata sa ostatkom sveta, nikada u kon-

Bela soba

taktu sa tobom. Mislim da je od trenutka kada smo se sreli između nas nastao pakt o jednosmernom toku informacija i osećanja, i da se to, ni posle trideset godina, nije promenilo. "Pričaću o tome jednom," govorio si, zadovoljan mojom zainteresovanošću. Ipak, ljubav prema tebi nikada nije postavljala uslove. To je bila konstanta koja mi je pomagala u pokušajima da razumem, da prihvatim, da preživim.

Prošlo je toliko vremena, a opet se te slike, taj nagon, ta moć, ništa se nije smirilo, ništa nije postalo dvodimenzionalno, ništa od toga nije samo sećanje. I sada, kao i pre mnogo godina, sve izgleda nezaustavljivo. Dokle god nas ima. Ma gde otišli. Možda su sada šanse da se ponovo sretnemo manje nego ikada, ali to ne znači da su nas zauvek razdvojili. Dao si mi pregršt svoje vere u pokret, a od mene uzeo parče cinizma, koji me je oličavao u sukobima sa svetom. Ipak, voleo bih da se nismo pomešali, a da smo izabrali život.

A evo nas sada u smrti. Iako smo obojica znali da je to neminovno, pre ranije nego kasnije, jednako smo zatečeni. I bez putokaza, bez ključa za rešenje ove puzzle. Jebi ga."

Pogledao sam u Bilovu fotografiju. Za trenutak mi se učinilo kao da mi se smeši i pokazuje nešto. Pomislio sam da je odreagovao na nešto što sam rekao. "Bez putokaza, bez ključa." Možda je hteo da mi pokaže nešto, što bi mi pomoglo.

Iz nekog automobila, na putu koji je prolazio nekoliko metara iza mene, čula se muzika. Pomislio sam kako je čudno da se tu zaustavlja, jer tu nije bilo ničega osim visoke ograde oko groblja.

I don't want to die,

I sometimes wish I'd never been born at all

Osvrnuo sam se oko sebe. Padala je noć. Bio sam sam na tom tihom i mračnom mestu. Izvadio sam upaljač i cigarete i zapalio prvo cigaretu a zatim i sveću koja je stajala u dnu spomenika. Slabi plamen osvetli deo kamena, a tada sam na postolju, tamo gde je mermer utonuo u beton, ugledao nešto što mi se učinilo poznatim. Bila je to jedna od pločica lanca koji je Bil nosio oko vrata. Setio sam se tuče sa prodavcima droge, u nekoj uđerici u predgrađu malog grada u Peruu, kada je ta ogrlica, napravljena od 19 pločica od

Bela soba

belog zlata sa po jednim velikim rubinom na svakoj od njih, bila pokidana od strane samog Bila, koji ju je nudio želeći da kupi što više kokaina. Pokušao sam da je podignem, ali ona kao da je bila usađena u beton. Izgledala je kao obična žica koja štrči iz betona. Izvadio sam perorez iz džepa i pokušao da je iskopam. Posle nekoliko minuta, beton popusti i ja sam uspeo da izvučen gotovo čitavu ogrlicu, koja mi se učini nekako mala. Nije bila zlatna, a na mestima rubina sada su bile rupe. Ali, na njoj je sada visio mali ključ.

“Naravno,” promrmljao sam i brzo krenuo ka izlazu sa tog čudesnog mesta.

Ovakav sled događaja sam očekivao. Sve se dešavalo po nekom tajnom pravilu, a da niko nije mogao da razbije taj čudni kod. Sve je bilo na svom mestu. Mogao sam da se opustim, siguran sam da će me znaci odvesti na pravo mesto. Budući da se radilo o ljudima i stvarima koje sam poznavao, nisam ni jednog trenutka pomislio da nešto mogu da propustim, da nešto neočekivano može da se desi.

Jedna od stvari koje sam uvek smatrao sastavnim delom prijateljstva je bila predvidljivost. Za svakog od njih četvorice sam sa sigurnošću mogao reći kako će da reaguje u nekoj situaciji, šta će kada da kaže ili da misli. U slučaju ove naše čudne petorke, stvari su išle dotle da su se i događaji odvijali po redu koji nam je sasvim odgovarao, a da nismo imali neki određen plan. Jednostavno smo jahali na dobrom vetru, dokle god ga je bilo. Oluje baš nismo mogli da kontrolišemo, ali smo se uvek nekako kroz njih provlačili. Čak i po cenu da niko od nas ne sklopi oči dok oluja ne prođe, kao što to rade mornari koji su jednom preživeli brodolom.

U uzburkanom moru, barka se propinje iznad dva puta većih talasa. Još jedno groblje brodova, još jedna besana noć. Jarka svetlost umiruje živce. Još jedan ponor, još jedno dno, pa nekoliko sekundi mira. Nema reči, ne razmenjuju se pogledi. Kao da se plašimo da ćemo bojom glasa ili treptajem priznati svoj strah i time ga učiniti opipljivim, u svoj svojoj ljigavosti i podsmešljivosti.

“Imam vas, pacovi,” govorio bi on glasom šuštanja, glasom pucanja bičem. “Kako volim vaše širom otvorene oči, vaše napregnite

vene, dok se grčevito držite za nameštaj. Čik ako smete da stanete na sredinu prostorije i uradite “mornarsko mišljenje”. Čik ako smete da zatvorite oči i kažete šta se tamo krije, kakve su aveti s one strane smisla. Sviđa mi se da stežem vaša mala srca, da istiskam vazduh iz tih skupljenih pluća. Vi ste savršeni poligon za moje vešbe, vi koji znate šta može da se desi, vi koji ste videli smrt. Pogledajte samo ovaj talas što dolazi; mislite da će vaš mali brod ikada stići do njegovog vrha? I ako stigne, koliko će mu trebati da stigne do njegovog dna, do tačke na kojoj se i mnogo veći brodovi lome kao igračke? Ili se možda neće tu ni zaustaviti, nego će produžiti ka dnu mora, gde leže njemu slične olupine?

Biskaj, ili bilo koje drugo groblje brodova, čekaju na vas. Njihovo stpljenje je neograničeno vremenom i prostorom, kao ni dimeziji u kojoj se nalazite. Čak i kada spavate njihova večita pustoš će vas dotaći i uneti nemir u vaše usnule vijuge. Užasi koje taj dodir nosi! Strava koja para sve mogućnosti! Strah koji parališe vaše nabrekle usne! Jarboli i kormila, kosti i molitve, razbacani po prastarom pesku. Začuđuje vas mir tog haosa, tišina tog krika. Još samo jedna slika i vaše će oči biti zauvek otvorene.

Budite se tada, vi polutani smisla, razvučene gumice razloga, budite se sa poslednjom slikom vašeg sna u mislima: pogledajte taj mirni užas koji vas guta, zajedno sa vašim urlicima; pogledajte vašu barku kako se vrti na tom usijanom ogledalu mrtvog mora: još nekoliko obrta i nevidljivi talas će je slomiti, kao trsku. Ta Piruetta Mortale, taj poslednji obrt neće biti obrt u vašu korist. Sudbina više ne gleda u vas. Za nju vi prestajete da budete problem onoga trenutka kada se, očešljani i obučeni u najlepša odela, pomirite sa njom i zaključite svoje putovanje pokretom prsta preko obraza, kao da brišete prašinu sa svog znamenja, jedinog koje vam je ostalo. Koliko samo snage ima u tim nevidljivim kapima, koliko nebrige za vaše male živote stavljene na kartaški sto kao ulog za malo avanture. Jeste li vi samo to, pustolovi izbačeni iz kolotečine života, plašljivci pred sistematskim obesmišljavanjem, begunci iz betonskih vrtloga, neprilagođeni opisi svetova, samotni ljubavnici, poludeli

očevi? Ne zanimaju me vaši odgovori. Čutanjem otvarate vrata ka poznatim poljima, punim mesečine.

Ali, mada sam počastvovan vašom strepnjom, vašim pištanjem za pomoć, vašim kolutanjem očima u nadi da će sve ovo stati, ja vas ovde ostavljam. Vraćiću se kada vam budem potrban, kada budem mogao da prevagnem u vašem kolebanju između smrti i ludila, između želje i beline vaših beonjača. Postavljam sebe kao mentora za vašu avanturu. Nadam se da ćete pronaći dovoljno smisla u ovome što radite.

Kada shvatite da svrha vašeg postojanja nije u vatrenom tragu, u putokazu kroz oštro i gusto žbunje novih teritorija, kada se smanjite na veličinu zrna svoje sreće, kada prestanete da mumlate imena ljudi kojima ste verovali, kada prestanete da se pitate, ne zato što ste postali mudri, nego zato što ste shvatili nemoć svog razuma pred mojom veličinom, tada ću vam postati poslednji prijatelj, uteha u svojoj zalutalosti duha, ruka koja vas bodri u nestajanju, reč koja vas spašava od kolebanja... Ja sam vaš korak do spasa, poslednja kap u čaš koja se lomi, zaklon u stampedu vetrova, magična reč pred nestanak svetla.

Pozdravljam vas, osenčene ludilom svog odrastanja. Predgrađa koja sanjate više ne postoje, ali život u njima nikada nije bio jači. Pogledajte te zemljane puteve, te kućice od blata i pruća, na izmišljenoj zemlji. Da li skrivaju vaše mokre krevete, vaše uplakane jastuke. Ima li još tamo zidova koji vas plaše, koji vas učutkuju. U teškoj jutarnjoj tišini, u raskošnoj dokolici, u vreloj javi, na domak prošlosti.

Pozdravljam vas, skrivene u sopstvenoj nadmenosti, maskirane ubeđenjima, doctrane popularnim bojama. Vaš miris je prepoznatljiv, mada ne sasvim dobrodošao. Uđite dakle u vašu sudbinu, u izabrani komad strasti, u nameštenu utakmicu gde nema pobjednika.

Pozdravljam vas, spremne da upoganite ovu istorijsku noć. Držite se čvrsto jedan drugoga, jer će vam trebati krivci za neospehe koji vas čekaju. I, zajedno, lakše ćete se prepoznati.”

Hotel

Oh, lude godine neprestanih dizanja! Kako sam bio slep od snova o Ženi... Kako moja erekcija nije birala ni vreme ni mesto, postavljajući me u najneprijatnije i najškakljivije situacije. O divni mokri snovi, popodnevene maštarije, momentalni udari krvi u glavu i koje gde. Školske klupe, ulice, bioskopi, moja soba, sve ostale sobe sveta, ja sam bio tamo podignutog kurca, ponosan i spreman da ga ponudim bilo kojoj od mojih milion ljubavi na čuvanje. Uvek na nekoj ivici, gledao sam u oči te devojčice koje su znale, mada nisu ništa mogle da vide. Često nisam morao ni da se dodirnem da bih osetio potpuno zadovoljstvo. Bile su to godine kada sam živeo u stanju sličnom filmu, u kome su orgazmi dolazili i odlazili neprestano, kroz razne scenarije, sa raznim glavnim glumicama. Uvek u opasnosti da budem otkriven, da u trenutku pomešam stvarnost i snove, da glasno upitam razne Dragane, Suzane, Dejene i Mirjane da izljube moj uvek spremni ponos kao izraz najveće ljubavi koje su gajile prema meni. Volite me, vrištao sam u sebi, i prinosio svoj ukus njihovim divnim ustima. Šta sve nisam radio tamo, iza kapaka od čelika, kapaka od slame, zapaljenih zidova koji se nakrivljuju nad stvarnošću i prete da je spale i zamene golim butinama mojih ljubavi, usnama mojih dragih. Gde sve nisam bio, i s kim... Pa, poludi već jednom, govorio sam u sebi, držeći u rukama manifest svoje zavisnosti, žezlo svoje nadmoći, mač svog pohoda po vlažnoj zemlji! Dozvolite da vam se predstavim, moje gospođice: Ja sam K'onan, ratnik pred kojim drhte prozori vaših devojačkih soba, vetar pred kojim se topi vaš veš, kalup za koji se oblikuju vaše sise

Bela soba

i guzovi. Ja sam uterivač i isterivač duha o kome sanjate, vaš sluga u čiji krevet ležete, vaš prijatelj čijem sudu se voljno predajete, vas princ koga učite da hoda poljupcima... Ne zazirite, moje je lice božansko, moje telo je kakvo ste tek poželeli, moj ud je stvoren za vas. Ne donosim patnju mada me ona goni. Ja sam kristal koji leči, voda koja isceljuje rane, trava koja opija. Moja moć ne treba da vas plaši; biću onaj koji želite da budem, samo me uzmite za svog paža, za svoju ludu, za svog kralja. I krunišite me svojim ustima od jago-da, svojim zubima od školjki. Biću vam večno odan, moje kraljice od suza, moje bele pomračine.

Neko je zaboravio da napravi vrata i prozore za ovu sobu koja visi negde između Bulevara i detinjstva, između sećanja i ožiljaka na koži guštera. Čak ni zidovi ovde nisu celi... Kao da im fali cela jedna dimenzija, i to ona koja bi me naterala da poverujem da se ništa nije promenilo od mog poslednjeg boravka u ovoj sobi, 1983 u leto... Bila je zanosna crnka sa nekog sporednog puta, pokupljena iz inata, iz mrtvila razuma i razvodnjenosti emocija. Zauzimala je tek nešto više od četvrtine velikog kreveta i nije gospodarila mrakom, i nije me razumela, moj jezik mislim... Da, sećam se kada je krenula svojom gotovo providnom rukom ka prekidaču na ovoj istoj lampi, koja zna... Pokupio sam, tada, sve teške peškire i stavio ih na ivicu kreveta, bojeći se razlivenog svetla . Ona je stenjala pod naletima mog besa, moje ljubavi, nežnosti koju sam čuvao samo za nju. Ta soba sa kupatilom u nekom paralelnom univerzumu, sa nasmejanim tapetama, sa letećim krevetom koji me i sada mami, sa crvenim prekrivačima sa njenih obraza, ta soba koja me je čekala toliko godina da bi mi rekla u lice šta misli o meni, ta soba, izcedena i pusta kao moj osiromašeni ud... Taj zatvor od uspomena.

Nije nemoguće da sam ovde sa razlogom drugačijim od onoga koji se šetka po mojoj glavi i tera me da pravim gluposti. Sve vreme sam upućen na ljude i mesta iz prošlosti koje se jedva sećam. Pre samo nekoliko sati se ne bih ni setio ove sobe, a sada prepoznajem svaku šaru na zavesama, tananu škripu metalne konstrukcije kreveta, mesto prelivanja svetlosti po malom stolu pored ulaza... I

Bela soba

zvuk telefona je isti kao onog fatalnog momenta kada sam prvi put saznao zašto sam ustvari došao. Ponekad je dovoljno podići slušalicu da bi se video svet koji se presvlači.

Slušalica, topla i posle dvadeset godina, ispušta nejasne zvuke, pomalo nalik na šuštanje lišća poslepodne. Razaznajem samo jednu reč: Stižu! Mogao sam da pregledam odelo ili frizuru: mogao sam da proverim frižider, da popravim prekrivač na krevetu, ali sam samo seo u udobnu fotelju i zapalio cigaretu. Usredsredivši se na zvuke koji dolaze iz hodnika, mogao sam da cujem u daljini nekog nervoznog psa, neke bisere koji se prosipaju, čase koje pevaju, a odmah zatim i korake... Dve osobe... Znači da su razumeli moju poruku...

Devojke su bile tek nešto starije od mog poznanstva sa ovom sobom. Ona sa plavom, nestvarnom kosom se ležerno ponašala i posluživši se cigaretom, pošla je da isproba krevet. Pravili smo se da se poznajemo, da smo jednog leta zajedno bili na nekom ostrvu u Jadranskom moru.

“Bas su im super sobe” rekla je, “nisam nikad bila ovde”. Naravno da nisi, pomislio sam, ovde samo ja mogu da te dovedem.

Druga devojka, crnka sa kratkom kosom i ogromnim očima, bila je stidljiva i ponasala se kao da me poznaje. Ili kao da zna zašto je ovde.

“Opusti se”, rekao sam joj “ne ujedam”.

“Ni ja” rekla je i otisla i kupatilo. Možda će mi kasnije biti jasno o čemu priča.

Minuti su češljali dim cigareta dok smo pokušavali da ćaskamo, opterećeni nametnutom situacijom. Izgledalo je kao da sa one nećkaju, kao da se cenjkamo, kao da se ja kajem što sam ih pozvao. Bile su male, neiskvarene drolje, čiste i jedva iskusne. Ličio sam im na vuka, bojale su se sledećih događaja i istovremeno ih prizivale. Prošli su sati a da se niko nije pomerio iz svog ugla, uprkos piću koje nam je menjalo lica, narocito lice plavuše koja je potpuno bila izgubila samopouzdanje. Ja sam čekao da crnka, koja se zvala Ivana, prestane onako promućurno da me gleda, pa da se

Bela soba

bacim na ispitivanje svega što su zaista bile. Ali je ona, starija nego što bi se reklo, iskusno vodila razgovor, provocirajući me, spuštajući me, igrala se sa mojim ustalasanim mudima a da ih nije ni videla. Priznajem da me je to donekle radovalo, ali, bez obzira šta sam zamišljao u vezi sa ovim danom, bez obzira na bilo kakav plan koji sam mogao imati sa njima dvema, tolika količina nadmoći mi nije u potpunosti prijala. Pre dvadeset godina, ona je mogla da upali svetlo i to je bilo sve. Svoje uživanje je delila ali nije likovala. Nije bilo pobednika. Sada mi se sveti zbog dečka koji je maltretira, zbog bede u kojoj živi, zbog roditelja koji neće da čuju za nju, zbog istih razloga zbog kojih mrzi sve muškarce...

Ona je izvadila kesicu sa belim prahom i prosula njen sadržaj na staklenu površinu noćnog stolića. Plavuša se gotovo baci na tu stranu, i, vešto napravivši cevčicu od komada papira i podelivši prah na tanke linije, poče da ga ušmrkava u jednu pa drugu nozdrvu. Kada je podigla glavu, izgledalo je da je drma struja, a oči su joj bile potpuno bele. Ivana mi ponudi cevčicu koju je u međuvremenu napravila za mene, i ja pristadoh na ponuđenu čast. Kokain je bio čist i udarao je snažno u sinuse i centar za stvarnost. Bio sam zaboravio taj čudni osećaj. Pomalo neprijatan, ali sa produženim, manje neprijatnim efektima.

“Nisam više siguran u to” rekao sam, pogledavši je u zapaljene oči. Očekivao sam neki odgovor, neka promenu u očima, bar neki znak drugačijeg izazova, nešto manje seksi a više pokajničko, nešto što bih mogao da kontroliše. Ona me je pogledala kao da se čudi mojim rečima, ali je uspela da sve izgleda kao igra.

“U šta to nisi siguran?” upita me ona, zaustavivši se za trenutak u otkopčavanju bluze.

“Da ne ujeđaš,” rekao sam. Nije odgovorila.

Uprkos laganoj strepnji koja me je obuzela, legao sam na krevet pored plavuše koja je odmah pocela da me ljubi, mrmljajući nešto kao “Sad ću ja da ti pokažem”.

Soba je sve svoje šarene zidove pretvorila u jedan tamni baldahin, u abažur lampe čije je mesto za užarenu sijalicu bio taj

Bela soba

krevet na kome smo se topili u jedno, rezuzdana plavuša, uzdržana Ivana i ja, iz svih vremena.

Ne znam da li je to što se dešavalo moguće nazvati seksom ili pak sudarom tri tela, različitim po željama, po snazi, po mogućnostima... Polupijan od mirsa, ja sam čekaao momenat zbog kojeg je sve ovo i započeto. Nije da nisam uživao u ispitivanju dubina koje su posedovale, ali sam bio rastrešen pred mišlju o onome što dolazi. Plavuša je radila svoj "posao" iznenađujuće vešto, na pravi način i u pravo vreme se postavljajući ka mojim sve maštovitijim zahtevima. Čuvajući se za glavni događaj, morao sam da se branim od nje koja je po svaku cenu htela da zgrabi moj ud u svoja pohotna i mirisna usta. Ivana, crnka, je organizovala skup sa umećem nekoga ko me poznaje od moje dvanaeste godine, kada sam prvi put počeo da zamišljam ženu... Stalno sam se pitao odakle ja znam te ruke, ta usta, bedra i guzove koji su me tako strašno palili. Da li je u pitanju bila neka nameštaljka mojih prijatelja, ili je devojka jednostavno imala neobičan talenat da prepozna tajne zelje svojih mušterija, što ju je stavljalo na potpuno drugi nivo u odnosu na veštu, požudnu koleginicu. Ona je bila nešto poznato, nešto što sam voleo nekada davno a što nikada do kraja nisam prestao da volim. Njih dve su, na kraju, činile idealan par za ono što mi je bilo na umu.

Soba u kojoj smo bili se brzo menjala, postajući prototip svih soba u kojima sam ikada vodio ljubav. Kada su devojke konacno spustile svoje užarene usne na moj pol, ja sam već bio izgubio vezu sa stvarnošću. Bio sam u orgazmično-setnom stanju, bez svesti o mestu i vremenu. Bio sam izvan svog univerzuma, unutar tela koje se skupljalo. Bio sam dve reči daleko od ludila, u tišini koja je pretila. Bio sam usamljen u suludom zagrljaju, jedan pred sudom kurvi, izgubljen u sokovima bezumlja.

*"Because I'm easy come, easy go,
A little high, little low,
Anyway the wind blows, doesn't really matter to me,
To me"*

Bela soba

Dok sam slušao tu pesmu, lezao sam na krevetu raširenih ruku i nogu, potpuno prepušten situaciji. Malo niže niz moje telo, mogao sam videti glave dve devojke koja su me lagano dodirivale. Nisam im mogao videti lica. Niti sam mogao da se setim kome ta lica pripadaju. Osećao sam kako njihovi jezici putuju, kako kruže začikavajući me.

U trenutku kada su usne zagrlile moj penis, nešto čudno je počelo da se događa sa svetlom. Prvo sam pomislio da sijalica treperi, ali sam shvatio da se svetlo menja drugačije i mnogo komplikovanije: nije se, naime, menjala samo jačina, već i ugao i boja. Kao da se prilikom svakog prilaska tih divnih usana preko mojih najosetljivijih mesta, potpuno menjalo mesto na kome se nalazimo. Trebalo mi je neko vreme da shvatim šta se dešava ali sam onda počeo da razaznajem i prepoznajem neka mesta koja smo posećivali, do kojih smo, makar i za sekund-dva, putovali. Sobe, parkovi, liftovi, haustori, vozovi, kupatila, plaže... Znam, znam...Tu sam sa... A ovde sa ... ovo je bilo u... sa... Nešto se čudno dešavalo u mojoj glavi i kada sam pogledao prema devojkaama to nisu više bila one iste! Ustvari, boja i dužina njihovih kosa se menjala zajedno sa svetlom, tako da sam mogao da vidim sve svoje ljubavnice na mestima na kojima su me ljubile. Izgledalo je da sam doživljavao zadovoljstvo koje je bilo skup svih takvih zadovoljstava u poslednjih dvadeset godina. I sa svakom promenom, moje uzbuđenje je raslo, da bi se i jednom trenutku pretvorilo u paničan strah od ishoda tog čudnog događanja. Htedoh u jednom momentu da odgurnem glave koje su se pomerale u predelu mog stomaka, ali sam bio paralisan. Nisam mogao da maknem ni jednim prstom. To me je dodatno uplašilo, ali umesto da taj strah proizvede negativan efekat na moju erekciju, on je učini još čvršćom. Osećao sam kako mi svi mišići trepere, zatim kako se lagano koče. Onda sam osetio struju koja se spuštala niz moju glavu, telo, išla uz noge i ruke, sve ka jednom cilju.

Počeo sam da svrsavam. Ustvari, pošto ništa nije bilo ono što jeste, moj orgazam je bio skup svih vriskova, reči, uzdaha, muzika,

pokreta, svetla i svega što je moje sećanje povezivalo sa sličnim trenucima zadovoljstva. Ta umnožena snaga satirala je moje telo, isterujući i poslednje kapljice sperme iz mene u neki otvoreni prostor, iza stvarnosti. To je verovatno potrajalo nekoliko minuta, sve dok nisam pao u nesvest.

“Mama mia, mama mia, mama mia let me go

Beelzebub has a devil put aside for me, for me, for meeee!”

Blještavo, mrtvo svetlo me je nosilo kao pero na svojim oštrim strujama. Nije više bilo nicega. To je dakle bilo to. Razlog za dolazak na mesto razvrata, za ovaj čudni skup, za ovu noć. Jesam li to zaboravio svih ovih godina drugačijeg života u kome nije bilo mesta za takve snove? Ili je samo postavljenje u ovu sredinu koja se nije promenila prizvalo duh iz napaćene mladosti i rešilo da mi ispuni želju, jednom za svagda? Slično cigaretama koje sam, kao da nije bilo pauze od deset godina, kupio i palio jednu za drugom čim sam kročio na tlo Beograda. Je li sve ovo samo ponavljanje starih navika i ustaljenih šablona po kojima sam mislio i radio toliko dugo, kroz celu svoju samoću?

Sanjao sam je, belu i nežnu, kao svileni šal koji klizi niz vetar. Nije plakala, ali je njena tuga bila ogromna. Često je imala moje lice, ispravljajući me podsmehom, budeći me poljupcima. Volela je i tu moju tugu, jer je mirisala na nas, jer je bila slabija od naše ljubavi. Mahala mi je iz daljine i pokazivala na nešto što se događalo iza mene. Okrenuo sam se i video oblake. Stajao sam na vrhu neke planine, a ispred mene su se meškoljili tamni oblaci, spremni da progutaju dan. Nisam se plašio, jer sam bio siguran da vidim delić plavetnila koje su pokušavali da sakriju. Makar za trenutak, tamo je postojao tunel ka vedrom nebu. Sivilo je bilo sve bliže, i pitao sam se da li treba da udahnem duboko pre nego što me, zajedno sa čitavom planinom, proguta taj mrak.

Odjednom, nije više bilo potrebe da dišem. Bio sam uronjen u toplu prozirnu tečnost bez ukusa. Video sam svetlost raznih boja ali moje oči, nenavikle na dan, nisu mogle da razaznaju oblike koji su me okruživali. Polako sam se navikavao na prostor koji me je

Bela soba

okruživao a čiju sam ogromnost svakog trenutka sve preciznije shvatao. Pomerio sam ruku i moji prsti didirnuše neku glatku i čvrstu opnu. Mogao sam se zakleti da je to bilo staklo. Približio sam se i naslonio lice na njega. Oblici iza stakla su još uvek bili nejasni. Samo sam shvatio da je prostorija u kojoj sam zatvoren ogromna i prepuna duguljastih cilindričnih oblika, potpuno indentičnih. Tranutak kasnije sam shvatio da u svakom od njih pluta po jedno ružičasto telo. Bili su to ljudi, koji su isto kao i ja pokušavali da shvate gde su. Video sam im širom otvorene oči, dlanove koji su pokušavali da nađu otvor u zidu njihovih zatvora. Onada sam im video lica. Polako sam ih prepoznavao, pokušavajući da im izgovorim imena. Ali, uronjen u gustu tečnost, nisam imao moć govora.

Probudio me je miran i setan, poznati glas. Nisam joj mogao videti lice niti sam razumeo šta priča ali mi je bilo jako drago što je tu. Makar samo za trenutak, mogao sam osetiti njen miris, tako drugačiji i tako stran svemu što me je trenutno okruživalo. Obuze me ponovni osećaj krivice zbog nemogućnosti da joj objasnim da se ne radi o njoj, da je i dalje volim.

Kada sam otvorio oči bio sam u onoj hotelskoj sobi od predhodne noći, koja je, u međuvremenu, povratila svoj normalni, dnevni izgled. Iz kupatila se čuo zvuk vode koja teče. Okrenuo sam se i video lepo lice crнке koja se zvala Ivana. Izgledala je potpuno drugačije nego sinoć, toliko da je sigurno ne bih prepoznao na ulici. Ali bili smo tu, na mestu zajednočkih doživljaja. Ležala je na ivici kreveta, plašeći se novih dodira. Izgledalo je kao da spava otvorenih ociju. Lice joj je bilo ozbiljno, i kao da je htela nešto jako važno da mi kaže.

Ustala je i brzo se obukla. Dok je zakopčavala pantalone, primetila je krupnu novčanicu na stolu pored kreveta. Stavila je kažiprst na pare i upitno me pogledala. Ali već sledećeg momenta je donela odluku, stavila pare u džep i rekla:

“Kupiću ti nešto, za uspomenu.”

“Čuvaj se” rekla je zatim i istrčala iz sobe bez poljupca..

Druga devojkа je provirila iz kupatila i osmotrivši situaciju,

prišla je krevetu.

“Nemoj nikome da kažeš” reče i iz svoje crne lakovane tašne izvuče mali pištolj i baci ga na jastuk pored mene. Gledala me je ponosno, kao neko ko očekuje veliku zahvalnost, kao da me opominje da ne zaboravim šta je učinila za mene. Hteo sam da je zagrlim, zadržim za sebe, da je nosim svuda sa sobom u džepu, da joj uvek pričam koliko sam joj zahvalan. Hteo sam da zajedno pobegnemo, da nestanemo, da budemo zaboravljeni. Ali, ona potrča ka vratima i nestade pre nego što sam mogao da se pokrenem. Iza nje su ostali samo mirisi i sećanja na divno njihanje od prošle noći, kada sam za malo u njoj prepoznao nekog drugog, davno izčezlog iz mog života. Gotovo da sam imao ime, naglasak, dan kada sam je upoznao, sve je bilo tu na dohvat ruke. Čitava jedna era pokrivena stidljivim plaštom.

Slušao sam korake koji su se udaljavali, da bi na kraju potpuno prepustili pozornicu kućijem lavežu, biserima, pevajućim čašama.

I dok sam pokušavao da nastavim san tamo gde sam ga prekinuo, setio sam se mnogih stvari vezanih za...

Bela saba

Njih pet

Sledeće večeri, u diskoteci “Lavina” sreo sam se sa svojim drugovima... Muzika, slična lavini, slivala se u talasima koji su izazivali potrese. Tražio sam načina da ih dozovem ali nisam uspeo. Gužva je bila strašna i ljudi koji su bili ubeđeni da igraju su formirali jednu lelujavu masu kroz koju je bilo nemoguće proći. Imao sam osećaj ne samo da me neko posmatra već i da mi se smeje iza leđa. Učinilo mi se isto tako da sam negde na balkonu video Ivanu, ali se, ni za trenutak, nisam opterećivao time.

Maretova snažna šaka me je ščepala za ruku i povukla pod neki kišobran. Buke nestade, kao da smo se okružili staklenim zidom. Zagrlio sam poznatu kudravu glavu. Posle toliko godina, još dugo ćemo imati taj osećaj prvog susreta.

“Čujem da posećuješ Metro. A, švalerčino!” počeo Mare da me zadirkuje, verovatno upoznat sa mojim avanturom od sinoć. Znao sam da nije odobravao takve avanture, pogotovo ne od mene. Njegova nepokolebljivost u principima ponekad mi je išla na živce. Bio je preozbiljan i suviše tačan. U njegovom životu, pa i u našem prijateljstvu, nije bilo nepoznanica. I sve je bilo javno, bez mogućnosti da iko posumnja u njegove stavove i namere. Kao da se držao neke nenapisane knjige pravila po kojima mora da se živi. Jedino sam ja mogao da ga odvučem sa prave linije, ali nikad na duže.

Bela soba

“Cale je postao marka, a?” nastavio je. “Može sve.”

“A ti?” upitao sam, ”šta ti možeš?”

“I ja mogu ponešto.” Okretao je, sa tri prsta leve ruke, žetone iz nekog kasina. Na jednoj strani žetona je bila glava zmaja. Ritam kojim su se smenjivali mi je privukao pažnju. Za trenutak je Mare bio mali dečak, onaj koga sam se najčešće sećao, onaj sa jezera, gde smo zajedno učili da plivamo. Taj mali dečak sa kojim sam delio detinjstvo, sada je zvučao zabrinuto i pokajnički. Uvek je brinuo o meni, uspešno glumeći starijeg brata koga nisam imao, postavljajući se kao mekani branik između moje majke i mog ludila. Bio je idealan prijatelj, budući da nikada nije pričao mnogo.

“Tek sam jutros saznao ko su klinke. Nisu kurve. Rade za nekoga ko je povezan sa Bilom.”

Pod “Bilom” više nije podrazumevao Bila kao ličnost, nego ono što se sa njim desilo. Tu čudnu terminologiju je bio povukao od svoje braće, koja su se prsila u nekim sumnjivim krugovima. On je, pored velikog uticaja koji su na njega vršili, ostao čist. Druženje sa mnom je uvek bilo zadovoljstvo a nikada posao.

“Ne sekiraj se.” rekao sam mu. “Ništa se nije desilo. Uostalom, mala je ovde, negde na balkonu.”

“Jedna od njih se i muvala s njim jedno vreme. Mislim da ga je ona i navukla opet na heroin i došapnula mu gde se nalaze one pare.”

Ponudio sam ga cigaretom, koju on prihvati iz fore, jer ne puši gotovo nikada, osim sa mnom.

“Ubićeš me sa tim tvojim Žitanom” reče.

Sada je gužva bila jos veća, i nas četvorica smo seli na barske stolice pored šanka.. Svi su mogli da nas vide a i mi smo mogli da vidimo gotovo sve zahvaljujući ogledalu iza bara, koji se u nekom čudnom luku produžavalo na plafon.

Cale je uporno ponavljao da znaju zašto sam došao. Pod “njinma” je verovatno podrazumevao nekog drugog a ne njih trojicu, pošto su oni znali zašto dolazim još pre nego što sam ja uopšte znao da dolazim. Spominjao je neku knjigu, banku i dečiji program

koji moram da pogledam. Ličio je vise na umornog fudbalera a manje na mafijozu o kome je sanjao pre deset godina. Većito je igrao neke uloge, pokušavajući ili da se uklopi u situaciju ili da iskoči iz nje, u zavisnosti odafekta. Ipak je, svojim detinjim pristupom, obezbedio sebi mesto u svetu koji mu je išao na živce.

Pomislio sam da se ne sećam svojih drugova ovakvih kakvi su ovde. Nekako su bili suviše jednostavni, nalik jedan drugom, nalik meni. Kao da su tokom proteklih desetak godina, u nedostatku mene, počeli da me oponašaju, ne bi li tako nadoknadili prazninu koju sam ostavio iza sebe. I mada su živeli svoje različite živote, nikada nisu prekinuli onu nit koja nas je povezivala. Zbog toga su odmah odgovorili na moje pozive, bili spremni na sve ne bi li mi ugodili, pripremili teren pre nego što su i čuli da ja dolazim. Ili sam to bio ja.

Jer, bilo je normalno očekivati da će smrt jednog od nas značiti obavezan skup preostalih članova družine. To se podrazumevalo, mada je pomalo ličilo na filmove. Njihovo prijateljstvo je bilo nešto što mi je najviše nedostajalo tokom mog života u Americi i bilo mi je normalno da prvo sa njima stupim u kontakt. I, naravno, sve izgleda kao da se nastavlja tamo gde je stalo pre deset godina.

Kada je mesto počelo da se prazni, krenuli smo u kruženje ogromnim prostorom koji je imao četiri nivoa i verovatno više od hiljadu stolova. Nismo bili sigurni sta smo tražili, ali smo se nadali da će to da nađe nas. Mesto je mirisalo na znoj i travu, i lica koja su se jos uvek muvala okolo su izgledala umorno. Nekada davno sam voleo tih prvih nekoliko minuta posle muzike. Bilo je kao oslobođanje pritiska koji se skupljao čitave večeri. Čula postaju izoštre-na, i počinješ da loviš svaki najskrivljeniji šušanj ili pokret. Sve je usporeno i spremno za otkrovenje.

“Sada je najbolje vreme za odvajanje,” rece Cale. “Šteta što su nas već odvojili.”

“Nisam baš siguran,” odgovori Darko, “Vidi onu dvojicu što sede na balkonu. Izgleda da im se ti baš sviđaš.” Imao je potrebu da u svakoj situaciji napravi šalu na Caletov račun.

Bela soba

“Hajde da vidimo sta hoće,” rekao sam i krenuo ka naj-bližim stepenicama. Ti momci su izgledali preozbiljni za ovo mesto. Elegantni ali neupadljivi, obučeni u crna, uska odela, ličili su na japije sa zapada samo što su imali nešto izvitopereno u pogledu. Izgledali su kao ljudi navikli na smrt.

“Aha, evo Pesnika,” reče jedan od njih i počeo da ustaje u trenutku kada smo im bili sasvim blizu.

“A, da, onaj što priča sa mrtvima,” rece drugi, ustajući i zavlacheći ruku u sako.

Momci su očigledno bili “oni” ili deo “njih”. Znali su ko sam i pratili su me, inace ne bi mogli da znaju za moju posetu groblju. Ili su čekali kod Bilovog groba, da vide ko će da dođe da priča s njim. Bili su naoružani i uplašeni, znači spremni na sve. Bili su poslali da ispitaju od čega sam napravljen.

Posle kratke, gluve pauze, ja sam rekao.

“Polako, nisam zato ovde. Samo mi trebaju informacije. Ako možete da mi pomognete, OK. Ako ne, nema frke. Idemo kući da spavamo.”

“A ti kao znaš gde ti je kuća,” progovori onaj sa rukom ispod sakoa. To je bilo neukusno i dovoljno da shvatim da oni neće ništa reći ali i da nas neće pustiti tek tako da “idemo kući”. Bili su tu da mi prenesu poruku.

“Jel’ imaš neki bolji predlog” upitao je Cale, dok su Mare i Darko pretresali pogledom ostatak diskoteke. Bilo je malo čudno da nas izazivaju a da ih je duplo manje nego nas. Ipak, ruka ispod sakoa uvek odnese prevagu na svoju stranu.

“Mogli bi malo da se provozamo.” Reče jedan od njih. “Ti, Pesnik, ideš sa nama a vi ostali da nas pratite u vašem autu.”

Znao sam da Mare ima problem sa tim aranžmanom, ali i on pristade na moj znak. Ja nikada nisam ni pokušao da budem vođa naše male grupe, i u normalnim situacijama bi bili svi ravnopravni. Ali sada, zbog svega što se desilo, ja sam, kao naj-bliži Bilu, imao pravo da vodim igru, pravo na osvetu. Nije da bi ostali tek tako prešli preko svega što se desilo, ali se predpostavljalo da ja najbolje

Bela soba

znam šta bi trebalo uraditi. Zato su me pustili da odlučujem, prateći me s poverenjem kakvo se samo može poželeti.

Pre nego što smo ušli u kola, jedan od njih me je pretresao i gurnuo na prednje sedište. Onaj sa nervoznom rukom je seo iza mene i izvadio ruku iz sakoa ali to više nije bila ruka, već nešto nalik na pištolj sa sečivom umesto cevi. Uperio je to u mene počeo da postavlja gomilu pitanja koja su zvučala glupo i nepotrebno, s obzirom da su odgovore na njih već znali. Hteli su samo da me uplaše, što je značilo da su upleteni.

Baš tada je na radiju počela obrada one iste pesme koja me je ispratila na aerodromu, pre dva dana.

“Mama, just kill the man...”

Sve je bilo gotovo u sekundi, bez mnogo buke. Pištoljčić koji mi je plavuša ostavila, a koji su verovatno one trebale da upotrebe na meni, niti je bio glasan niti je dimio mnogo a mogao je da se sakrije u rukav. Momci su bili mrtvi, a da nisu znali zašto i kako.

“put a gun against his head”

Bilo je nešto izvan obećanja Bilu što me je vuklo da ovu stvar isteram do kraja i, ako mogu, iskomplikujem je što je moguće više. Ubiti nije bilo ni lako ni teško, ali razumeti kuda sve ovo vodi je bilo gotovo nemoguće. Ništa nisam osećao i nisam mislio ni na šta. Poput onog masovnog ubice iz Kolorada, koji je sva ubistva koja je izvršio opisivao sa stanovišta nekog čudnog umetnika, kome su vremenske prilike, osvetljenje, igra boja, kompozicija bili mnogo bitniji od samog čina ubistva. Kao da je slikao ili snimao nešto pod naslovom “Prestanak života”. Kao da je ubistvo bilo sredstvo za ostvarenje nekog višeg, drugačijeg cilja. Poput ulja ili celuloidne trake, dva tela su ispred mene obrazovala celinu čije je značenje bilo nedokučivo. Jesam li zbog toga došao? Je li to bila poslednja šansa da nekome oduzmem život, i osetim tu famoznu, nadahnjujuću prazninu o kojoj toliko ubica priča? Bez poziva-nja na moral, molim. Ovde stoji čovek čiji život ne vredi ništa, i koji smatra da ni ostali životi nisu ništa vredniji. Svemogući razum nema odgovor na pitanje: Ko ima pravo da zaustavlja život? Zar nije sloboda ra-

Bela soba

diti šta hoćeš, bez plaćanja računa? Setio sam se njihovih rođenja, video sam njihove roditelje, proživljavao sve sretne momente u njihovom životu, a opet sam bio nesposoban da slavim njihov život i opravdam njihovu smrt. Oni me nisu ugrožavali. Pretnja nikada nije razlog za ubistvo. Niti je to želja da se pošalje poruka svetu o sopstvenoj nadmoći. Po svemu onome što sam znao, bilo je krajnje neljudski lišiti ih života. Ja nisam, pored svog svog besa, imao u sebi želju i nagon da ubijem. Sećam se kada sam, kao sasvim mali dečak, frusriran batinama koje sam svakodnevno dobijao, povredio jedno crno mače, koje je posle toga nestalo. I dan danas osećam gruzu savesti zbog tog čina, i sanjam često, kako me to mače, sada ogromno i strašno, napada vukući svoje polomljene zadnje noge.

Čak ni u najžešćim afektima nisam pozeleo ničiju smrt. Niti sam odobravao bilo kakav oblik nasilja. Nehat, osveta, kazna, pretnja; sveto za mene nije bilo bilo dovoljno da se i insektu oduzme život a kamoli čoveku. Veoma sam pazio da nikog ne povredim na bilo koji način. A, eto, sada imam dva života na duši. Ma koliko izgledali beznašajni, bili su teški.

Voleo bih da sam sada mogao reći da se nekome svetim zbog Bila, da je moja dužnost kao prijatelja da pronađem i kaznim sve koji su umešani u njegovu smrt, ali sada to nisam video kao razlog. Sedeo sam, dakle, na zadnjem sedištu malog auta i tražio opravdanje za ovaj strašni čin. Za koji minut ću otići odavde i nikada više neću pomisliti na ovo što sam uradio. Moja nesreća je time bila upotpunjena. Ja sam, povlačenjem obarača, postao neko drugi. Neko ko je sposoban, i ko je "bez savesti". Jer, ako je sve ovo bilo "ispunjavanje želja", onda je to jedino bilo moguće ako se "savest" potpuno ukloni sa puta. Čak i najmanja ispunjenja su izložena teroru savesti.

Pritisnuo sam sirenu kratko, da bih dozvao svoje prijatelje. Dotrčali su. Cale je imao u očima pogled neverice, pomešane sa potpunim razočarenjem. Ili je to bilo oduševljenje zbog konačnog prelaska poslednje granice slobode, granice iza koje je zaista bilo sve moguće?

Bela soba

“Daj lepak,” rekao sam Maretu. On isvadi malu tubu super lepka iz džepa i pruži mi je kroz prozor.

“Nadam se da će shvatiti poruku.” Promrmljao sam, više za sebe. Namazao sam dvojici pokojnika dlanove lepkom i zalepio ih obojici preko usta. Morao sam da im pridržim ruke nekoliko sekundi, dok lepak nije “uhvatio”.

“Pull the trigger now he’s dead.”

“Idemo kući,” rekao sam.

U kolima smo ćutali. Cale nije morao da mi kaže šta misli, da mi popuje o mom besu, o tome kako je on to davno prevazišao baveći se istočnjačkim religijama. Iako smo delili mišljenje da je ljudski život svetinja koju niko ne sme da takne, mi smo se razlikovali u izrazu stavova, u načinu na koji smo tretirali protivnike, ljude koji su nam se našli na putu, makar samo na čas. Moja ljutnja, nagomilana u godinama ranog detinjstva, bila je moje večito opravdanje za oštro ophođenje sa ljudima, za česte afekte, ponekad sa teškim posledicama. Nije morao da mi kaže gde se sada nalazim u odnosu na čitav svet. Jednim potezom sam se izmestio izvan domašaja sopstvenog života. Nije morao ni da mi kaže da sada nema povratka. Istina, ja sam u svojoj glavi tu granicu prešao pre mnogo godina, onda kada sam prestao da verujem ljudima, kada sam svu krivicu za neuspehe, zlu kob i nesreće u svom životu prebacivao na stvarnost, što mi je bila poštapalica i u nekim srećnijim periodima. “Ostavila me je?” “To mora da je zbog svog ovog snega danas.” Ili: “Opet si dobio batine?” “Ma pusti, ulica se bila odjednom zamračila, njih je bilo pet i nije im se svidela moja odeća, ma, reč im nisam rekao...” I tako dalje, punih trideset godina. I iako sam napravio sliku o sebi kao nekome ko iz konflikta u konflikt ulazi kao žrtva i time izazivao ili sažljenje ili poštovanje kod prisutnih, iako sam krajnje hrabro ulazio u sve bitke koje su mi se nudile, ja sam se često plašio da izađem iz stana, iz svoje sobe, iz kreveta. I shva-tivši da sam najsigurniji baš tu, ispod pokrivača, prepuštao sam se snovima o mogućim životima. Ipak, morao sam da izađem na ulicu ponekad. Cale je sve to znao, jer sam ga koristio i kao svog

Bela soba

ispovednika i analitičara, a ne samo kao prijatelja. On je mogao da mi kaže šta misli, ali je tokom godina naučio da to ne čini, zbog viščasovnih tirada kojima bi bio izložen nakon toga, u kojima bih ubedio i sebe i njega da sam ja u pravu. Time se naše prijateljstvo svodilo na zezanje i prećutkivanje. I sada je ćutao, mada se nije zezao.

Nisu me odveli u hotel, nego u stan koji su unajmili za mene. Soba, kuhinja i kupatilo, taman koliko mi je trebalo.

Soba se nekako slagala sa mojom garderobom, pa sam sam sebi ličio na kameleona kada sam seo na kauč.

“Doneo sam ti neke igračke. Sveže, neotpakovane,” rekao je Darko i istresao iz kese gomilu mobilnih telefona, digitalnih kamera, pištolja, municije. Sve je zaista izgledalo kao novo.

“Telefoni treba da se programiraju. Evo ti kartica mog čoveka na Bulevaru, on će to da ti uradi. Što se garderobe tiče, idi u Rođin butik. Sve te čeka.”

“Jel’ imas nešto za piće,” upitao sam, “uželeo sam se naše stare šeme.”

“I ja sam” odgovorio je i izvadio lepu crnu flasu iz ormarića u kuhinji. “Samo je suviše kasno da se baca čep.”

Popili smo po nekoliko čašica odličnog viskija koji je mirisao na jagode, a onda smo se rastali. Dogovor je bio da se nađemo sutra uveče kod Popa. To je bila mala neugledna kafana koju smo čuvali samo za nas. Tamo je on upoznao svoju ženu, onu koja me nije trpela. Ako sam išta mrzeo u životu, to je da me neko ne podnosi, naročito ako sam konstantno upućen na njega. Zbog toga sam onda, davno, prestao da idem kod njih kući, a zajednički događaji su ponekad bili prava noćna mora. Ona je bila isti Darko. I mnogo mi se sviđala i kao žena i kao prijatelj. Ali ona, iz nekog razloga, nije htela da ima nikakve veze sa mnom. Pokušavao sam i direktno i preko Darka da je otkravam ali sam uvek činio da me još više izbegava. Darko nije hteo da priča o tome i insistirao je da se među nama ništa nije promenilo. I tako je i bilo dok ja nisam otišao.

“Sad vec preteruješ,” rekla je, sakrivši se ponovo u ugao moga

Bela soba

oka. “Ti i ne znaš u šta se upuštaš,” nastavila je, čini me se, glumeći moju savest.

Ležao sam, sanjajući je budan. Izgledala je veoma zabrinuta, a ja nisam imao glas da joj kažem da će sve biti u redu, da se vraćam za nekoliko dana, da će sve biti mnogo bolje nego pre. Njena pognuta glava mi je govorila da ne oseća moje prisustvo, da misli da sam izgubljen. Brinula se za mene, za nasu ćerku, za ceo zivot koji smo živeli tamo negde. Za sve osim za nju samu. Nije joj bilo važno šta će biti s njom. I bila je nesposobna da vidi da ni meni nije vazno šta će biti sa mnom. Oboje smo utonuli u svoju brigu o drugima.

Poziv

Ležao sam u svojoj nikad beljoj sobi i pokušavao da nađem neki san, neko sećanje, neku halucinaciju kojoj bi mogao da se prepustim. Ničega sličnog nije bilo na vidiku. I nije bilo važno da li su mi oči otvorene ili ne: bio sam zarobljen u toj belini, sam pred oglodanim skeletom sopstvene svesti, gde više nije bilo ni jedne misli. Nije bilo titraja, nije bilo zvuka na koji bih mogao da nakačim sledeći lanac maštanja. Sve je bilo namerno bezbojno. Kao da je stvoreno da me muči svojim ništavilom, svojom nepokretnošću, svojom neprolaznošću. Lebdeći u toj jezivosti, nisam mogao čak ni da konstruišem jednu misao koja bi mi olakšala ležanje u ovoj antigravitacionoj kupoli: svest o bolu o strahu. Osećao sam samo kako tonem u nepovratnu svetlost, bez senki od kojih bih mogao da napravim svoje vozilo za bekstvo. I pored svoje raskošnosti, belina nije imala dubinu. Bila je ista gde god se ja pomerio, u kome god pravcu krenuo. A nisam imao gde da idem. Čekao sam na trenutak kada neću znati gde sam, i zašto.

Telefon je zazvonio i ja sam imao poteškoća da shvatim šta se dešava. Zvuk je bio veoma dug i ponovio se mnogo puta pre nego što sam uspeo da nađem slušalicu u pritisnem dugme na kome je pisao *talk*. Ničega nije bilo, a ja još nisam bio pronašao svoj glas, izgubljen u belom ništavilu. Prekinuo sam vezu ali nisam spuštao slušalicu. Bio sam siguran da će ponovo zazvoniti. Posle jedne minute, to se i dogodilo. Zvuk je sada bio potpuno normalan. Nisam

čekao dugo da se javim. Glas mi je bio tih i isprekidan, budući da nisam pričao veoma dugo. Sada se sa druge strane čulo kako neko menja stanice na radio aparatu, i to je potrajalo nekoliko minuta. Bilo mi je zabavno da to slušam, pa nisam prekinuo. Svest je počela da mi se vraća, pa sam prelistavao spisak ljudi koji bi mogli da me zovu.

“Pazi šta radiš!” zagrme duboki glas u tom trenutku. Osvrnulo sam se oko sebe, jer mi se učinilo da dolazi sa nekog drugog mesta a ne iz slušalice.

“Tvoje radnje su opasne. Samo pratiš jedan pristup, a on lako može biti pogrešan.” Sada je glas bio tiši i dolazio je iz mraka na drugom kraju telefonske veze.

“Ah, kod vas je mrak” rekoh, zaključujući da je poziv preookeanski.

“Ne mora da znači,” reče glas, ali u drugo uvo. “Već si mogao da zaključiš da ovde ništa nije kako ga se ti sećaš. Ipak, ti si rešio da sve vidiš na svoj način. I to je opasno.”

“Ko je to?” upitao sam. Glas mi je poznat, ali nisam mogao da ga povežem sa konkretnim likom. Ipak, pao mi na pamet aerodrumski autobus, neka koškanja, šta li. Kao da je bio uzročnik neke neprilike koje se ja ne sećam.

“Da, sreli smo se kada si napuštao zemlju. Tada smo se poslednji put sreli. I mislio sam da te nikada više neću videti. To je i tada i sada izgledalo kao najbezbednije rešenje za obojicu.”

U glavi su mi se ređale slike izazvane bojom tog glasa, sklopom rečenica, mirnoćom kojom ih izgovara.

Na Studentskom Trgu, pre deset godina, samo su prijatelji i rodbina prisustvovali tužnom činu našeg odlaska. Ili se varam? Evo, imam tu sliku pred očima, idem od lika do lika. Svaki prepoznajem, svi su mi dragi. Ne, nema tu nikoga nepoznatog. Dok nam mašu i autobus polazi, moje oči su pune suza ali ih opet sve vidim vrlo jasno. Neki od njih takođe plaču. Vidim svoje drugove kako spuštaju glave, u neverici. Ali, jedna glava ostaje podignuta. Dok autobus ubrzava, vidim kako se neko propinje da ga vidim. Ko je to, višlji od svih ostalih? Ne vidim mu crte lica,

i ne mogu po konturi da ga povežem ni sa kim poznatim.

“Da,” začu se iz slušalice, “Morao sam da budem siguran da si zaista otišao, kako bih bez smetnji nastavio sa svojim životom.”

“Ali, ja tebe nepoznajem. Nikada te nisam video.” Glas mi je sada podrhtavao, što od ljutnje, što od nesigurnosti.

“Pogrešno i tačno. Pogrešno je da me ne poznaješ. Razgovarali smo mnogo puta. Nismo se videli, ali to ne znači da se ne poznajemo.”

Prisećao sam se jednog razgovora od pre mnogo godina. Mada je u stvarnosti bio vođen samo jednom, ja sam ga u glavi ponavljao nebrojeno puta. Bio je to poziv pretnje, više nego molbe, kako je hteo da ga predstavi moj tadašnji sagovornik. Setio sam se i povoda za taj razgovor i malo sam se stresao. To sećanje nije bilo ni malo prijatno.

Nalazim se sada na obali reke, pored nekog splava sa koga dolazi veoma glasna muzika. Pijan sam i hladno mi je. Hoću što pre da odem kući, ali ne mogu, jer ne znam gde treba da idem. Dok se vrtim u krug, prilaze mi dvojica tipova i oslovljavaju me po imenu. Iako sam začuđen da znaju moje ime, ne pada mi na pamet da ih pitam odakle se znamo.

“Znali smo da ćemo te ovde naći.” govorili su u glas. “Rekli su da je sad najbolje vreme da te potražimo.”

Zatim su mi prišli sasvim blizu i počeli su da mi skidaju jaknu. Spustili su je do mojih laktova i time me onemogućili da se branim. Kao da bih mogao i da sam imao slobodne ruke. Udarili su me samo u stomak. Zatim su me oborili i šutirali me po leđima i stomaku. Glavu nisu dirali, što je govorilo da su profesionalci kojima je jasno naređeno šta da rade. Ipak sam prilikom pada udario čelom u zamrznutu zemlju. Nisam osećao bol. Niti sam se sećao batina sve dok me ujutro nije probudio ovaj isti glas.

“Ja nemam ništa s tim,” branio se, ne čekajući da ga optužim. Ja sam mogao lako da ustvrdim suprotno, ali mi je u tom trenutku bilo bitno samo da završim sa tom neprijatnom pričom. Nikome to kasnije nisam ispričao, pre svega zato što se nisam sasvim jasno

Bela soba

sećao batina. Sve čega se sećam, bilo je Ksenijino lice kada sam se osvestio. Bilo mi je drago što je vidim i što mi se smeši. Došla je da me spase iz ove sulude avanture. Moja glava je u njenom krilu i ona gleda u moje povrede na čelu.

Ali, čekajte. To lice se menja i postaje manje drago, manje poznato. Ono pripada nekome sa televizije, nekom tuđem. Je li to devojka koja me je samo podsećala na Kseniju, pa sam je zbog toga progonio po Beogradu, u nadi da će Ksenija, barem na taj način, biti moja? Ustajem, alarmiran tom promenom. Oko nas su još neki ljudi, koje ne poznajem. Odlučujem se na beg, i počinjem da trčim ka nasipu, ka svetlu, kroz retko drveće. Usput urlam kao ranjena životinja, dajući sebi podstek da, onako prebijen i pijan, pobegnem što dalje.

“Ali, ja znam da si to bio ti.” rekao sam. “Sada, posle toliko godina, jasno se sećam šta su ona dvojica pričala. Između ostalog, pominjali su i tvoje ime.”

Sa druge strane se čulo šuštanje radija, a zatim poče horski deo poznate pesme.

“Caught in a landslide

No escape from reality

Open your eyes

Look up to the skies and see

I'm just a poor boy, I need no sympathy”

“Ali, ja nemam ime. Ili, ja se ne zovem, po tvom sopstvenom izboru.” Glas je sada bio drugačiji, manje strašan. Zaista, čovek kome sam oduvek pripisivao batine dobijene na Savskom Keju, imao je prijatan glas, sa lakim provincijskim naglaskom.

“Zovem samo da ti kažem da grešiš. Tražiš krivce tamo gde ih nema. Uvek su ti drugi bili krivi za nesreće koje su te snašle. Cela tvoja mladost je prošla u neprestanom optuživanju. A onda, ubediš sebe da je bilo onako kao ti hoćeš i pokušavaš da živiš sa tim krpežima od sećanja.”

“Ja ne razumem šta ti pričaš i šta hoćeš od mene. U redu, onda sam dosađivao tvojoj devoci, podsećala me je na nekoga, šta li.

Onda nisam izdržao pritisak i pijan sam se pojavio tamo gde je ona pevala. Ti si reagovao onako kako bih i ja reagovao u tvojoj koži. Odstranio si uljeza. Ali, nije mi jasno šta sada hoćeš?”

“Veruj mi da ne znam o čemu pričaš. Ovo upozorenje se odnosi na ovo sada, na tvoje ponašanje koje je ponovo nepredvidivo, opasno. Zaustavi se, pre nego što se dogodi nešto ozbiljnije.”

Pokušavao sam da razumem o čemu priča. Ono što se dogodilo daleke '88. bilo je jedna od misterija moga lošeg pamćenja. Nisam se, ujutro, sećao ni lica te devojke, a razgovarao sam s njom više od pola sata, dok smo ispijali crno vino.

“Ozdravićeš,” govorila je, dok sam ja zaplitaio jezikom, objašnjavajući joj svoje namere. Nikada nisam, očigledno.

“Jel' ti to meni pretiš?” povikao sam u slušalicu koja je zujala. Nije bilo odgovora, ali sam ja još dugo čekao da čujem taj glas, siguran da ću ga tada prepoznati.

Nije ga bilo. Spustio sam slušalicu na mesto. Bila je prošla ponoć ali je meni bilo jasno da nema ništa od spavanja. Trebala mi je gužva, buka, ljudi, ali nisam znao gde da ih nađem tako kasno.

Lutao sam mračnim ulicama i, spuštajući se niz Bulevar, ugledao sam belu priliku kako hoda ka meni. Bila je to neka devojka, visoka sa crnom kosom, koja je koračala pognute glave i kao da nema pravi cilj. Znao sam ko je to, ali nisam imao kome da to šapnem. Ne želeći da skrenem pažnju na sebe, i u strahu da će nestati, sakrio sam se iza velikog drveta i gledao je kako prolazi, dugo, dugo, kao da ima sve vreme ovoga sveta. Bila je lepša nego ikada, a suza koja joj se slivala niz lice je sijala kao tajni put na tom tamnom i teškom nebu.

Hteo sam da viknem njeno ime, ali nisam mogao da ga se setim. Jedino što mi je došlo na pamet nisam hteo da izgovorim, jer sam se plašio da je to istina. Šta li ona radi ovako kasno na Bulevaru, ko joj je upravo slomio srce pa sakriva suze u ovoj tami, zna li da postojim, i, ako zna, da li oseća koliko sam joj blizu?

Zatim je prošla i nestala u nekoj sporednoj ulici. Nisam imao snage da je pratim.

Bela soba

Otišao sam do obličnjeg bara, jedinog u Beogradu koji je radio cele noći, i tu, uz psovke pijanaca i vinjak, dočekao jutro.

Pare

Kada bih samo mogao da ispričam kako sam došao do tih famoznih para zbog kojih je, navodno, Bil stradao. U nekom mag-novenju sa išao od mesta do mesta, vođen sasvim nepoznatom silom, rukovodeći se sasvim suludom logikom. Povremeno bih zaključio da me ključ koji mi je Bil ostavio vodi ka bravi iza koje se pare nalaze, ponekad mi se činilo da je sve to bezpotrebno, suludo čak, da bih se onda trgnuo iz bunila i našao se pred još jednim delićem te zavodljive pazle. Kada se potraga završila, osećao sam se kao probuđen iz uzbudljivog sna, koga nikako nisam mogao da se setim. Trebalo mi je vremena da pronađem neku nit za koju bih se uhvatio i pokušao da rekonstruišem kako se novac pojavio u mojim rukama. Ovo je jedan takav pokušaj, krajnje banalizovan.

Ključ koji sam našao na Bilovom grobu je, naravno, bio rešenje jedne od zagonetki koje je divljak ostavio sa sobom. Očigledno da je hteo da ja s tim raspoložem, inače bi već odavno neko drugi našao ogrlicu i ključ. Zašto baš ja, nisam mogao da kažem. Iako smo bili veoma bliski, znao sam da se kretao u nekim drugim, mračnim krugovima, sa ljudima koje je povremeno spominjao kao svoju braću, one za koje bi i život dao. Meni je uvek bilo smesno što je tako ozbiljno shvatao ta svoja poznanstva, jer je oduvek bio samotnjak koji je prijateljstva koristio samo za zezanje. Ipak, bilo mi je drago što se baš meni poverio.

Odneo sam ključ kod našeg zajedničkog prijatelja, bravara.

Bela soba

Pomislio sam da je i Bil pretpostavio da ću to da uradim. Selja se bavio ključevima već više od trideset godina, i ako neko zna od kakve brave je moj tajanstveni kjuč, to je bio on. Imao je radnju u Čika Ljubinoj, pored Elektrotehne. Prilazeći kroz tu čarobnu ulicu, imao sam potrebu da se spustim u Rupu, moju omiljenu kafanu, inače neugledan i skućen podrumčić, savršen za sakrivanje od sveta. To sam provodio večeri u vreme kada sam mislio da je bolje da me niko ne nađe. U doba najveće paranoje, kada sam “znao” da me prate, ponekad, kada bi se uputio ka Rupi, učinilo bi mi se da su “oni” iza mene, pa bih skretao u Elektrotehnu ili neku drugu radnju, da ne bih otkrio svoje sklonište. Jednom sam skrenuo i u susednu bravarsku radionicu. Tako sam upoznao Selju. Bio je moj spasitelj nebrojano puta posle toga. U dnu radnje je imao malu sobicu sa frižiderom u kome je uvek bilo hladnog piva. Jedno vreme sam se tu sakrivao, umesto da odem u Rupu. Ipak, kafanica me je uvek više privlačila, zbog mogućnosti da budem nađen.

Ostario i lica sakrivenog iza debelih naočara, Selja me nije odmah prepoznao. Tek kada sam uzviknuo nekoliko starih fraza, on se nasmeja i zagrlji me. Držao me je dugo. Njegova tuga je bila teška, i mogao sam da osetim kako prolazi kroz naša odela i ispunjava me.

Zatvorivši radnju, Selja me je pozvao pozadi. Mala memljiva prostorija se nije promenila.

“Jesi za kafu?” upitao me je. Rekao sam da jesam i čekao da počne da priča.

Otvorio se nekoliko minuta posle, uz prvi srk kafe. Sva tri sina je izgubio, što u Evropi, što na ulicama Beograda. Žena mu je umrla odmah posle toga, od tuge.

“Ostao mi samo posao. A ni on više nije kao što je bio. Čak i u loša vremena sam mogao da sastavim kraj sa krajem, a sad ne mogu. Sve je skupo, a novih mušterija nema. Stare su ostarile, k'o i ja. Dok je Mika, moj najmlađi, bio živ, nalazio mi je neke pomalo sumljive poslove, ali od nečega se moralo živeti. Sada toga nema. Druga se bratija bavi tim zanatima.”

“Ma ne brini. Biće bolje. Nego, šta se desilo sa Mikom? Za onu dvojicu znam, sećam se da si mi pročao o njihovom sukobu sa policijom i obračunu na Adi, u kome je Neša poginuo. I da je Vesko, najstariji poginuo u saobraćajki u Švedskoj. Ali Mika, on je bio dete kad sam ja otišao.”

“Ma uhvatio se sa ološem, ušao u lov. Počeo je da nosi pištolj sa 16 godina. Hvalio se kako ga štite prijatelji njegove braće. Radio je neke sitne poslove za njih. Po kockarnicama uglavnom. Mene je angažovao da dupliram ključeve za mašine i kutije za pare. Tako su mogli da uzimaju koliko im treba. A i meni je bilo dobro. Bil je bio s njim u tome. I neki policajac, čije ima ne znam.”

On je nastavio da priča, ali je meni u glavi odzvanjalo Bilovo ime. Ja sam ga upoznao sa Seljom i njegovim sinovima. Nisam mislio da će i malog Miku uvući u neprilike. Selja nikada nije voleo Bila. Kao i ostali koji su bar malo cenili miran život. Ali nisam mogao da čujem zvuk optužbe u Seljinom glasu. Nije bio ljut na Bila, niti ga je krivio za Mikinu smrt.

Nisam morao da ga pitam. Sam je osetio potrebu da mi sve objasni.

“Bil se promenio kada je došao nazad iz Engeske. Obilazio me je i uvek pitao da li mi nešto treba. Znaš da je bio vezan za mog srednjeg sina, Nebojšu. Kada je čuo da se Mika upleo, pokušao je da ga izvuče. Ali ovaj nije slušao. Bil se zato ponudio da mu pomogne. Mika je počeo da avanzuje u tom svom svetu, a para je bilo sve više. Onda je, kažu pokušao nešto na svoju ruku, pa su ga jurili i najurili, i to kada je bio sa devojkom. Umro je u bolnici. Bil je poludeo i hteo sve da ih pobije. Ja nisam mogao ništa da uradim. Sahranio sam Miku, a mesec dana posle i Anku, njegovu majku. To je bilo pre tri godine. Bila sam redovno viđao posle toga. Zadnji put, dan ili dva pre nego što su i njega našli. Rekao mi je da se ti vraćaš. Nisam išao na sahranu, dosta mi je groblja i grobova. Jedini grob koji još želim da vidim je moj.” Obrisao je uplakane oči i gledao negde kroz mene, u neku daljinu koja ga čeka.

Bela soba

“Nemoj tako, Seljo. Uvek ima razloga da se živi.” Bio sam opet zatečen novim saznanjima o Bilovim aktivnostima. On je znao da ja dolazim? Je li sve ovo deo nekakvog njegovog, nara-vno sulu-dog, plana?

Mada mi je bilo neprijatno da pokrećem tu temu, pokazao sam mu ključ koji mi je Bil ostavio. Prepoznao ga je. To je jedan od ključeva koje je kopirao za Miku. Otvarao je slot mašinu u jednoj od kockarnica. Rekao mi je i koja kockarnica. Samo je trebalo da nađem mašinu sa brojem sa ključa.

“Sada nemam vremena, Seljo, ali ću doći kod tebe ovih dana, pa da odemo negde na ručak.”

On je samo klimao glavom i izgledao sve stariji i stariji svakog sekunda. Ništa više nije moglo da ga vrati sa puta kojim je krenuo. Iako je bio tek dvadesetak godina stariji od mene, njegov život se završio sa odlaskom onih koje je voleo. Od tada do stvarne smrti, bio je osuđen na tumananje po mraku koji ne poznaje i nema želju da upozna. Smrt bi za njega bila oslobođenje, koje on sam nije mogao da nađe.

Otišao sam u hotel u kome je bila dotična kockarnica. Nekada sam tu radio. Bila su to dobra vremena, kada je para bilo kao blata. Ljudi su čekali u redu ispred mašina, davali ogromne bakšišice čak i kada su gubili, pili su mnogo i plaćali piće kome su stigli. Iako težak, taj posao je bio ‘dobar’ zbog novca koji je donosio. Sada je u sali bilo svega nekoliko ljudi koji su ubacivali po jedan žeton u “jednoruke bandite”. Izgledalo je kao da su došli da protraće vreme, a ne da oprobaju sreću. U moje vreme, ljudi su gubili automobile ovde, biznise, stanove. Dan je mogao da košta pojedinog kckara i do deset hiljada maraka, ukoliko se ponaša krajnje nerazumno. Deo toga je uvek završavao u džepovima zaposlenih. Tada nas je bilo po troje u smeni. Blagajnik, mehaničar i vođa smene. Sada osim blagajnice, nije bilo nikoga od osoblja na vidiku.

Predpostavio sam da mašina koju tražim ne radi. U protivnom, ono po šta sam poslat bi odavno našao neko drugi. Zato sam pogledom potražio mašinu bez svetla. Bilo ih je tri u tom trenutku.

Prva je bila mašina sa nekim krajnje nejasnim simbolima na četiri točka. Nije bilo nikakvog objašnjenja kao se igra. Pogledao sam sa strane, ne bih li video pločicu sa brojem, ali nje nije bilo. Osmotrio sam salu, da vidim ima li nekog od osoblja, pa sam izvadio ključ i pokušao da ga gurnem u okruglu bravu. Ključ je ušao u žljeb, ali nisam mogao da ga okrenem. Posle nekoliko pokušaja, odustao sam.

Druga isključena mašina takođe nije imala broj. Bar ja nisam mogao da ga nađem. Sada je već bilo malo teže da probam sa ključem, jer sam bio jako blizu blagajnice.

Kada me je pogledala, upitao sam je:

“Što ova ne radi?”

“Ma razbili je juče neki dizelaši. Nisu mogli da je uvuku u gaće.”

Nasmejao sam se, više ljubazno, nego iskreno. Znači ni to nije bila “moja” mašina. Otišao sam do treće. Svi pokušaji da je otvorim ključem, nisu urodili plodom. Znao sam da su ostale mašine praznjene svakog dana i da nije bilo mogućnosti da niko nije našao ono što je Bil ostavio, ma koliko to bilo malo. Ipak, pregledao sam sve mašine. Našao sam i mesto gde se nalazila pločica sa brojem, pa sam sasvim lako utvrdio da mašina koju tražim nije u sali.

Blagajnica je bila zabrinuta zbog mog ponašanja i brzo se tu stvorio i njen debeli šef. Nekada i moj. Trebalo mu je pet minuta da me se seti. A tolike pare smo obrnuli zajedno.

Počeo je, u šali, da me psuje na sav glas. Onda smo završili iz blagajne, sa flašom vinjaka. Tada sam ugledao “moju” mašinu. Bio je to stari model, kakav se više nigde nije upotrebljavao. Mnogi delovi su falili, ali su vrata bila zaključana. Morao sam strpljivo da čekam da Burek, moj bivši šef, napusti prostoriju, pa da vidim šta se krije unutra.

Pričajući o starim dobrim vremenima, kada smo svi odlazili kući sa bakšišem većim od današnjeg kompletnog prihoda, kada nam ništa nije bilo teško, jer se sve plaćalo, ispijao je vinjak za vinjakom, povlačeći i mene za sobom. I kada sam mislio da ću se pot-

puno napiti, posle petog pića, on je posustao. Ličio je na naduvani balon koji preti da pukne i prospe svoj kontaminirani vazduh po čitavom hotelu. Otišao je da malo odlije od onoga što je toga dana već popio.

Sekund nakon što je izašao, izvadio sam ključ i otvorio mašinu. Unutra nije bilo ničega. Nisam baš u potpunosti razumeo o čemu se radi. Neko je bio ovde pre mene. Neko je upućen u čitavu priču.

“Ovo tražiš?” začuo sam Burekov glas iza leđa. Okrenuo sam se. Stajao je na vratima koja je gurao nogom da se zatvore. U jednoj ruci je držao crnu torbu, podignutu na visinu njegovih grudi, a u druga ruka mu je bila u džepu. Nisam morao da pogađam šta je tamo držao, budući da se kratka cev, verovatno trideset osmice, jasno ocrtavala na njegovom odelu.

“Da,” rekao sam. “Poslali su me po to.”

“Što odmah nisi rekao, nego se praviš fin.” Bio je uplašen. Sada sam primetio da više nije bio toliko debeo, i da je izgledao mladi i višlji nego što sam ga ja zapamtio. Izgledao je kao sopstveni sin, ili on od pre mnogo godina.

Izvukao je pištolj iz džepa i stavio torbu na sto, pored vinjaka. Video sam da hoće nešto da me pita, ali da je mislio da bi to bilo glupo, s obzirom da me je uhvatio na delu.

“Našao si od koga ćeš da kradeš, od lopova. Oni su to namereno ostavili tu, da te namame. Bil, onaj ludak, je lično to stavio unutra. Rekao mi da te čekam. I evo, dočekao sam te. Znam šta je unutra, ali mi treba objašnjenje, da me ne bi neko jurio zbog toga. Ti znaš da sam ja pošten lopov.”

Razumeo sam da nema pojma šta se dešava. On je mislio da Bil radi za one koje je on, ustvari, opljačkao. Sada mi je bilo jasno da je u torbi lova koju je Mika oteo od svog gazde.

“Ti nemaš pojma u šta se uplićeš.” Govorio sam mirno, da ga ne uplašim još više. “Puno ljudi je već poginulo zbog tih para. Ja sam mislio da to preuzmem na sebe, pre nego što još neko strada.”

Burek se pokoleba i spusti pištolj na sto. Uhvati se obema rukama za glavu i počeo da me psuje.

“S tobom uvek samo nevolje,” bio je njegov zaključak. Sećao se mojih problema iz vremena kada smo radili zajedno. Tada bi me izbacio, samo da ga nije bilo strah. Prijalo mu je da šefuje i pritom lepo živi od bakšiša. Ja sam taj bakšiš umnožavao svojim poznanstvima sa kockarima, a Burek nije imao ništa protiv.

Kada sam izlazio iz hotela, u bašti kafane sam video dvojicu momaka u crnom. Gledali su i oni mene, dajući nekome uputstva očima. Nekome iza mene. Nisam se okrenuo, nego sam potrčao prema ulici i uleteo u prvi taksi koji je tu čekao. Video sam kako mi mašu i otvaraju usta, ali ne i da su pokušali da me prate. Začudio sam se, ali sam već sledećeg trenutka zaboravio na to.

Torbu sam odneo Selji. Možda će mu učiniti neko dobro. Nadao sam se da ga se niko od bratije neće setiti. Otišli smo na ručak u “Mornar”. Hrana je bila odlična, kao i pre. Posle nekoliko piva, Selja se pozdravi sa mnom i nestade. Bio sam siguran da ga više neću videti.

Sumirao sam u glavi informacije od tog dana. Bil je želeo da ja podignem te pare, a da usput da do znanja njihovom pravom vlasniku da su kod mene. Pripremao me je za veliko finale ove zagonetke. Ja sam se potpuno prepustio tom, unapred pripremljenom toku stvari, i pokušavao da se opustim. Nije mi baš uspevalo.

Uveče, kod Popa, sedeo sam sa Maretom i Darkom. Mare je pričao o svojoj deci, gde će na letovanje, dok je Darko prevrtao očima. Ja sam se stavio na Maretovu stranu i prihvatio razgovor o moru, letovanju, provodima pre “dece” i porodice. Mare i ja smo imali mnogo dužu istoriju nego iko iz grupe. On me je navukao na cigarete, bio je prvi koji mi je pokazao porno časopise, zajedno smo bežali sa časova, kasnije i pili, svirali u rok bendu. Njegov stariji brat je bio baraba, kockar i šibadžija, i sve je ukazivalo da će i on krenuti istim putem. Ali, on je izrastao u veoma pristojnog mladića, bez i jedne mrlje na svojoj prošlosti. Oženio se sa svojom prvom ljubavlju, izrodio decu, i jedino sa mnom upadao u neprilike, iz kojih nas je, sve, izvlačio njegov čale, pukovnik u

Bela soba

policiji. On nas nikada nije kritikovao, Mareta nije kinjio zbog toga, verovatno usredsrećen na probleme sa starijim sinom. A i nismo mi radili ništa strašno, osim tuča na javnim mestima i izazivanja nereda. Kroz to je moralo da se prođe.

Mare je postao umetnik, slikar. Njegove slike su bile prozračne, gotovo providne. Prikazivale su jedan veliki osećajni svet, sasvim nespojiv sa njegovim oštrim i nezgrapnim izgledom.

Kasnije, na putu kući, molio me je da se manem svega i idem kući, kod žene i dece. Ja sam ga uveravao da će sve biti u redu, ali smo obojica znali da to ne može da se desi.

Gospođa Igla

Sledećeg jutra, našao sam se ispred zgrade u ulici Zmaja od Noćaja. Nisam prepoznao ni ulicu ni zgradu, nego sam imao osećaj da je to adresa na koju su me pozvali. Iako sam se dugo premišljao da li da se osmelim i dođem tu, na nepoznato, došao sam i, evo, stojim isred tog ulaza, pre zbunjen nego uplašen.

Ja znam da nisam odlučio da dođem. U situacijama kada nisam siguran šta da radim, uvek se prepuštam nekom posebnom čulu, nekom osećaju da mi on, objektivno i pozdano, kaže da li je ne pametno ili dobro, već potrebno da uradim to što sam naumio. Zato sam bio više nego siguran da sam sa razlogom tu, ispred nepoznate zgrade, na vratima nepoznatog stana, iza koga se, bio sam siguran, nisu krila toliko nepoznata lica.

Podigao sam ruku da zakucam na vrata stana na trećem spratu, na dnu dugačkog i sveže ofarbanog hodnika sa slabim osvetljenjem, ali se vrata otvoriše pre nego što sam uspeo da ih dohvatim. Ustuknuo sam pred jakim svetlom koje pokulja iz stana i siluetom koja je otvarala vrata. Nekoliko sekundi mi je trebalo da razaznam crte lica devojkice ispred mene: bila je to Ivana, devojkica iz hotela, crnka. Izgledala je drugačije, manje seksi, više kao nečija sestra nego ljubavnica. Možda je i svojim izgledom htela da mi kaže da nije tu zbog seksa.

Ušao sam u mali hodnik, još uvek se navikavajući na jako svetlost. Ispred mene je bila velika soba sa malo nameštaja. Nije bila

Bela soba

ni uredna ni neuredna, nego je odavala osećaj napuštenosti, kao da niko u njoj nije živeo nekoliko godina. U uglu, ispod prozora sa teškim navučenim zavesama, stajao je gvozdeni krevet sa mesinganim kuglama, prizivajući neko drugo vreme, kada je imao svoju upotrebnu vrednost. Osim njega, u sobi se nalazila jedna fotelja presvučena crvenim plišom, jedna drvena stolica i mali sto od stakla. Pod je bio prekriven crvenom tepihom sa puno mrlja.

Ivana mi je pokazala da sednem u fotelju a sama je sela na ivicu kreveta. Ona nije progovarala. Samo se pokvareno smeškala, dajući mi do znanja da je očekivala ovaj potez od mene. Čekala je da se priblerem, da bi prešla na stvar. Njeno ponašanje je sasvim odgovaralo mom osećaju da zna više od mene o mojoj budućnosti.

Ja sam bio zbunjen. Soba u kojoj sam se nalazio, nije mi bila sasvim nepoznata. Nešto u njoj je bilo poznato, čak drago, ali nikakva sećanja se nisu javljala u tom trenutku. Osim sećanja na Ivanu i noć u hotelu. Hteo sam da je pitam šta je značilo sve ono, ali sam se bojao da zvuk mog glasa ne pokvari čaroliju i spreči da se desi ono što se spremalo.

Videći da sam prestao da se isčuđavam, Ivana je prešla na stvar. Bez reči, sagla se i dohvatila crnu kutijicu ispod kreveta i stavila je na sto ispred mene. Vešto je otkopčala rashfešlus na kutiji i skinula poklopac, otkrivši sadržinu poleglu na beloj svili postave. Opet sam se štrečno, mada sam bio siguran da je to ono što sam očekivao.

Strah! Da to je bilo osećanje koje je nedostajalo u celoj ovoj priči. Setio sam se svih mojih susreta sa sadržinom kutije: u stanovima sličnim ovom, na ulici, na brodu, te specifične i strašne alatke su me uvek sačekivale u svim mojim mrakovima, na svim ivicama očaja, na svakom putovanju u sopstveno ludilo. I uvek sam, ošamaren njihovom pojavom i izvesnošću onoga što su nudile, ustuknuo za tren iz svog transa i bežao uzvikujući najgluplje izgovore kojih sam se setio. Nikakva navaljivanja nisu pomogla; što je situacija bila gora, to su moja migoljenja bila veštija, pokretana strahom od izvesnosti koju je kutija nudila.

Ja sam oduvek hteo da se upoznam sa tom izvesnošću. Ona je bila jedna od mojih najvećih želja tokom čitave mladosti. Ali sam tada bio siguran da ako jednom uđem kroz ta vrata, nikada više neću moći da se vratim. Zato sam se plašio i na sam pomen tog izbora. Bil me je jednom satima ubeđivao da sam ja tip koji to može da kontroliše i da uvek postoji izlaz. Nikada nisam imao dovoljno hrabrosti da se prepustim toj pustolovini.

Jer Herion za mene nije bila droga. Probavši većinu njih, znao sam šta nude, kada koja najviše prija, kako da doživiš maksimalno zadovoljstvo. I ni pred jednom nisam osetio strah da će me uvući u neki drugačiji svet, otrgnuti od svega što sam mrzeo i voleo. Mogao sam da se poigravam sa tim opijatima kako sam ja hteo, i uvek sam se oslobađao njihovog zagrljaja lako i jednostavno. Lakše nego cigareta ili alkohola.

Sećam se da sam, otupeo od barbiturata, izmoren raznim spirovima, ili jednostavno napušten, bežao od mesta na kojima bih mogao da sretmem Heroin, a da sam uvek završavao u njegovoj neposrednoj blizini. On se nije nudio, jer nije bio kurva. Jednostavno je bio tu za svakoga kome je bio potreban, pa i za mene, mada me nije primećivao. Nije video tu borbu koja se u meni vodila, taj sudar straha i ubeđenja da on sve rešava. Vidao sam ljude koji su ga upoznali i zavideo im, mrzeo ih zbog njihove hrabrosti. U godinama kada sam, naizled, bio na sigurnom, slušao sam o njima, tešio se tim pričama o nesreći, smr-tima, tumananjima od fiks do fiksa. I, na svoje veliko iznenađenje, i dalje sam im zavideo, čak i onda kada su se pozlačivali, sami i prljavi, daleko od sveta. I nije samo hrabrost bila razlog moje zavisti. Mada potpuno sam i nezavisan od čitavog sveta, želeo sam da priča koju sam širio oko sebe, imidž koji se mogao videti i spolja i iznutra, bude ispunjen nečim opasnim, konačnim, nečim što nezavisnost podiže na još veći nivo, a to je mogla biti jedino kompletna zavisnost. Slično onima koji nose oružje: njihova sudbina je vezana za neizvesnost, svakoga časa to oružje može da progovori. Recimo: ono mora da progovori. I oni koji ga nose zavise od savršene hijerarhije u kojoj nema

mesta za bekstvo, nema povratka. Povlastice koje dolaze sa tim usijanim gvoždem uvek su vukle iza sebe niz neočekivanih i neprijatnih događaja. Tek kada sam shvatio tu neverovatnu sličnost, počeo sam da nosim pištolj. Za Heroin nikada nisam smogao hrabrosti.

Mogu da kažem da je to i delimično zbog toga što sam ja oduvek bio u stanju slučajnom onom koja izazivaju opojne droge. Moji snovi su uvek skupljali moje zenice, moje halucinacije su izazivale *rush* barem jednom dnevno. Moje su misli bile na nekom paralelnom putu sa ovom stvarnošću, a da nisam ni cigaretu zapalio. Moja čula su reagovala na sasvim dugačije senzacije mnogo pre prve čašice rakije ili prvog dima marihuane. Zato je igra sa pilulama, hašom ili kokainom za mene bila samo to: igra. Bezopasna, jer nisam pronalazio ništa toliko snažno što bi me "prisvojilo". Ništa što već nisam bio probao, prepuštajući se sopstvenoj podsvesti.

Ali Heroin je za mene bio sudbina. Jedna koju možeš lako da izabereš. Znao sam da bi mi to bio najbolji mogući prijatelj, najveća zabava, najlepša žena. Moj život sa Heroinom bi dobio novu dimenziju koja bi brzo postala jedina, magična i nazamenljiva dimenzija. Jer ja sam unapred bio psihički ovisan o Heroinu, mnogo pre nego što sam probao bilo koju drugu drogu. Fizička ovisnost bi mi sam ispunila to već pripremljeno stanje. Samo da se nisam toliko plašio. Da nisam pobeo onda kada je ekipa nabavljala ganove i skupljala lovu za prvi veliki skor.

Jer je bol bio moje prirodno stanje. Moglo bi se reći, po sopstvenom izboru. Ono što sam očekivao od Heroina i čega sam se najviše plašio, bio je prestanak tog bola. Zamena jedne zavisnosti drugom. Zadovoljstvo umesto bola; to nisam mgao da prihvatim.

Posmatrajući ljude kako nestaju u dozama koje su brzo narastale do one fatalne, kako poslednje godine svog života provode nalazeći pare za džank, kako propuštaju voz za vozom nezainteresovani za bilo koju destinaciju osim za onu haj, znao sam da je moguće da se ne upravlja tom mašinom koja štekće i buši kožu i volju za životom. Tada sam to povezivao sa samoubistvom. Volja za životom bi mogla da pomogne, ali nje često nije bilo. Ni ja je nisam imao,

ili je nisam prepoznavao, prekrivenu strahom od Heroina.

Tumarao sam gradom. Tek ponekad bih, iza nekih kola, povratio malo žuči. Nikoga poznatog nije bilo na ulici. Kao da je neka velika racija, poput poplave, očistila ulice od svih ljudi koje bi mi bilo veoma drago da vidim. Od ćoška do ćoška, od kafane do kafane, od dikoteke do druge, nailazio sam na beli papir na kome ništa nije pisalo. Sa svim dilerima, večeras su nestali i svi narkomani ovoga grada. Pomislio sam da se negde nešto veliko dešava, neki nezapamćeni koncert, neke sulude demonstracije, pa su svi otišli da vide kako ta gomila vibrira. Ili je negde neka velika žurka za koju ne znam jer sam poslednja dva dana proveo u krevetu, skidajući se. Palo mi je na pamet i da se ti ljudi kriju od mene, ali nisam video zašto bi. Ja sam bio tek jedna od mušterija. Pomalo nasilna i nestabilna u ophođenju ali ipak... Ili je procurelo s kim se družim kada ne jurim Heroin, pa su svi uzentovali da mi prodaju dop. Kao da meni neko može da zabrani da se radim.

Posle čitavih dva sata tumaranja, setio sam se jedne šeme sa početka, kada sam molio stare đankoze da me puste da ostružem njihove kašike. Taj tip je radio kao izbacivač u lokalnom tinejdz klubu, i bio je u sasvim drugom fazonu od mojih redovnih dilera. Radio je sa klincima i seljacima, dok su navučeni odlazili na druga mesta.

Sa pedesetak metara sam ga prepoznao. Njegovu kvrgavu siluetu, mislim. Kao sunce da me je ozarilo. Stisnuo sam poslednjih trideset maraka u džepu i prišao mu. On nije znao ko sam i nije ga bilo briga. Uzeo mi je pare i spustio se u klub, otvorivši za trenutak vrata pakla iz kojih se isplazio odvratni jezik od smrada i tehno-muzike. Stajao sam na polu osvetljenoj ulici, potpuno ogoljen, sa velikom šansom da budem ispaljen. Propadao sam u nekakav slivnik, sa glavom nadole. Tu i tamo bi mi se učinilo da vidim neko svetlo na kraju tog tunela, ali je uglavnom ispred mene bio mrak.

Vrata pakla se ponovo otvoriše, i novi talas smrada, toplote i buke me oprlji po licu. Tip je izašao i brzo mi u ruku strpao nešto što, od sreće, nisam mogao da pogledam. Tip je još promrmljao da ne može

Bela soba

da me pusti unutra, kao, privatna je žurka i slično. Nije mi bilo važno. Otrčao sam da se šutnem iza jednog kontejnera u tamnoj sporednoj ulici. Igla je bila tupa, ali je bila jedina koju sam imao. Kada sam konačno našao venu, osetio sam čudnu vrućinu u telu. Vratne žive su mi bridele i, da li zbog mraka ili zbog horsa, nisam ništa video. Opet sam se našao u onom slivniku i sada sam još većom brzinom jurio ka nekakvom bledom svetlu. Usput sam telefonom razgovarao sa sestrom, sa majkom, sa prijateljem, sa bivšom devojkom. Rekao sam im kako nema više horsa, nema više krađe, nema laganja i sekiracije. Od sada će sve biti čisto i jasno.

A onda se prekinula veza i ja sam prestao da tonem. Svetlo ispred mene je nastavilo da se kreće i pretvarajući se dugo u sve manju tačku, konačno nestalo i učinilo moj mrak i tišinu savršenim. Nisam više želeo svetlo. Nisam čekao da me izvuku iz ove rupe. Nikam se koprcao, jer su mi ruke bile potpuno zarobljene zidovima tunela, a noge su landarale u praznom prostoru. Čekao sam na potpuni mrak.

Gledao sam u taj pribor. Pokrivena providnom plastičnom navlakom, smešila mi se dugačka čelična igla. Nije izgledala bezopasno i jeftino kao plastične igle za jednokratnu upotrebu, one igračke za decu koje si mogao da nabaviš gde god si hteo. Ova gospođa je bila trajna, mogla je da se sterilise i oštiri, da služi godinama. Za kućnu upotrebu, što bi se reklo.

Obračala mi se mirnim, staloženim glasom, pripremajući me za ono što sledi. Njen vrh je bio oštar i čist. Njeno dugačko, sjajno telo je već zavodilo moje vene. Gledao sam je kako se druži sa špricom, sa kašikom, kako šalje gumeni pojas, kao što gušteri šalju jezik kad love plen, ka mojoj mišici.

Tada je trenutak prestravljenosti prošao. Kao da sam to radio hiljadu puta (a video sam samo nekoliko puta svoje poznanike sa ganom), zategao sam pojas oko ruke, izručio sadržaj balončića u kašiku, sipao malo limunovog soka, malo vode, zapalio sveću i mešao sadržaj kašike dok mi se nije učinilo da je prah potpuno rastopljen. Onda sam stavio vaticu u tu smesu, iglu u vatu, i jed-

Bela soba

nim potezom pokupio svu tečnost u špric. Gan je bio spreman.

Osetio sam svu snagu mog novog oružja. Nisam morao da ubrizgam sadržinu šprica da bih shvatio koliko je moćan moj novi poznanik. Svi elementi rituala su bili podjednako zavodljivi, svaki momenat je prizivao nove talase adrenalina, i sve je izgledalo kao lepi završetak dana, kao hepiend nekog filma, kao magični raspet svih nedoumica. Iako sam restao da se plašim, disao sam kratko i isprekidano, a srce je, sa stotinama otkucaja u minuti, hrlilo u zagrljaj novoj ljubavnici.

*“Too late, my time has come,
Sends shivers down my spine
Body’s aching all the time.”*

Muzika nije dolazila spolja, nego iz mene. Ja sam bio medijum za sopstveno upoznavanje sa sudbinom. Još jedan sekund i Gospođa Iгла će se upoznati sa mojom venom. Biću jedan korak ispred sebe, jedan razlog bliže svom pokušaju da se ponovo rodim dok sam još živ.

U trenutku kada je vrh igle prošao kroz kožu i našao put u venu, kada je tamno crvena krv pokuljala u špric, pokazujući da je pokušaj uspeo, kada je moj prst počeo da potiskuje sadržaj šprica ka veni, i, konačno, kada je sve nestalo sa one strane, ja sam mislio na Bila i njegova uveravanja da sam ja rođen za to. I verovao sam mu u tom trenutku. Ovo sam trebao da uradim pre dvadeset godina i jednom za uvek raskrstim sa svojim strahom. Čega sam se to plašio, toliko da sam jednom čak pokušao i samoubistvo, prestrašen pred Heroinom kao jedinom mogućnošću za dalji život. Pa evo već je tridesetak sekundi u meni i ja sam isti onaj koji je ušao u ovu sobu.

Odvezao sam gumeni kaiš na svojoj ruci. Pomislio sam da me je nešto udarilo ili ujelo za potiljak i krenuo sam rukom da opipam šta je, ali me je u tom trenutku obuzela neka struja, neki osećaj tople jeze po čitavom telu. Iako iznenađen, nisam se uplašio. Prepustio sam se tom jurišu kroz moju krv i bez protivljenja i bez straha. Osetio sam opuštajuće zadovoljstvo, višeslojnu bezbrižnost, treperavu ravnodušnost. I nisam prestao da budem, nisam nestao.

Bela soba

Devojka pored mene, svedok moje pobede, počela je da se sprema, kao da je htela da pobegne, osetivši se suvišnom. Mada me nije bilo briga, uhvatio sam je za ruku i zadržao pored sebe. Trabao mi je svedok za moju hrabrost, saputnik na putu za ko zna šta. Ona prihvati moj poziv i počasti se istom iglom. Ležali smo, dok je sve prolazilo, bez nas.

Prolazili smo kroz sazvežđa bockavih planeta, kroz reke pune lelujavih biljki, kroz vazduh koji nas je grlio svojim reskim strujama. Nije više bilo važno gde smo, koga je bilo briga ko smo, čitav svet se dvoumio pred naletom zadovoljstva. Otvorenih očiju sam sanjao svoj prvi heroinski san, tako jasan i topao.

Sedeo sam u svojoj sobi na Bulbuderu, u beržeri boje krvi. Preko puta mene je sedela Gospođa Igla, žena srednjih godina, nalik na jednu prodavačicu novina koju sam poznavao a ujedno i na medicinsku sestru koja me je jednom prilikom "obrađivala" u Urgentnom Centru. Bila je jako mršava, ta Gospođa Igla, i pričala je treperavim glasom, punim ironije.

"Vidim, našli ste me, napokon."

"Da," rekoh "napokon." Usta su mi bila suva ali nisam ni pomislio da se nagnem napred i otpijem malo tečnosti iz pehara iz koga je izlazio dim.

"Cigaretu?" upita ona. To je bio dim iz cigarete ostavljene u pepeljari iza čaše.

"Ne, hvala," odgovorio sam i primetio da imam po jednu upaljenu cigaretu u svakoj ruci.

"Metak?" nastavi ona.

"Možda kasnije. Hteo sam da Vas pitam o..."

Nisam mogao da se setim o čemu sam hteo da je pitam. Gledao sam je kako raste i smanjuje se, kako vitla svojim vrhom u pobedonosnom zanosu, kako se odmara u svojoj stolici od belog satena.

"Dugo sam Vas čekala. Već sam bila sigurna da nećete doći. Naravno, to bi bilo sasvim na mestu. Kao što je sada sasvim normalno da smo se upoznali. Nadam se da je iskustvo bilo prijatno.

Bela soba

Vi imate sasvim delikatnu kožu. Dečiju, reklo bi se.” Sada je govori-
orila glasom koji mi je bio veoma poznat.

“Mama, life had just begun,

But now I’ve gone and thrown it all away”

Pričala mi je o Indiji, o vodviljima Las Vegasa, o deci Afrike, o manastirima i knjigama, o Heronimus Bošu. Stapala je imidže uzburkanog mora sa mravinjacima, ljudske anatomije sa kutijama punim brašna... Ja sam samo uživao u njenom glasu, u činjenici da je tu, da se ne bojim, da je ponovo sve u redu. Bio sam zadovoljan sobom, i to zadovoljstvo me je potpuno posedovalo. Nisam mogao manje da brinem o bilo čemu izvan sebe, nego što sam tada brinuo. To osećanje mi se učini poznatim. Jedne samotne godine, nakom bezuspešnih pokušaja da izađem iz svog ludila, vreme sam najčešće provodio zureći u ogledalo. Ta okrenuta slika je bila jedino što me je interesovalo. Ali to osećanje samodovoljnosti nije ni izbliza moglo da se poredi sa ovim sada. Bio sam u sopstvenom kosmosu, potpuno slobodan.

“Vi ste predivni,” rekao sam, prekidajući je usred neke rečenice o molekularnoj fizici i uticaju lastavica na izgradnju puteva. “Očekivao sam da ćete opravdati sve priče koje o vama kruže, ali da ste toliko čarobni, spektakularni, rekao bih, to nisam očekivao. Vaša oštrina u izrazu, vaš čist izgovor, mir koji verovatno proizilazi iz iskustva, sve to daleko nadmašuje moja očekivanja. Jako mi je drago da smo se upoznali. Nećemo se, ipak, ponovo videti. Ja sada odlazim, poučen ovim iskustvom. Znam da postoji izlaz iz svega ovoga. Heroin tu, na žalost, nije. Zbogom.”

Opčinjen sobom i svojom hrabrošću, potražio sam izlaz iz ove iluzije koja me je osvajala. Zavisnost nije mogla biti veća, samim tim je bilo lako pobediti je. Moja pobeda nad strahom od Heroina je bila pobeda nad samom Heroinom. Ostavio sam ga da izdiše, siv i voden, upotrljen zauvek.

Šetnja

Izašao sam da prošetam. Bilo mi je muka, jer su me šetnje Beogradom podsećale na period kada sam godinama, iz dana u dan, po nekoliko sati dnevno tražio nešto po tim ulicama, parkovima, autobusima. I nikada ništa nisam našao.

Tu i tamo bih doživeo neki zanimljiv susret, video neku neobičnu konstalaciju između senki i drveća, otkrio tajno mesto gde su se sastajali Mesec i paukovi, ali je to sve bilo nedovoljno da bi mi ispunili dan, da bi mi osmislili život. Možda i zato što moji dani nisu mnogo vredeli tada, što je moj život bio bespovratno izgubljen u svojim ciljevima, što je Beograd postao opasan za moje ludilo... Ko zna.

Prisećao sam se svemirskih rešetki koje su visile nad jednim ulazom u Kosovskoj ulici, kada zamalo nisam ostao zarobljen u tom zatvoru od svetla, pregažen predhodno zalutalim automobilom bez glave. Malo dalje od tog mesta, u Vlajkovićevoj, voz je jurio brže od bilo koje moje misli, i to je bio jedini razlog zašto ga niko sem mene nije video te noći kada sam se zaljubio hiljadu puta. Zatim dole, u Skadarskoj, gde tišina stanuje uprkos lavažu pijanaca, tamo sam sreo svoje detinjstvo, onakvo kakvo sam ga oduvek zamišljao, dugačko i lepo. U ulici 29. novembra, tamo gde zanatske radnje umiru u smogu i zaboravu, tamo sam kupio baštu za svoj stan, lampu za pretraživanje džepova i zlatnik sa glavom konja, za jednu upotrebu. Sve lepe uspomene na večernje pilule i orgazmične

Bela soba

pripovetke koje su mi ulice pričale, kad smo bili sami. U Frencuskoj ulici postoje neke maskirane kafane sa dobrom hranom, i tu se dim moje ci-garete družio sa ostalim dimovima, pričajući viceve i ogo-varajući trpavog konobara. Topole su tu čuvale red, ispred ulaza u tajne budoare, gde si mogao da sretneš žene svih boja, samo ako si dovoljno dugo držao glavu u gustoj magli koja ih je skrivala. U Gospodar Jovanovoj sam čekao da se pojave neke sestre, čarobnice po profesiji, i odnesu moju glavi na spajanje sa sudbinom, na pranje u rekama besmisla. Nikada ih nisam sreo. A dokaza da postojе ima koliko hoćeš. Blizu Kalemegdana, revo-lucionari su se skupljali svakog drugog sata i planirali su napad na žbunje i kamenje, sanjajući o čistom pogledu i zaljubljenim rekama. Sam Kalemegdan nisam dodirivao. On je bio čudak. Prolazio sam pored Francuske ambasade, ukočene vilice u strahu da će me pitati šta tu radim, pa bih se spustio na vetru koji je pratio tramvaje do moje omiljene ulice, one gde stanuje Svetlana, devojkа za koju često nisam bio siguran da li sam je izmislio, Bronzani Mornar, moj prijatelj iz sanatorijuma, gde smo delili sapun i kokice, i gde se tukao za mene kada mi se spavalo. Celo područje oko Lučke Kapetanije miriše na kamilicu i prošlost. Oronule, napuštene zgrade sa jedne strane, i mirna, umiruća reka sa druge, nisu bile idealno mesto za prizivanje života, ali se ni sam život nije trudio da dođe, tada kada sam kao ranjena zver, tražio sklonište u toj vremenskoj crnoj rupi, koja još uvek zjapi na obrazu Beograda. Malo dalje, niz Karađorđevu, situacija se popravlja, ali ne previše. U hotelu "Palas" sobe su male i vremenski ograničene, nedovoljne za bilo kakvu samoću. Nikada ih nisam razumeo. Preko puta, u metalskoj radnji, gvožđe je vrištalo, i predmeti u izlogu su izgledali kao naprave neke Inkvizicije Snova, od koje sam bežao, i obavezno upadao u lonac pun ključale vode, koji se zvao željeznička stanica. Tu sam mogao da stojim i satima posmatran šarene slike suludog kaleidoskopa. Obično bi se sve završilo incidentom, zbog moje sposobnosti da k sebi privučem najčudnije od svih učesnika tog cirkusa. Tada mi ni Bronzani ne bi mogao pomoći.

Bela soba

Raskrvavljen i modar, uputio bih se Nemanjinom ka Slaviji, gde su se u krugovima odvijali neki normalni životi, o kojih mi je samo po neki bio drag. Ostale sam voleo. Kada bi zimi, veče palo veoma rano, pre nego što se svi razbeže kućama, bilo je divno gledati svetla kako se vijaju po kružnoj stazi. Bio sam ubeđen da su ta svetla zapravo krv grada, a da je Slavija njegovo srce, koje je pumpalo svetlost u sve glavne arterije i sa svih strana primalo nove količine. Onaj koji je došao do Slavije, morao je osetiti novu energiju u sebi, koja nije dolazila od kužnog vazduha, već od znatiželjnih pogleda svemogućih prolaznika.

Osvežen, krenuo bih za nekim od svetala, jednom od pomenutih arterija. Često je to bila Beogradska, ulica radio aparata i sunčanih satova, na koju nisam obraćao pažnju dok me nije osvojila svojim mirisima, svojim velovima, video klubovima. Od tada bih se zadržavao na sredini usopna ka Bulevaru, i neko vreme bih čekao da mi da znak kuda da idem. Nikada se ništa nije događalo, pa bih nastavio ka Bulevaru, najtužnijoj i najzanimljivijoj ulici na svetu, koja je tih dana otvorila novu epohu u mom životu. Nikada nisam prošao tuda, a da nisam osećao euforiju sličnu onoj pred nadolazeći orgazam. I mada nikada nisam svršio, voleo sam da prolazim tuda, zanesen suludim izlozima, nestvarnim postavkama, umornim kafanama i hiljadama drugih netačnih priviđenja koja su me dobro poznavala. Bulevar je često bio jedina ulica u svetu mojih tarapeutskih pa i neurotskih šetnji. Tu je mnogo stvari počinjalo, većina se završavala, a mnoge su ostale nepoznate u bilo kom svetu. Kada bi ulica najmanje podrhtavala, mogao sam da osetim njen dah. Usudio bih se ponekad da prođem nekom poprečnom ulicom, ali bih se već sledećom vratio. Takva mesta se nikada nisu napuštala. U doba kada je postao pijaca i dobio kakvu-takvu svrhu, prestao sam da ga tražim, kao i on mene. Bio sam godinama stariji od njega tada.

Uspeo bih se do vrha Bulevara a onda bih se drugom stranom kao nekakvim tajnim prolazom, brzo i lako, gotovo u sekundi, spustio do Centra, do Terazija koje nisam mogo da podnesem, najviše zbog imena, pa onda ka Knez Mihajlovoj, ulici čuda i čudesa, gde

Bela soba

se svaki korak meri decenijama i nikada nije isti, ma koliko ga puta ponovili. I tek dotakavši Trg Revolucije, zbrisao bih u Čika Ljubinu, ulicu magije i prevrata, ulice snova i skloništa, gde sam vrlo često završavao svoje šetnje, za kafanskim stolom, ispisujući istoriju Beograda po roze stolnjacima. Koja li je vešernica obavila moje životno delo?

Postoji još hiljade tajnih mesta u Beogradu na koja te nikada nisam odveo, ljubavi moja. Neka sam napustio, neka zaboravio, dok su mnoga ostala da te čekaju, postavljajući sebi upoznavanje sa tobom kao osnovni razlog za postojanje. Verujem da se većina u dalje nadahnjuje snovima o tebi, kao što verujem da su te neka i našla, zavodila tvoje korake, zavirivala ti pod suknju, volela te a da ti to nisi ni znala.

11. sprat

Tvoje crne oči... Voleo sam da ti pričam o svojim vezama, o izletima u nedokučivu zemlju neprekidnog vođenja ljubavi iz koje nema izlaza, koja ti otvara oči širom, kao strah. Ti nikada nisi imala belu kožu, tvoje usne ne pamtim na svojim obrazima. A mogao sam da namirišem tvoj razuzdani pol, i sve svoje predrasude i zaključke o tebi mogao sam da upakujem u mali bezbojni koverat i pošaljem joj bez bojazni da ćeš me prepoznati, bez griže savesti zbog napastvovanja koje sam izvršavao iz noći u noć, iz sata u sat, u tvojoj sobi punoj svile, u liftovima koji su nas spajali, u đlačkoj klupu gde su tvoje butine prvi put zapevale. Voleo sam da mi budeš blizu, da mogu da čujem kako dišeš, dokazujući mi da zaista postojiš, bez obzira na tvoj nestvarni izgled. Kao dete u kolevcu, u mrkloj noći. Želeo sam te, i ujedno birao načine da te imam, birajući najčešće onaj najsigurniji, onaj kada sam zadovoljan što postojiš a sve ostalo može a i ne mora da se desi, i na javi i u snu. Tvoja vrednost je bila tolika da nisam smeo da te dotaknem, da te uzmem u ruke, kao skupocenu vaznu sa police koja gubi smisao kada se pomeri sa svog mesta, mada nije bila krhka i nije služila kao ukras. I nisam sakrivao to što sam osećao, i puštajući da te vidiš način na koji sam te gledao, davao sam do znanja da ne polažem pravo na tebe, da ti dajem slobodu, da ću biti tu samo onako kako ti želiš, dokle god to želiš. Mogao bih reći da sam uz tebe, ne obavezno od tebe, naučio da volim. Iz straha da ne nestaneš, održavao sam jednu nest-

Bela soba

varnu, neverovatnu situaciju potpune otvorenosti i neuslovljavanja. Bilo mi je dovoljno da te predveče, kada automobili utihnu i šetališta se napune izmorenim ljudima i decom, sa svog prozora vidim kako odlaziš ka autobuskoj stanici, u nekom od tvojih vilinskih kostima, ka nekom od tvojih svetova, pa da se osetim potpunim, da mi se taj dan ucrtu u sećanje kao najlepší u mom životu. Ti si uvek znala kada te gledam, i čekala si da ja skrenem pogled da bi se uverila da sam tu. Ta igra, kao i mnoge druge koje smo igrali su bile ono što je našu vezu činilo posebom. Drugi nisu mogli da veruju da se neko gleda i ponaša tako zaljubljeno a ...

O, kako oni uvek sve pokvare! Mogao sam svu bol svog odrastanja, sav sukob sa stvarnošću, svo svoje ludilo da zaboravim u trenutku kada osetim da si blizu. I bio sam gluv na sve priče koje su o tebi kružile, slep na sve krugove koji su o tebi pričali... Ali pošto nisi bila moja, nisu mogli da te povrede, veoma dugo. Jer, ja sam tada mogao biti ljubomoran jedino na muziku koju si slušala, haljine koje si oblačila, vodu kojom si se kupala. Jedina intima koja me je zaista nadahnjivala nije bila da budem s tobom, nego da budem deo tebe. Da budem tvoja žuta kabanica, točkić na rolšui, tvoj karmin, tvoja knjiga... Ne postoje zaista reči za ono što sam tada prema tebi osećao. I iako nisam znao kako da to iskažem, ti si me prihvatila i bila tu onoliko koliko je bilo dovoljno.

Ostajemo u školi noćas, kabinet za hemiju, moja Ksenija, tesoro mio, zatvori oči, počinje povorka atoma i molekula uz moje vene. Cigareta koja dogoreva, obline netaknutih sisa, moja neprekinita rečenica koja priča o udaljenim glasovima negde na horizontu, negde u magli gde se izgubio moj brod, moj dvosed od kore drveta iz neke druge stvarnosti... Poljubi me, nailazi tranvaj, tvoje ruke i prstenje me peku tako nedohvatljivi. Koliko puta sam promašio svoj stan i završio na tvom otiraču, na tvojoj podsuknji, lastišu za gaćice koji puca i pogadja me u sanjive oči, budi me, izaziva potrese, erekciju, potpuno zamračenje ekrana na kome si igrala svoj ples ciganke i igru zavodnice. Stani, govorim, to nisi ti, ta koja me ljubi i prepušta se. Jesam li rekao tvoje ime rukom

koja je dugo grlila samo tvoje guzove, usnama koje su dugo ljubile samo tvoje otvore? Vidim sve ostale kako odlaze, uplašene tvojom veličinom, i sebe kako bežim uplašen drugima koje smo voleli zajedno...

Noć je i mi šetamo po nasipu koji nas sprečava da ne potonemo u svetlo predgrađa. Jesam li ti tada rekao ko sam? Ili si već znala? I, koliko dugo? Brojimo sve ređe drveće i stidljive zvezde; koliko granica smo noćas prešli a da se nismo ni milimetar približili. Spuštaš glavu, svesna da se ni noćas neće ništa desiti, da je, uprkos tome, lepo biti zajedno. Nova Godina je, ili nešto drugo...

Ili kada zvoniš ne vratima moga stana, i pozivaš me na druženje s kišom. Dok hodamo prema reci, pretvaram se da sam tvoj kišobran, tvoj korak, tvoja kiša... Pričamo o muzici, pravimo muzuku, plešemo. Hteo bih da te držim za ruku, da niko ne vidi, da nas ne prepoznaju, i ti mi je daješ, gledaš me stidljivo, znam da me voliš. Ustreptali smo kada ruke odbijaju da se razdvoje a sasvim smo blizu naše zgrade. Tada sam prvi put poželeo da te poljubim. Ispred nas nije bilo ničega, niko nije davao nikakva obećanja. Tada je sve moglo da se desi, i mogli smo da postanemo i ostanemo zauvek zajedno. Tada sam znao da bi ti bila moja sudbina, samo kada bi odlučila da budeš moja. Dugo vremena me je ta misao nosila kroz život, kroz nemire sa kojima sam šurovao, kroz očaj.

Onda vozimo roľšue, primećujem da ti rastu grudi, praviš šestare i odjednom volim tvoje vruće pantalone, izraz na licu, smeh. Veliki zeleni autobusi nas pozdravljaju, mi se vrtimo, pravimo male tajfune koji gutaju proleće, koji nas odnose u našu zajedničku samoću, odakle odbijamo da odrastemo.

Jednom, na autobuskoj stanici, pričam ti o ljubavi, o svemu što smatram važnim u svom životu, o onome što me pokreće, ka čemu težim. Pomalo umoran od rasoraka koji nas i dalje prati, posle toliko godina, ne mogu da te gledam u oči, tužan sam, shvatam koliko mi značiš. Ne znam da li ja nisam umeo da ti objasnim šta hoću, ili ti nisi htela da razumeš, tek, tvoje reči me pogađaju pravo u srce, i zbog njih patim, dugo. "Ja tako ne bih mogla da živim."

Bela soba

Ta razlika koja se iskristalisala kada smo pristali da odrastemo, razlika u mišljenju, u hrabrosti, u svemu drugom osim u emocijama, ta razlika koja će nas oterati zauvek sa tog našeg igrališta, iz našeg sveta od razumevanja i tišine, ona je tada porasla toliko da te gotovo potpuno zaklonila. Mogao sam da krivim bilo koga, ali sam bio sam. I ta će me samoća koštati puno kasnije u životu, ali najveća cena si si-gurno bila ti. Ja sam hteo da razumem, hteo sam da budem shvaćen, ali nikoga nije bilo u mojoj pećini. Sve godine mraka koje su usledile, ma koliko bile teške i često opasne, nisu me promenile.

U prostoriju prepunij svetla padala je moja odsecena kosa, dok je u napolju padao sneg. Smejala si se. Kasnije, u kolima, video sam tvoje usne kako promašuju moje usne i čuo sam tvoje reči koje su pogađale moje srce: “Ako ne poletiš, sama sam noćas”. Vozeći se kroz vejavicu putem koji se jedva nazirao ispred slabih farova, nisam se plašio ni sudara, ni posledica ukoliko ne otputujem, ni sebe, koji sam bio potpuno nespreman za ono što dolazi, ni tebe, koja si me uplela u svoju mirisnu mrežu. Tvoje reči su me oslobodile svakog mogućeg straha i postao sam, tu, na zadnjem sedištu taksija, najhrabriji čovek na svetu. Jer sam tada znao da, bez obzira na ovu noć, sve je bilo moguće. Jer više nisam morao da čekam da ti prva povučesh potez. Jer su tvoje reči, bez obzira šta su značile, bile nagrada za sve one godine strpljenja i ne traženje ničega od tebe. Jesi li tada htela da budem tvoj, ili je si time samo izražavala zahvalnost za vernost koju sam ti godinama darivao? Kada budem potpisivao i odpisivao ovaj život, hoću li tu rečenicu staviti kao presudnu u mom životu? Sećam se da sam sedeo u avionu prekrivenim snegom, koji su neki mali ljudi čistili iz sve snage. Nisam ih mrzeo, niti sam bio previše tužan kada su se točkovi odvojili od piste. Imao sam, konačno jednu opipljivu životinjicu nade o svojoj šaci, grlu, mozgu i to mi ni jedna daljina nije mogla oduzeti. I mada sam se vratio brže nego što je iko očekivao, stvari su se, zbog obostrane nespretnosti, vratile na staro, na ono verme pre tvoje divne rečenice. Život je išao dalje, i gde sve nisam bio i s kim... Ali,

Bela soba

kad god sam hteo da kažem nešto sebi, kad bih se latio pera u želji da objasnim svoja osećanja, ja sam pisao tebi i o tebi, načinom na koji smo navikli da razgovaramo. Hrabar? Da, bio sam hrabar, ali sam ipak propustio nešto što bi opravdalo bilo kakvo insistiranje da budemo zajedno. Jedan nezamenljivi komadić pazle je nestao sa snegom te noći, kada si, bar u svojim mislima, bila moja.

Zaboravljam neke žurke i ludilo koje me je odvajalo od tebe u tim trenucima, kada nisam bio svoj. Ne znam da li si razumela šta se sa mnom dešavalo tada, kada su neke druge sile povlačile moje konce. Zbog priča koje su kružile o tebi, bojao sam se da ti pridem pred svima, i postidjen čekao da se sretnemo na jednom od naših mesta. Nisam hteo da budem još jedna tužna priča iz tvog života, još jedan koga je neuzvraćena ljubav odvukla u ponor. Na kraju, dopustivši da me vidiš onakvog kakav sam pred drugima, ja sam ugrozio sve što smo do tada izgradili. Opet, ti si me znala i bez njih, pa se nikada ništa nije desilo. Za tebe sam bio "narodni heroj".

25. oktobra 1974, u Jelsi na Hvaru, rano ujutro sam doručkovao tvoje gole butine premazane marmeladom maštarija o tome šta se krije ispod kratkih pantalona i toplih gaćica od belog pamuka koje si, zbog obećanja mami, tada morala nositi. Kako se ništa nije promenilo od tada, ništa se nije dogodilo u ovom svetu koji nas samo iritira svojim postojanjem. Ne nalaziš li da je prilično čudno da toliko dugo uspevamo u laži da se menjamo, rastemo, raspadamo? Poštedi me zato pokrivanja tim peškirom. Ili ga upotrebi da uviiješ tek opranu kosu. Njene se boje tako dobro sećam.

Kada mi je, jednom prilikom, bila rečena sudbina iz šoljice crne kafe, otkrio sam tu zlatnu žilu svoje ljubavi, tu nadahnjujuću liniju svoje naklonosti, tu bezuslovnu, bestelesnu predaju svog života u tvoje ruke. Moja opsednutost cigankama je počinjala u detinjstvu, kada sam živeio na ivici cigan-male u Bežaniji, i često viđao mlade ciganke, pripremljene za udaju, u svoj raskoši njihovih haljina i nakita. I uvek sam kasnije snažno reagovao na takvu vrstu žena, misleći da one nose vatru u sebi. Nekoliko bliskih susreta sa takvima me je i uverilo u to, ali ja sam želeo

Bela soba

još više od toga. Zbog toga sam te pomešao sa: jednom droljom, jednom kafanskom pevačicom, jednom ciganskom mladom u autobusu koja mi se tako divno smešila, jednim likom u šoljici kafe, i sa tobom, koja si uvek bila tako blizu.

Znaš, ja sam često izgovarao tvoje ime u trenucima zanosa, čak i kada nisam bio sam. Kako je to samo odzvanjalo u mojim ušima i ušima onih koji su me čuli! Pokušavao sam da napišem priču o nama, ali nikada nisam imao dovoljno materijala, nikada dovoljno različitih događaja, zanimljivih momenata da bi držali strukturu. Pesme je bilo lakše napisati, pa posle bez mnogo kajanja, spaliti. I nisam mogao da dozvolim da neko nepoznat pročita tu priču i postavi se u ulogu nekakvog sudije i kaže: Vidi ovoga, kakav idiot, ili: Pa ona je tako okrutna. To nema niko pravo da kaže. Zato su mnoge stvari ostale poznate samo nama i to je dobro.

Video sam te još nekoliko puta posle toga. Poslednji put si mi okrenula leđa pre nego što sam uspeo da ti vidim uplakane oči. Prišunjala si mi se sasvim blizu, pomirisala moju kosu, vrat, kaput, ostala nekoliko trenutaka tu u nemogućoj kombinaciji detinjstva i života koji je tek počinjao u mojim rukama, pustila suzu za svim propuštenim prilikama da se spojimo i zauvek ostanemo zajedno, sačekala da te osetim i počnem da se osvrćem da bi se ti tada okrenula i lagano, gotovo pobedonosno napustila zauvek moj život.

Ostala je samo bajka. Sećanja su nebitna, netačna. Godi-nama sam ih posle prepravljao i cepao pa ponovo lepio u neku zadovoljavajuću celinu, tako da ne mogu da se oslonim na njih. Poneka vest mi proleti kroz usi, mada ne verujem. Niko ko te poznaje ne zna ko si ti, pa ne može ni da kaže gde živiš, s kim si, šta zapravo radiš. Znam da su ti pričali o meni, da si im pričala o meni, znam da sam onda kada sam poleteo na sever zauvek odleteo iz naše priče. Ti kao ideja, kao želja, kao ciganka sa pakle cigareta, kao šampion na rolšuama, kao gola Ksenija, nigde i ne postojiš, osim u mojoj glavi. Svo tvoje pojmanje sveta, svi tvoji izbori, sva čokolada, svi potezi koji su nas razdvojili, putovanja, ljubavi, sve tvoje laži, sve moje laži, SVE što se desilo ne postoji ni za mene

ni za tebe. Mogli bi da ti kažu da sam umro, to ne bi promenilo tvoj stav da ja jesam. Mogli su da te odvedu u nepoznate zemlje, da me muče u zatvorima, da te spaljuju na trgovima, nikada nas nebi imali. I sav plač ovoga sveta ne bi mogao da prekrije zvuke koje smo nesvesno pravili u trenutcima kada smo pisali istoriju, kada su padali gradovi jedan za drugim, kada su nam se zvezde udvarale.

Ali evo me ponovo tu. Blok 45 poleće u još jednu svemirsku noć sa svojim kapetanom, Jurijem Gagarinom, u broju 725, stan 70, stojim na kraju sveta, ispred tvojih vrata. Prepoznajem otirač, zvonu, kvaku koja me vuče da konačno sam otvorim vrata i zateknem te u najudobnijem mogućem položaju, kako crtaš krugove po vazduhu, kako pevaš našu pesmu, kako kopaš noktima po membrani moga mozga. Izabrao sam onu noć kada si bila sama, izabrao sam da odgovorim na tvoj poziv, izabrao sam jedno ostvarenje koje sam propustio da proživim.

Uvek sam mislio da ću tek kada te vidim golu moći da kažem dali si to stvarno ti ili si se svih ovih godina, svih ovih mojih povrataka, svih zajedničkih zavođenja i zaljubljuvanja, lažno predstavljala. Još u četvrtom razredu osnovne škole sam znao da tvoja koža, tvoje obline tvoje skrivene dlake koje tada možda još nisi imala ne mogu da lažu na način na koji to tvoje oči uvek čine.

Zvonim.

Ni sa jedne strane vrata se ništa ne dešava. Svaki dokaz o postojanju materijalnog sveta izbrisan je poslednjim odjekom malog zvona. Ne čujem tvoje korake, ne čuješ moje disanje; nema svetlosti u našim očima da nas potkaže ovom svetlu. Zaverenici u igri bez vremena i prostora, naučili smo kako da sakrijemo sve tragove pred stvarnošću koja nas je toliko dugo ranjavala. Bojim se i bojim se da taj moj strah ne razbije čaroliju pred kojom se, ogoljen i polulud nalazim.

Evo sada znam da si tu, iza ove iluzije drvenih vrata koja, kao splav spasa za nekog brodolomnika, odlaze u novu avanturu. Tvoje lice, pokriveno ostatkom dnevnog sna, izranja iz novootkrivenog

Bela soba

bazena svetlosti koji označavam kao predsoblje tvog stana.

*Zaustavicu se ovde za trenutak. Hteo bih da ti se izvinim za sve što sam ukrao iz našeg zajedničkog života i poklonio nekim drugim ženama. Sve nežnosti koje su bile namenjene tebi godinama sam krao sa police uspomena i poklanjao drugima u nadi da ću biti voljen, u nadi da ću opet voleti. Ili, o sramote, tek u nadi da ću spavati sa nekom usamljenom dušom. Ne opravdavam ovde svoje kriminalne postupke svojim očajem, samoćom ili osvetom prema tebi, koja to nisi zaslužila. Samo hoću da znaš da sam jurio da nekom drugom vežem pertle na cipelama, da sam se poklanajo na udaljenim plažama, nazivao druge svim imenima koja sam za tebe smislio, spasavao ih od sablasnih sumnji, puštao da me vode gde su htele, spavao sa njima otvorenih i zatvorenih očiju, ostavljao ih i bivao ostavljen ne bih li **TEBE** ostavio, ili za tobom bolovao... Izvini, Ti koja si sve započela, Ti koja činiš da sve traje, Ti na kojoj se noćas sve završava.*

Jer, ti si bila drugačija od svih ostalih muza mog detinjstva i mladosti. Svojim načinima zavodnice, ti si vladala prostorom oko sebe, mrzeći ujedno tu masku iza koje si se skrivala. Možda zato što su na taj tvoj flert padale samo nesigurne, bolećive duše kakva je tada bila moja. Ali, ja te nisam voleo zbog toga, niti sam padao na tvoje jeftine trikove. Ja sam voleo onu razdraganu devojčicu u tebi, onu koju sam uvek samo naslućivao ispod tvog superiornog nastupa, koju sam lovio, kojoj sam se nadao zato što mi je bila slična, "srodna duša" kako se tada govorilo.

*Mada pokušavaju da nas slome konstatacijom da smo, ustvari, ono što smo **IZBRALI** da budemo, ja živim samo upkos tome. **IZBOR** zavisi od suviše stvari koje nismo u mogućnosti da kontrolišemo, pa prema tome **IZBOR** na koji smo prinuđeni, ne podrazumeva slobodnu Volju, već pristanak na ono što nam se nudi. Maksimalna "Svako je kovač svoje sreće" proizilazi iz težine života koji vodimo od samog početka i pristajanja na "linije manjeg otpora". "Odrastanje" i "sazrevanje" tako postaju instrument odumiranja*

Bela soba

Volje, koja je glavna snaga za menjanje sveta, i ujedno, glavna prepreka da se živi slobodno.

Takva žalosna kontradikcija se nalazi u činjenici da želeti znači tek imati svest o postojanju predmeta želje. U nemogućnosti da se ta želja i ostvari, svest se okreće podsvesti, svojoj nevoljenoj kćeri i ostvaruje želju u snovima. Volja, pak, može u datoj stvarnosti imati delimičan uspeh. Nasilje na koje je primorana da bi se došlo do rezultata! Zidovi koji se postavljaju pred nju, često previsoki ili pretvrđi. Prepuštamo se, zato, samo izborima koji su nam ponuđeni, a koji su tu bili i pre slamanja Volje, i pre potrage za nemogućim, pre milion puta ponovljenim isponjenjem kroz snove i literaturu.. Očajnik, iscrpljen i bez iluzija, vidi ono pred čim se nalazi kao ostvarenje želje za koju nije ni znao da postoji u njegovoj glavi.

Od svega što sam mogao da izaberem tada, život bez tebe je sigurno nešto što nije dolazilo u obzir. Godine posle toga, kada sam pokušavao da postanem i ostanem "normalan", utvrdile su u meni uverenje da sam zapravo bio žrtva svoje volje i tvog ne-izbora. Sa koliko još prstiju na jednoj ruci sam se pridržavao za ovaj svet u tom trenutku?

Jednom sam bivstvovao po mediteranskim lukama, u ulozi izgubljenog, pijanog mornara, opsednutog ljutim dimom Žitana iz želje da mu budeš što bliže, iz želje da ubije sve ono u sebi što je stajalo između vas. Smišljao sam najlepšu rečenicu koju bih ti rekao kada se ponovo sretnemo, rečenicu koja neće biti ni pretnja ni priznanje, jer sam ih do tada sve već bio upotrebio. Hteo sam da znaš da nije sve u ovom životu povezano s tobom ili sa mnom, da ŽIVETI ne znači po svaku cenu BITI, da iza skrivenih vrata od slame i papira leže ne veći ni važniji, ali drugačiji načini da se postoji u u svetu koji više ne odgovara na pozive sanjara, koji melje jutra svojim drobilicama od jave. More zna da sam od onog popodneva sa fotografija do gorkog povratka na kopno smišljao kako da ispravim strašnu grešku, otelotvorenu u pesmi koju sam tada ispevao, mada je trebalo nekoliko godina da je realizujem, onda kada

Bela soba

si konačno nestala iz mog sveta. Ono što sam propustio da ti kažem tog popodneva na obali reke, kada sam konačno mogao da govorim, je sledeće: **Život (ne)će prestati onoga dana kada više ne bude postojala mogućnost da budemo zajedno.** Posle toga samo ništa više neće biti važno. Iako dovoljno daleko od svog fizičkog kraja, on će postati *STVARAN*, bez mogućnosti da se oplodi na onaj divni, magični način, pre svega ostvarenjem sna. I, kao što sam pokušavao da objasnim plavetnilu u koje sam posle toga utonuo, više ništa neće biti isto. Da sam ti to tada rekao, da li bi to ubrzalo ili zauvek odložilo tvoj odlazak? Da li si tada znala da jedini način da prestanem da postojim u odnosu na tebe jeste da mi priđeš sasvim blizu i kroz neke druge oči pokažeš svoje kvalitete ljubavnice, svoju moć žene? Tako su greške koje smo činili postale pravi potezi, namerni u smislu da su nas razdvojili i prekinuli to dugo, nežno, napačeno prijateljstvo, opravdani, na kraju, jer smo živeli a da, do ovog trenutka, nismo mislili jedno na drugo. Ili se ja sećam samo loših stvari?

Ponekad nemam načina da iskažem suštinu onoga što si ti predstavljala za mene. Često nisam ni siguran da li sam ikada želeo da budem s tobom. U mojim mislima, ti si bila neko neobično biće, stvoreno da se voli a da se ništa od njega ne traži. Bila si mi zabavna, divna, ponekad smešna. Tek negde daleko iza toga, ti si bila devojčica, devojka, žena. U trenutcima kada si mi bila blizu, nikada nisam ni pomislio da je s tobom moguće voditi ljubav, da je išta drugo moguće osim toliko željenog poljupca, koji nije uvek morao da znači početak nečeg drugačijeg. Mislim da je ono što me je vezivalo za tebe bilo više nežno prijateljstvo nego bilo šta drugo i da sam grešio kada sam, iz očaja, iz usamljenosti, tražio od tebe da budeš samo moja. To nežno osećanje i dan-danas nosim u sebi, mada te nisam video više od deset godina.

1987. sam, posredstvom drugih, shvatio da si ti žena i da je moguće biti s tobom. Kada je i taj balon od sapunice pukao, prestao sam da maštam, pa i o tebi. Okolnosti u kojima se to desilo su bile krive

Bela soba

za moje udaljavanje a ne promena u mojim osećanjima. Nevešto povučeni potezi, pogrešni ljudi, šta li? I kako je prolazilo vreme, i ona iskra koju sam čuvao za tebe u meni gasnula i pretvorila se u jedan lepi stakleni kliker, uvek sam za to, s pravom, krivio druge, a tebe ostavljao netaknutu i čistu u svom sećanju. Izvini za ljutnju. Kako je svet sklon ponavljanju, verujem da ću još čuti kako si mogla biti moja ali si opet nečija, i da se taj neko sada napija na tvojim izvorima. Ali samo ja znam da niko nikada neće ni videti, ni uživati u onoj lepoti koja je zaista prava Ksenija. Ti znaš o čemu pričam, i to mi je dovoljno.

Neko mi je rekao da me je stav da se stvarnost mora uređivati po sopstvenom nahođenju, upropastio. To boli, naročito zato što dolazi od nekoga ko me jako dobro poznaje. Ja bih sebe uvek pokrio tom vrstom ideala, radije nego postao poznat u svetu lepih odela i moderne umetnosti, koju, uzgred budi rečeno, ne razumem. Jer se ne radi o "upropašćenoj" mladosti, radi se o mojoj mladosti, koja mi se sada, dok mislim na tebe, prikazuje u svojoj svojoj blistavosti. Iako sam rekao i prećutao mnogo toga, meni su svi njeni elementi pomogli da ostanem živ, pre svega, a zatim i da dođem do konkretnih stvari, da osmislim i stvorim mali svet u kome i za koji vredi živeti. Jedino za čime žalim je što nisam, do samog kraja, uspeo da ti kažem bilo šta drugo osim koliko te volim i time popustim taj snažan stisak oko tvoga vrata. Ti si bila najveći izazov pred kojim sam se ikada našao i mogućnost da se ne bude u tvojoj blizini, u mojoj glavi nikada nije postojala. Tek kada je sve bilo gotovo, kada su nam se putevi razišli, shvatio sam da je moguće živeti bez tebe. Ipak, za mene si ostala simbol najvećeg od svih izazova, Lude Ljubavi.

Vrata tvoga stana se dakle otvaraju i tvoje lice izranja iz pukotine na stvarnosti. Na sebi, kao što si obećala, imaš samo beli turban od mokrog peškira i ovlaš prebačenu kućnu haljinu čiju boju ne uspevam da odredim, a čije krajeve pokušavaš da pohvataš. To si Ti iz mojih vojničkih snova, Ti iz moje rasteg-

Bela soba

nute samotne mladosti, ista ona koja ne haje i koja umire od ljubavi istovremeno, Himera iz školske klupe, prostitutka iz male peruanske luke, kraljica Knez Mihajlove, ciganka sa Dunava... Gde si ti sve bila i šta si sve videla dok si me vodila kroz svet-san, kroz svet-katastrofu, dok si mi bežala preko okeana i preko tableta za zaboravljanje sopstvenog imena, dok si bila sve drugo nego Ti, ne da juci mi priliku da budem... Ti si bila i moja vera u svet, i slatka prevara i dašak vetra sa pučine i alkohol u koji sam uskakao.

“Ti si!” progovaraš sa osmehom proročice na licu. Poneo sam oba dlana.

Pratio sam te kroz slabo osvetljene prostorije, do tvoje sobe-detinjstva, do tvog kreveta-razvrata, do tvoje dubine-ničega, do tvojih usana-tišine. Ponašaš se kao da smo već godinama ljubavnici, i hvatam sebe kako uživam u tome. Na radiju se čuje tiha muzika, toliko tiha da sam mogao sam da smišljam melodiju i tekst i da uživam. Gotovo se ništa nije promenilo. Samo su neke lampe promenile mesto, neke sitnice su dodane. Sve ostalo je bilo tamo gde sam ga ostavio poslednji put, mislim da je to bilo 1983., u leto. Vratio sam se u grad, istovremeno sa dopisnicom koju sam ti poslao sa putovanja. Sećam se kako je razgovor gubio ritam, jer nismo hteli da pričamo ozbiljno, kao i uvek. Prebacivali smo se na ploče, na šalu.

Ali večeras nisam došao po ploče. Niti mi se šeta pored Save. Nabrajam sve razloge zbog kojih nisam došao i polako ulazim u vakuum bezrazložnosti moje posete, što mi se i ranije dešavalo u tvojoj sobi u trenucima kada si mi slala signale da ništa nije moguće. Ali za razliku od vremena kada smo bili deca, između nas sada nema nepoznanica, nesigurnosti, strahova. I ovoga puta si videla gde sam i šta mi je na pameti, ali nisi se pravila luda, nisi lečila situaciju smehom i izmišljanjem tema za razgovor. Sada si želela isto što i ja, isto ono što si želela one zimske noci, kada si bila i ostala sama.

Uhvatila si moju glavu i položila je na svoje rame, grudi, svoje otkriveno krilo i pustila me da isplačem reku kajanja, da raspustim

Bela soba

sve razloge, da iznenadim razum teškim čekićem neminovnosti.

Molim vas, nemojte postavljati pitanja. Nećemo odgovarati. Za koji sekund ćemo izdati zvanično saopštenje u vezi sa incidentom prekrajanja prošlosti i za dlaku izbegnutog paradoxa koji bi razorio celokupnu stvarnost.

Dakle, dame i gospodo, Nepoznata Lica su se, na neobjašnjem način, vratila u prošlost, tačnije u noć između 14. i 15. januara 1983. godine. Noć su, uprkos istoriji, proveli zajedno. Ne znamo detalje njihovog susreta, ali je činjenica da se sve završilo pobedom ove naše linije stvarnosti nad onom koju su oni pokušali da prizovu. Katastrofa je izbegnuta, što bi se reklo, za dlaku. Ovaj događaj je samo jedan u nizu čudnih dešavanja u našem gradu u poslednja tri dana. Imamo dokaze da su događaji povezani i da je jedan od aktera bio prisutan svakom od njih. To lice je i glavni osumnjičeni i za njim se traga. Toliko.

Na prve znake jutra, ti si počela da se menjaš i usitnjavaš svoje pokrete, da usmeravaš svoje poglede ka vratima, kao da očekuješ nekog. Sa radija se začula ona ista pesma koja me je progonyla od kada sam krenuo na ovo čudno putovanje.

*"I see a little silhouette of a man,
Scaramouche, scaramouche will you do the Fandango
Thunderbolt and lightning, very very frightening me
Galileo, Galileo,
Galileo, Galileo
Galileo figaro, Magnifico"*

Iz nekog nepoznatog razloga, ime Galileo sam oduvek povezivao s tobom. Značaj te veze je možda nebitan za ovu priču, ali je bilo alarmantno to dozivanje tebe iz radija. Znao sam da je čarolija gotova, ali sam hteo još samo jedan trenutak tebe, koje je sve manje bilo. Video sam zoru kako se šunja ispod tvojih prozora, video sam noć kao prestaje da mi bude saveznik i beži, uplašena težinom svoje tajne, video sam novo svetlo na tvom licu koje se menjalo dok si se polako iskradala iz tog polumraka, polumračnog bioskopa u kome se prikazivao i završavao film o nama, o mladosti

Bela soba

kakva je mogla biti, o životu koji je protekao bez nas. Još samo odjavna špica i san će zauvek biti gotov:

Po redosledu pojavljivanja:

Ksenija Nikolić — Ksenija

Gavran Đovani — Gavran

Noć — noć

Svi ostali (uz saglasnost Stvarnosti)

U svom tom mešanju svetlosti i zvukova, trudio sam se da usisam što više detalja, da natopim dušu tim divnim sokovima, da mi traje do sledećeg (puta? života? Čega god!). Skupljao sam mirise u tanjušne flašice, gutao sam teški vazduh, svaki detalj sobe trpao u džepove, ponavljao sve izgovorene reči da ne zaboravim, slikao sve nebrojeno puta digitalnim aparatom u svojoj glavi, da se nađe. Osećao sam se kao brodolomnik, koji želi da zadrži što više blaga skupljenog tokom gusarenja, tek delimično svestan da će imati snage tek da spase goli život.

Ustala si i stala pored vrata svoje sobe, gledajući me bez treptaja, kao da hoćeš da mi kažeš šta nas čeka, da me zamoliš da se ne ljutim, da mi narediš da odem.

Kasno sam shvatio tvoje poruke, i osetivši hladnoću koja je nadirala iz hodnika, skočio sam i panično počeo da tražim izlaz. Ti si držala kvaku, ne puštajući nikoga unutra, ali istovremeno mi davala do znanja da tuda ne mogu da bežim. I dok sam otvarao vrata ka terasi, ti si popustila pred pritiskom i u sobu pohrli bezroj prozirnih i svetlucavih likova koji su nosili svakakve stvari okačene na raznim delovima svoje odeće. Neka od lica sam prepoznao, neka nika-da nisam video. Punili su sobu svojim ogromnim, teškim svetovima, nimalo nalik na one koje smo ti i ja nosili onda kada smo bili deca. Polako su me potiskivali iz sobe i gurali me u hladnoću jutra. Poslednje što sam video pre nego što sam prekoračio preko ograde balkona, bila si ti, neprozirna i tamnoputa, istinita i sakrivena iza vrata koja su te pritiskala, koja su ti pretila. Tvoje oči su išle za mnom, bez žaljenja. Tako si izabrala da te se sećam, do sledećeg susreta.

Bela soba

Što se mene tiče, ja sam padao.
“Bismillah! No, we will not let you go, let him go
Bismillah! We will not let you go, let him go”
Bismillah! We will not let you go, let me go
Will not let you go, let me go
Will not let you go let me go
No, no, no, no, no, no, noooooooooooooooooooooooooooooo...”

I dok sam padao, dugo, dugo, sa tog 11. sprata, pomislio sam kako nije loše pasti ponekad sa takvih visina. Svi koji su znali za moju ljubav, govorili su mi da hoću previše, da si ti nedostžna, da samo sanjam. Neko mi je čak rekao kako se ustvari pretvaram da te volim, kako bih bio siguran da moja ljubav neće biti uzvraćena i da ću patiti, jer mi se to sviđa. U nekim trenutcima očaja koji je preizveo najljepše stihove koje sam ikada napisao, pomislio bih da zaista želim da patim, kako bih uspeo da artikulišem svoja najnežnija osećanja. Ali bih već sledećeg trenutka dao celog sebe nekome ko je mogao da me voli. Patnja je plodna, ali bezživotna.

Negde u pola pada, moja majka se pojavila i pružajući mi ruku, zvala me svim nadimcima iz mog detinjstva kojih se mogla setiti.

“Sačekaj, mama, još nije drugi sprat” rekao sam, da bih bez zaustavljanja prošao sve spratove pa i drugi, i spustio se na klizavi pločnik, koji će me, ponovo, odvesti daleko, daleko.

PESMA PRONAĐENA U DŽEPU UBICE

AKO TE UHVATE, NE RECI

Ne reci svoje ime, Ciganko
moj dlan pamti tvoje plamene oči
taj dan sa zebnjom u srcu tišine
taj ples na oblaku

Ne reci svoje godine, Ciganko
Tvoja mladost je moja kolevka
i sivi put razdvajanja
smiruje sećanja na tvoju kožu

Bela soba

Ne reci gde sam, Ciganko
što si mi dala put sreće
što si mi dodirrom usana
poklonila slobodu

Nikad ne reci, Ciganko
na kojim livadama spavašmo
gde ljubav pretvorišmo u igru
razdraganih huligana nesanice

Ako te uhvate, ne reci
da poznaješ nekog nalik meni
da imaš dva srca kamena
da si bila tamo
u vreme dok se rađala pruga
Dok je raslo more
a trava u svojoj beskrajnosti
kidala paučinu stvarnosti
moja Ciganko

Ne reci im da sam živ
u tvojoj kosi razvejanoj
u odsjaju zlatnog usmeha
u izdaji dana pred nama

Dlanovi mi gore, Ciganko
znači da još uvek
uranjajući u suton
misliš na mene

Nas pet

Skanjajte mi se sa puta! Ja dolazim naoružan svojim besom, tim topuzom od sedam metara, tim topom strašnog kalibra, tim kraterom koji vas gleda. Oduzimanje jednog života daje mi za pravo da oduzmem sve živote. I nemojte misiti da to pravo, koje mi pripada po jednostavnoj liniji prelaska svih granica koje sam do sada prešao, neću iskoristiti. Ja nemam nameru da mudrujem s vama. Proglašavam svet pozornicom svog užasa i krećem u predstavu bez jasnog završetka. Pa nije li tako sa svim afektima, sa svim nepromišljenim potezima koje sam povukao? Nadmoć, koju nosim u sebi, uvek me je sprčavala da vidim posledice onoga što sam započeo i, tvrdoglavo, nastavljao, čak i kada nije bilo nikakvog izgleda da uspem u tome. Ja sam uvek bio presuda svom dobrom bivstvovanju, ja sam ono što mi je uvek stajalo na putu normalnog života, ja sam svoj neprijatelj. Što znači da sam sebe prežalio, pa će mi biti mnogo lakše da o vama, koji razmišljate da mi stanete na put, uopšte ne razmišljam. Neću o vama misliti ni koliko o slovcetu na ekranu kompjutera, pogrešno ukucanom pa izbrisanom, bez traga i štete. Backspace, backspace! Ja ulazim u završni čin, u kata strofu, u keščendo ovog svog putešesvija, tako bolnog i tako besplodnog. Posmatram vašu masu, koja se razmiče pred naletom moje komete. Vidim vas, putnike, vas radnike, vas sudije, vas prostitutke svog razuma najrazličitijih vrsta, vas poklonike filozofije, vas robove religije, vas što čitate pa pišete velike

Bela soba

knjige spasenja, vas sisare svog uništenja, vas dobre vile svog košmara, nevidljive navrtnje u vremenskoj mašini, smanjene borce za pravdu i nepravdu, mahnite gutače otrovne vatre, raskrečene majke surove budućnosti, vas trgovce papirom, vas trgovce danima, umotane sablasti nad sopstvenim samrtnim posteljama, vas čitaoce koji se ne slažete, vas gledaoce koji se do zadnjeg trenu niste složili, a onda... Onda je bilo kasno. Moja raketa je udarila u živo meso mase i malo je reči na celom svetu koje bi mogle opisati užas koji vas je tada obuzeo. Sa svakim mojim korakom, vi ste sve bliži istrebljenju, vi kusavci nadrilekova, vi pederi očaja, vi smrtni pokajnici. Sklanjajte se, zato, dok još nije kasno za vašu molitvu za moju dušu, koju ne uspevam da nađem u ovom času. Ja idem, po ko zna koji put, u svoju sopstvenu propast. I dozvolite mi da vas sve povučem sa sobom.

Obukavši svoje belo odelo, izašao sam na ulicu koju nisam poznavao. Nisam mogao da se setim tih pločnika, prodavnica, neonskih reklama. Prizivao sam sve šetnje moje mladosti, sve žurke iz tog kraja, ali ništa mi nije pomoglo. Bio sam izgubljen, u sred Beograda, koji me je iznenadio svojim drugačijim, neprijateljski nastrojenim licem. Nisam mogao da odredim ni pravac kojim sam se kretao. Automobili, među kojima sam se nadao da ću ugledati neki taxi, prolazili su pored mene, ali ja nisam mogao reći u kom smeru, ili da li su uopšte koristili kolovoz za svoje kretanje. U par navrata, neki od njih su išli baš prema meni, izazvavši čuđenje i još veći bes.

Noge su same išle. Nisam ih pitao, ali je izgledalo da one znaju kuda. Skoro da sam zatvorio oči i prepustio se sledu događaja, sa punim poverenjem u svoj instinkt, koji mi je govorio da ništa neće biti u redu.

Zazvonio je telefon i sledećeg momenta, ja sam pričao sa Caletom, koji me je čekao, tamo negde. Zatim mi je Mare javio da će on da zakasni. Darko nije zvao, kao i obično. Njegova tačnost nikada nije bila u pitanju. A i mrzeo je mobilne telefone.

U glavi sam prevrtao informacije do kojih sam u toku dana došao, a koje su do detalja objašnjavale šta se, u stvari, desilo sa

Bilom. I u svemu što sam saznao, u glavi mi je najjače od-zvanj-
jala rečenica koju je Mare izgovorio tog jutra, uz kafu:

“Znaš, Bil se spandao sa Ksenijom.”

Da, to je bila Ksenija. Moj san, Darkova žena a, evo, i Bilova ljubavnica. Nisam bio siguran šta o tome da mislim. Negde iza posledica i običaja koji su važili među nama, jedan mali kreten je likovao zbog toga. Ne zbog Darka, čiji sam bol u tom trenutku mogao sasvim jasno da vidim, već zbog tvrdokorne i nedostupne Ksenije, koja me nije podnosila iako je sa mnom delila uspomene iz detinjstva i mladosti.. A Bil ju je imao. I podnosila ga je on-akvog kakav je bio. Uzimala je od njega sve ono što sam joj ja nudio. Ni manje ni više. Taj mali, likujući kreten je osećao u prvim trenucima takvo zadovoljstvo, kao da je on sam imao Kseniju, to divnu ledenu princezu, to noćnu vilu, to čudovište nemogućeg. Dakle, bilo je moguće ne samo pričati s njom, nego se zavući u njen hladni krevet, i razoriti taj svet koji je sa Darkom tako dugo gradila.

“Ali to je samo sastavni deo tog sveta,” gotovo da sam je čuo kako kaže, Darkovim glasom.

“Bil se spandao sa Ksenijom.”

Ima istina koje sam teško prihvatio, kao na primer ona da i devojčice kake ili da su Asteci prinosili ljudske žrtve. Ili ona da nas četvorica nikada nećemo osnovati rock&roll bend. Ipak, ova istina je po svojoj neverovatnosti prevazilazila sve njih. Čak i onu da su Amerikanci zaista otišli na Mesec. Zamišljao to dvoje prokletnika kako se ljube, kako joj Bil stavlja ruke na struk, na sise, pržeći time njenu nežnu, netaknutu kožu. Gadila mi se sama pomisao na to, ali to nije umanjilo njenu realnost. Ona je čitavog dana odzvanjala u mojoj glavi, ometajući tok misli koji sam smarao za normalan. Evo i sada, na ulici, teško da mogu da se snađem u tom haosu. Sve je u trenutku saznanja, otišlo u neku drugu, nepoznatu dimenziju.

Bilo kako bilo, sve ostalo što sam saznao u satima razgovora sa Darkom i Caletom, odvojeno jer nisam mogao da slušam njihova prepiranja, o lovi do koje je Bil došao sasvim slučajno, a koju je,

isto tako slučajno, potrošio u rekordnom kratkom vremenskom periodu, o njegovom dileru, koji ga je snabdevao drogom a kome se u isto vreme zamerio, o policiji koja je bila ubeđena da su pare bile isplata za trostruko ubistvo koje se desilo nekoliko meseci pre Bilovog, sve te informacije mi nisu ništa značile. Bil je uvek bio u nevolji. Uvek su ga jurili za pare, uvek je trošio sve do čega se dokopao, uvek je bio dežurni krivac za policiju. Ono “uvek” koje me je najviše brinulo, bilo je: Bil je “uvek” jurio tuđe ženske. Ja znam da Kseniju nije koristio kao sredstvo osвете ili dokazivanja, jer ga je boleo kurac šta će ko da misli o njemu, da li će da ga prebije ili će ostati prebijen. Život je, za njega, uvek išao dalje, daleko od takvih stvari, koje su samo gubljenje vremena. Znao sam da kontakt između njih nije iniciran s njegove strane. Znači da ga je Ksenija zvala. Ta Ksenija, koja meni, Darkovom najboljem drugu, nije htela da priđe ni na koji način, ta Ksenija koja me je nekad toliko nervirala svojim odbijanjem da zajedno izađemo, ta Ksenija je izgleda našla način da i meni i Darku stavi do znanja ko je gazda, i da nas kazni za naše, od nje nikada odobreno, prijateljstvo.

“Bil se spandao sa Ksenijom.”

U glavi su mi se bistrile neke misli od pre neki dan, neki filmovi koji se nisu do kraja odigrali. Da li je ona bila pravi razlog mog povratka? Je li ono osećanje koje me je pratilo od trenutka kada sam sleteo na Surčinski Aerodrum, osećanje da ništa nije kako bi trebalo da bude i da samim tim ni ljudi oko mene nisu kako treba, da su ovde neke druge sile u akciji, da zbog toga moram biti pažljiv s kim i kako pričam, jesam li to osećanje morao da pratim, umesto da se prepustim nadoknađivanju nekih propusta iz mladosti, želji za osvetom, ugađanju sopstvenom egu? Iako se nisam slagao sa tom mišlju, u glavi mi je neprestano odzvanjalo da sam morao da prozrem njene namere. Darko ništa o tome nije znao, osim da je Bil pokušavao da priča s njim u nekoliko navrata o “nečemu veoma važnom”, ali da do razgovora nikada nije došlo. Onda je, glumeći, verovatno, dobru ženu, Ksenija ispričala mužu o svojim osećanjima za mene, o susretima sa Bilom, i o čitavoj zbrci oko

toga ko je, nakada davno, koga voleo, ko je s kim bio, a ko s kim nikada nije. Darko je istinu primio dobro, po Caletovim rečima, i nastavio da štiti svoju privatnost onako kako je to oduvek činio: niko ništa nije smeo da pomene. Ta tema jednostavno nije postojala.

“Bil se spandao sa Ksenijom.”

Onda je jedan drugi mali kreten u meni počeo da mrzi Bila, što je bilo ravno izdaji, nezamislivo. Bil je, još od broda, bio jedina konstanta u mom životu, jedina vrednost koja nije oscilirala. Darko, Cale i Mare su bili tu, oni su se podrezumevali. Za Bila sam se uvek sekirao, trudio se da ga izvučem iz neprilika, branio ga od svih koji su nešto loše rekli o njemu. A evo, sada ga gotovo mrzim. Bil ju je imao. Kao što je imao sve devojke, svačije devojke. Zbog svoje reputacije divljeg dečaka, svoje divlje brade, šta li. Taj izbezumljeni narkoman, taj pijani mornar, ošamućeni bokser koji mlati pesnicama oko sebe, a ništa ne vidi.

Pomislio sam kako je vremenska linija nekako poremećena, jer nikako nisam mogao da stavim sve događaje o kojima sam čuo kao i neke kojima sam prisustvovao u zadnjih par dana u pravilan hronološki raspored. Mnogi su se preklapali, neki su štrčali kao da ne žele da budu deo ove priče, drugi su čekali neki čarobni štapić koji bi ih povezao sa ostalima. Haos, haos. Ništa se nije uklapalo, sve se događalo ili u velikim vremenskim razmacima ili u isto vreme. Ali mozak nije reagovao na taj izazov da se sve resporedi i stavi na svoje mesto. Suviše komplikovano. Ionako će na kraju samo važni događaju ostati zapamćeni, izabrani od strane velikog cenzora u koga sam imao bezgranični poverenje.

Morao sam, u jednom trenutku, da zaustavim misli, da ne bih otišao predaleko.

Sada je trebalo da vidim čoveka čije je pare Bil ukrao, a za koga su radila ona dvojica od preksinoć, isto kao i one dve klinke iz hotela.

Noge me odnesoše pred jedan drugi hotel, u centru grada. Nikada nisam ulazio unutra, ali sam dobro znao da je to bilo ste-

Bela soba

čište policajaca i njihovih saradnika sa ulice. Kockanje i prostitucija su tu našli očište, pokriveni plaštom nevidljivosti koje im je policija davala. Nije mirisalo na dobro.

Cale je u tom trenutku izašao kroz velika vrata lobija. Mare i Darko su čekali sa strane. Prišao sam im i svoj trojici rekao:

“Ovo mi se ne sviđa. Ko neće da ulazi, ne mora. Ja samo hoću da vidim tog Geru, pa da bežim.”

Sva trojica su me gledala kao da sam pijan. Naravno da će svi biti sa mnom. Do kraja, ako treba. Svi smo se nagledali filmova u mladosti.

Rešili smo da uđemo na ulaz za poslugu. Mare je nekad tu isporučivao neku robu, pa je znao gde su sporedna vrata i kao i kako se kroz njih stiže na recepciju.

Kada smo ušli u hotel, primetili smo da je i taj ulaz pokriven stražarima. Dvojica tipova u crnim odelima su stajali tik pored kućice za portire i pričali o nečemu veoma smešnom. Hodnik koji je od vrata vodio do portirnice bio je dugačak jedva nekoliko metara. Bilo je dovoljno da se ponašamo normalno, kao da smo zaposleni tu, i da ova dvojica ništa ne posumnjaju. Smeh im je došao glave: nisu na vreme videli ko je to upravo ušao i bili su mrtvi pre nego što su mogli bilo kome da jave da smo tu. Zalepili smo im dlanove na uši i nastavili dalje niz hodnik, ka kuhinji glavnog restorana.

U kuhinji je bio još jedan naoružani stražar. Prepoznao sam tog momka. Išli smo nekada davno zajedno u školu. Prišao sam mu i rekao:

“Rz, jesi li to ti?”

On se trže, kao iz nekog sna i pogleda me, istovremeno krenuvši rukom ka pištolju za pojasom. Uhvatio sam ga za tu ruku i dao mu malo vremena da me se seti. Imao je isti izraz lica kao kada smo Mare, Buda, on i ja odlazili rano ujutro na obalu Save i iskopavali paklicu cigareta, zakopanu predhodnog dana. Trudio se da uvuče dim u sebe, ali nije znao kako. I sa istim čuđenjem je gledao Mareta kako puši kao odrastao. Nismo se videli od Budine smrti. Samo sam čuo da je postao pandur.

Bela soba

“Znači, to si stvarno ti,” reče. “Kada su mi rekli da dolazi neki Gavran, pomislio sam na tebe, ali sam mislio da si u Americi.”

“Došao sam da sredim neke stvari,” rekao sam. “Treba da se vidim sa Gerom.”

“On te čeka, ali se nada da te neće videti živog. Takva su naređenja. Jer on misli da si poslat da ga ubiješ. Ali ima tu još nečeg što ti neznaš a što bi on voleo lično da ti kaže.” Govorio je mirno, kao da ne haje ni za šta. Dobri stari Rz. Njegova lojalnost nikada nije bila prema lovi.

“Gde mogu da ga nađem?” pitao sam, sa obećanjem u glasu da mu se ništa neće desiti.

“Soba 255,” rekao je tiho i, poželevši mi sreću, nestao između šporeta i frižidera.

Ispred sobe 205 stajala su još dvojica momaka, identična onima sa ulaza, ili onima od pre neko veče, u diskoteci. Pre nego što su shvatili šta se događa, bili smo ispred njih, sa oružjem u rukama. Nekoliko sekundi je trajala tišina i odmeravanje mogućnosti. Onda su se odlučili za borbu, latili se pištolja i umrli su delić sekunde posle, bez glasa. Mare im je zalepio ruke na oči.

Soba 255 je bila prazna. Podsećala je na moju mladalačku sobu, ali je nedostajao nameštaj. Samo smo pronašli poruku da je “mlako”, da je još rano za istinu. Rukopis mi je bio poznat, ali nisam mogao da se setim čiji je.

Nekoliko značajnih pogleda koje mi je uputio Mare su mi rekli da su na snazi neke čudne sile i da pripazim šta i pred kim pričam. Cale i Darko su se ponašali veoma čudno: prvi je pravio buku oko sebe kao da je nekoga obaveštavao gde smo, dok je drugi pokušavao da mi skrene pažnju sa Caleta nekim glupim zapažanjima. Ja nisam obraćao pažnju na njih, mada mi je bila čudna ta njihova igra. Nikada nisu na taj način saradivali.

Shvatio sam da tog Geru neću naći tu, i da je najbolje da sidemo dole na recepciju i raspitamo se. To se ispostavilo kao dobra ideja, jer nas je recepcioner odmah uputio ka baru sa strane u kome je, za šankom, okrenut leđima, sedeo samo jedan čovek. Nije se okren-

uo ka nama ni kada smo mu prišli na korak iza leđa. Gusti dim se podizao ispred njegovog lica i završavao negde na plafonu od crvenkastog drveta.

“Znači, hoćete istinu,” progovorio je prijatnim glasom. Tada se okrenuo na svojoj stolici, vukući sa sobom oblak dima, koji mu je zaklanjao veći deo lica. Ipak, onaj deo koji je bio vidljiv mi je bio poznat: ovog čoveka nisam video prvi put. Prelistavao sa događaje od pre deset godina, iz vremena kada sam radio u kockarnici i svakodnevno viđao takve tipove koji su zaključivali poslovne dogovore na takvim mestima ili su dolazili da naplate svoje usluge, ma kakve one bile. Tada nije mogao biti krupna zver, jer sam skoro sve njih tada znao po liku i imenu, ali je sugurno radio za nekog od njih. Prvo sećanje koje mi dođe bilo je iz one večeri koju sam nazvao Noć Vetrova. I nisam pogrešio. Policijska patrola, koja je iznenada banula u salon i počela da ispituje zaposlene o nekima od stalnih igrača, bila je sastavljena od dvojice uniformisanih likova i jednog u civilu koji je sedeo podalje od nas, za šankom. Nije se mešao u razgovor, ali je, kada je vlasnik kockarnice ušao da vidi šta se dešava, odmah ustao i pozdravio se snjim, zamolivši ga da pusti njegove momke da rade svoj posao. Ja sam baš te večeri kupio svoj prvi pištolj od jednog od kockara o kojima su se raspitivali. Sala se brzo ispraznila posle njihovog ulaska, budući da je većina gostiju morala da bude negde drugde u tom momentu. Blagajnica, tehničar i ja smo naizmenično odgovarali na njihova pitanja, najbolje što smo mogli. Ja sam samo za trenutak zapazio nemirno oko policajca u civilu, koje je brzo i odsečno kružilo po sali i nama, oko koje je i tada sve znalo, koje je gledalo kroz nas.

Ono oko koje je i večeras bilo vidljivo, i kružilo po mojoj odeći, po mom licu, ocenjujući moju spremnost da upotrebim oružje koje sam držao u ruci. pomislih kako je pištolj koji držim isti kao onaj koji sam kupio one večeri, u Noći Vetrova. Sećam se i da je napolju, kada sam završio smenu i izašao iz hotela, duvao neki strašan vetar. Ali ja ga se, opterećen novim, metalnim drugom, nisam plašio. Mirno sam se spustio niz ulicu.

Lice sa okom je imalo i usta i iz njih počeše da kuljaju sledeće reči:

“Istina ima onoliko verzija, koliko i svedoka. Ni jedan od njih se ne bi u potpunosti složio o tome šta se desilo. Dovoljan je samo mali nesklad u sećanju da bi se istine razlikovale. Zato istina zavisi od vrste ljudi koji su je videli, od njihovog obrazovanja, elokvencije, preferencija, svega što ih u životu zanima. To ih ne čini poverljivim. Ni jednog od njih. Jedan, iz koristi, može da tvrdi jedno, drugi iz privrženosti, sasvim nešto drugo. Treći, iz ljubavi, može da usvoji sasvim dugačiju istinu. Pritom svi govore istinu, svoju istinu, onakvu kakvu su je doživeli.”

Odjednom smo se našli ispred jako osvetljene prostorije. U njoj je, za radnim stolom, sedeo Gera, bez košulje i ruku vezanih pozadi, za stolicu na kojoj je sedeo.

Nas četvorica smo ga gledali kros fantomsko ogledalo. On nas nije mogao videti. Odlučivali smo se ko će da uradi ono što je bilo neminovno. Mare je prvi otpao, mada protiv svoje volje. Cale me je gledao neverujući da sam na putu da uradim to što sam namerio. Hteo je da me poštedi i sam preuzme stvar u svoje ruke, ali mu nisam dao. Darko nije hteo da se meša, ne zbog straha, već zbog osećaja da je sve otišlo izvan dometa njegovog shvatanja. Tako sam ostao samo ja, sa pištoljem u ruci. Ipak, sekund pre nego što ću ući u prostoriju gde je Gera bio vezan, ostavio sam pištolj. Hteo sam da mu dam šansu da se brani. Ušao sam i odvezao mu ruke, predhodno zaključavši vrata sa šifrom.

Gledao sam ga. Bio je to jedan od vodećih ljudi beogradskog podzemlja, visoki policajac, uticajna ličnost među političarima, i, pre svega, “biznismen”. Izgledao je zatečen svojom situacijom, gledajući me “znaš li ti ko sam ja?” pogledom. Ja sam u rukama stezao konopac kojim su mu ruke do maločas bile vezane, i kružio sam oko njega, tražeći najpovoljniji trenutak i ugao da ga napadnem. Nisam očekivao otpor, budući da je moja nadmoć u ovoj prostoriji bila očigledna. Hteo sam da sve prođe glatko i bezbolno za njega, a da ipak oseti lagano približavanje smrti koju sam mu namenio.

Pokušavao je da održi kontakt očima, ali sam ja težio ka uglu iz koga neće moći da vidi moj napad. Posle nekoliko minuta mu je postalo jasno da njegova "veličina" ne znači ništa u ovoj prostoriji iza ogedala., pa je spustio pogled, čekajući me.

Ja sam došao, brzo i iznenada, obavivši konop oko njegovog vrata. Uradio sam to sa strane, dajući mu mogućnost da mi vidi oči. Nije pružao otpor, kao što sam i pretpostavljao. Umirao je dugo, i potpuno svesno. Nije molio niti se plašio. Pustio je smrt na velika vrata, i ona se igrala s njim, kao što se mačka igra s mišem. Moja uloga tu je bila ograničena zatezanjem konopca i posmatranjem čudne predstave.

Kada se beživotno telo spustilo na pod, nisam osećao nikakvo zadovoljstvo. To je bio moj poklon. Usmratio sam nekoga ko se nije libio da priča gluposti, ko je mislio da sve zna o svemu. Još jedan koji je umislio da je cela stvarnost samo njegova. Smrt mu je ponudila izlaz i on je to prihvatio, nemoćan da mi nametne strpnju pred onim što dolazi. Ja lično, nisam uživao u tome.

Trgoh se i htedoh da prekinem govornika i kažem mu da nismo došli na čas psihologije, da me baš briga šta je istina, ali me on predupredi i pređe na stvar:

"Ono što ja znam i smatram za istinu, jeste da tvoj divlji prijatelj nikada nije umro. Sve je bila prevara da se ti dovučeš nazad u Beograd. Ili da se izbegne dug prema meni. Ko je skovao plan, ne znam. Možda neko kome si ostao dužan? Uostalom, jedino što je zajednička istina, jeste da su moje pare nestale, kao i Bil. Ne vredi ti zato da ideš okolo u ubijaš ljude, poput sumanutog Harija Kalahana. Neko to neće moći da toleriše. Osvrni se zato oko sebe i videćeš da je sve mnogo jednostavnije nego što si mislio. Sada idi, slobodan si. Puštam te kao uslugu nekome ko mi je veoma blizak. Sledeći put to neće biti slučaj."

Ponovo potresen iz temelja, pokušavao sam da shvatim o čemu ovaj čovek priča. Bil je, znači, živ. Ali ja sam bio na njegovom grobu! Ili je to bio deo prevare? Čije prevare? Ko je mogao, i zbog čega, da se tako igra sa svima nama?

Shvatio sam da moram da se vratim na početak i sve pogledam širom otvorenih očiju. Bez ljutnje i griže savesti koje su me dovele do ovde. Okrenuo sam se oko sebe video da mojih drugara nigde nije bilo. Recepcija hotela u kome sam se nalazio je bila puna ljudi obučenih u crno, sa rukama ispod sakoa. Ja sam, u svom belom odelu, odudarao od ambijenta i ujedno bio savršena meta. Ali čovek sa dimom na licu je rekao da mogu da idem.

Krenuo sam ka izlazu, dok su se ljudi u crnom sklanjali levo i desno od mene. Vrtelo mi se u glavi od informacija, hteo sam da vrisnem i oteram sve ove spodobе od sebe, ali nisam mogao.

Čuo sam Geru kako dodaje: "I ostavi Ivanu na miru. Ona je moja" Nisam uspeo da čujem poslednju reč. Bio sam siguran da, kada bih se okrenuo, nikoga ne bi bilo u hotelu.

"Mama oooh,

Didn't mean to make you cry

If I'm not back again this time tomorrow

Carry on, carry on, as if nothing really matters"

Izašao sam na ulicu. Svetlo u predvorju hotela je bilo slabo, ali sam bio siguran da sam sam na tom betonskom platou, koji je imao pristup za automobile koji su dovozili goste u hotel. Ne znam koliko dugo sam stajao tu, kad na kružni tok stupi dugačka crna limuzina sa zatamnjenim staklima.

U tom trenutku mi je sve postalo jasno. Sve što sam uradio od trenutka kada sam stupio nogom u avion, bilo je pogrešno. Prošlost ne može da se menja. Ili nije naše da je menjamo. Mi je se sećamo, i to sećanje je jedini poligon na kome možemo da se igramo sa činjenicama, da prekrajamo sudbine, da menjamo lica i reči. Ovo gde sam ja sada nije bilo moje vreme ni moje mesto. Ja sam negde drugde, preko okeana, u životu koji me treba, jedinom koji hoću da živim. Sve ove divne aveti koje me okružuju i koje me apsorbuju u svoju nesreću, svoju neurotičnu stvarnost, ipak su samo aveti, onakve kakve sam ih u svom sećanju stvorio. Pokušaj da sada menjam svoju prošlost, doveo je do rezultata kakav sada imam: paradox u kome nema mesta za mene. Ja sam morao da odem odavde da bih stvarnost

mogla da funkcioniše.

Limuzina se zaustavila ispred mene. Zadnja vrata su se otvorila i mrak iznutra me pozva u sebe. Ušao sam bez reći. Mrak je bio stvarno veliki, kao mrak u većoj sobi. Svetlost spolja nije osvetljavala ni jedan detalj, mada smo mogli da vidimo čitav grad ispod nas. I nije prošlo ni nekoliko sekundi, a ja sam shvatio da nije pitanje gde već s kim. Miris mi je rekao da tu pored mene sedi Ksenija, malo ona iz one naše noći, malo Darkova žena. Nije progovarala. Po njenom disanju sam mogao da zaključim da joj je teško. Onda sam shvatio da je tu još neko, zbog koga je tišina bila još teža. Bil! Odlučio je da se pojavi i objasni sve što se dešavalo. Ili samo doliva ulje na već podivljalu vatru u meni. Htedoh da počnem da vrištim, ali se staklo tišine postaralo da to ne učinim.

Ćutali smo, dok je limuzina klizila niz poluprazne Beogradske ulice, koje opet nisam mogao da prepoznam. Samo sam imao osećaj da smo u mom rodnom gradu, sve ostalo nije odgovaralo mom sećanju. Razmišljao sam o razlici između Beograda u koji sam se vratio pre četiri dana i ovoga sada, koji nije bio moj. Šta li je uzrokovalo taj osećaj nepripadanja, to ne prepoznavanje mesta na kojima sam bio nebrojeno puta? Jesam li ikada pripadao ovom prizoru, ovoj stvarnosti? Ovi ljudi pored mene, jesu li oni razlog zbog koga mi se sve ovo dešava? Da li se isto tako ja njima dešavam? Da li me prepoznaju, ovakvog kakav sam postao za poslednjih deset godina, satiran željom da budem sa njima.

Počeo sam da zamišljam razgovor između nas troje. Hteo sam da mi neko objasni zašto se sve dešavalo kako se dešavalo, i zašto su me uvukli, ili ja njih, u ovo ludilo koje se noćas završava.

“Ja te još uvek volim,” rekla je Ksenija. “Samo ti često nisi ti, stalno nestaješ, menjaš se, igraš se sa mnom, isto kao pre dvadeset godina. Šalješ mi pomešane signale, čas hoćeš, čas nećeš. Iz nečijeg tuđeg kreveta mi šalješ poruke ljubavi. A kada si sam, ćutiš, uplašen da ću nestati.”

“Kaćo,” progovori konačno Bil, oslovljavajući me nadimkom sa broda, “ti nemaš pravo da nas ovako dolačiš i uvlačiš u svoje

probleme. Šta je mene briga čiju si ti lovu maznuo i sa čijom ženom si spavao. Ja hoću samo da se zezam. Ali ne na tvoj način, do krvi. Neću da budem deo nečijeg tereta. Hoću da me se ljudi sećaju bez mržnje. Pusti ono što je bilo na brodu i počni da živiš svoj život. Nemamo više dvadeset godina da nasrćemo na gomilu goloruki. Svet se izmenio. Pravila ludosti više ne važe.”

I Darko je bio tu: “Tvoj problem je što dopuštaš da ti se to ludi-
lo vidi u očima. Nikad nećeš da kažeš šta te muči. Praviš se da si mi prijatelj a ovamo presvajaš nešto što je samo moje. Prekršio si najsvetije pravilo ulice. Ti znaš da ću ti uvek oprostiti, ali hoću da budem siguran da to nisi uradio imajući u vidu moj oprostaj. Nije me briga kakve su te sile nagnale, ali hoću da vidim da si svestan da si pogrešio.”

Mare: “Ja sam ti rekao da se uozbiljiš, ali ti ne čuješ. I keva ti priča, i žena, ti ništa. Uvek si bio tvrdoglav. Uživáš da sebe vidiš kao divljeg, neprilagođenog. Vreme za to je prošlo. Moraš da se okreneš stvarnosti, porodici.”

“Ma oduvek si bio malo dete. Glumiš ratnika, mafijozu, pesnika, filozofa. Ti misliš da samo ti patiš u svojoj tesnoj koži. Samo je tvoja patnja strašna. Samo je tvoja mladost nestala. Gde ti je muštikla?” zaključio sarkastično Cale.

“Stanite!” povikao sam. “Kao prvo, odkud svi vi ovde? I zašto mi govorite ono što ja vama treba da kažem? Ja sam lud? Ja sam malo dete? Ja se menjam, nestajem, igram se? Sve ste preokrenuli. Vi ste ti koji su me zvali da dođem, vi ste organizovali čitavu ovu prevaru. Ja ukrao pare? Kako sam ja to mogao da uradim? Ja nika-
da nisam pušio na muštiklu.”

Reči su samo navirale. Uvrede, osude, molbe, ljubavne izjave. Oni su ćutali i čekali da ta zagađena i tužna reka presahne. Niko od njih nije mislio da ću ja tek tako da prihvatim sve optužbe koje su, tako jednostavno i samouvereno, izneli na moj račun. Tirada, to su očekivali. I to su dobili. Govorio sam o stvarima koje su nas spajale i razdvajale. O njihovim greškama koje su do ovoga dovele. O tome da sam ja samo sentimentalna budala koju su oni vozali kako su hteli.

Bela soba

Pričao sam o događajima u kojima si oni pokazivali svoje pravo lice, kada su me satirali, kada su me poražavali. Oni su bili ti koje su moju mladost pretvorili u mučenje, u neprestanu potragu za mestom pod suncem, u pakao samoće i očaja.

Ali, kako sam govorio, bes u meni je počeo da jenjava, i više nisam mogao da se setim razloga zbog kojih sam vikao, ni zašto baš njih, svoje najbliže prijatelje, krivim za nešto što sam sam uradio. Ja sam spavao sa Ksenijom. Ja sam divljao sa kurvama u Metu. Ja sam uzeo pare. Ja sam ubijao ljude. Fiksao se. Sve sam sam uradio. Oni su samo posmatrali kako tonem sve dublje. Pokušavali su da mi kažu, ali ja nisam slušao.

Ućutao sam i tišina ponovo osvoji pokretni mrak u kome smo se nalazili. Nisam više bio siguran da su tu, toliko je bilo tiho. Limuzina se zaustavila ispred zgrade u kojoj sam privremeno stanovao. Niko nije pokušao da otvori vrata. Dugo se ništa nije dešavalo. A onda sam postao svestan da se nešto pomera u mom unutrašnjem džepu. Mobilni telefon je vibrirao i izazivao neprijatan golicajući osećaj oko mog zaleđenog srca. Ko bi to mogao biti? Svi koji imaju moj broj telefona su tu, zajedno sa mnom u kolima. Izvadio sam malu svetleću napravu i pokušao da se javim, kad se začu prigušeni pucanj. Podigavši brzo pogled, video sam mali plamen kako lebdi negde u vazduhu samo za delić sekunde, nedovoljno da osvetli lice onoga koji je povukao obarač. Zatim me nešto dotače ispod rebara sa desne strane. Topao osećaj najpre počeo da se širi po mom stomaku, da bi se zatim vratio u jednu tačku. Tada počeo oštar bol da me razdire, od površine kože ka unutra, pa sve to kože na leđima, koja je gorela. Bio sam pogođen malim, škakljivim metkom. I nisam mario ko je pucao, nisam mario zašto, nije me bilo briga.

Mislio sam na nju, i gotovo da sam je mogao videti kako plačnim glasom izgovara:

“Znam, sve znam. Ništa se ne brini, proći će to. Samo se opusti i odmori.”

Ksenija se tada nagla nadamnom i govorila mi kako je sve ovo

Bela soba

greška, kako nije trebalo ovako da se završi. Odjednom, poče muzika, ona ista pesma koja me je sve vreme pratila.

“So you think you can stone me and spit in my eye

So you think you can love me and leave me to die

Oh baby, can't do this to me baby

Just gotta get out, just gotta get right out of here.”

Otvorio sam vrata i izašao na ulicu. Imao sam poteškoća u održavanju ravnoteže, ali se nekako dogegah do ulaza. Tada sam pogledao u pravcu svog stomaka i video crvenu mrlju koja se širila, ne baš tako brzo. Ipak, bio sam svestan da nemam baš mnogo vremena. Otišao sam do stana, ušao unutra i taman sam hteo da zaključam vrata i odem da se odmorim, kad neko poče glasno da me doziva i kuca na vrata. Otvorio sam i video svoje drugove.

Bili su obučeni u bela odela, tako da smo ličili na članove neke vokalne grupe. Nije im bilo smešno, ali sam se ja glasno nasmejao. Bilo mi je drago da im ponovo vidim lica. Bila nisam video više od deset godina. Izgledao je umoran, mada nije ostario ni dana od našeg poslednjeg susreta. Čekinjava brada i duge kosa su prekrivali veći deo njegovog lica. Izgledao je kao neki ludi Robinson, pronađen posle mnogo vremena na pustom ostrvu, severno od razuma. Mare je samo oborio glavu, čuvajući svoje mišljenje za sebe. Znao sam da je od svih njih, on bio najviše razočaran svime što se dogodilo. Posle mene, naravno. Ipak, on je bio kontra-teret mojim ludorijama i sada je izgledao veoma težak. Cale je pravio grimase, mada mu namera nije bila da otkravljuje situaciju. Hteo je da osvetli svu banalnost stanja u kome smo se našli. Verovao je da sam ja jedini krivac za sve i niko ga nije mogao razuveriti u tome. Nije me mrzeo, samo nije mogao da se snađe u svemu tome, niti je bilo šta razumeo. Darko me je gledao svojim malim plavim očima i pravio rupe tim laserima po mojoj glavi i grudima. Znao sam da mi nikada ne bi audio, ali i da mi nikada neće oprostiti.

Svi su izgledali kao ja. Sa drugačijim licima. Ali, ne! Evo, i lica im postaju slična mom licu. Kao da su time hteli nešto da mi kažu. Jedan po jedan, prilazili su mi i, zagrlivši me, poljubili me u obraz.

Bela soba

Kada je poslednji od njih ušao u stan, pogledao sam niz dugački hodnik i video Kseniju kako odlazi. Oivičena svojom grimiznom aurorom, nije se osvrtna. Htela je da mi da do znanja da je više ne tražim ili je prosto skrivala svoje lice, da li zbog tuge ili razočarenja, ko zna. Osetio sam kako sa njom odlazi i deo mene. Onaj zaljubljeni, usamljeni deo, iz prošlosti. Bila je obučena kao onoga dana kada sam je poslednji put video, u prodavnici šešira na Trgu Republike. Crni kaput koji je pratio linije njenog tela. Šešir iz koga je izvirala reka njene kose. Htela je da je se tako sećam. Ukoliko budem imao to pravo. Tada sam osetio koliko sam pogrešio, koliko sam ovom svojom posetom napravio štete.

“Ostaćeš samo statistika,” govorio je neki nepoznati glas.

Zatim se čuo automatski prekidač i svetla u hodniku nestade. Mrak pohrli ka meni dok sam zbunjen i paralisan, stajao u okviru vrata. Pomislio sam kako tom mraku nisam mnogo više od tamne mrlje na kvadratu svetlosti i da će mu biti veoma lako da me apsorbuje u sebe.

Odjednom, nekakav splet mirisa me obuze i zavrtelo mi se u glavi. Miris Ksenijinog pola, miris krvi, novčanica, heroína, miris baruta, kamilice... Sve zbog čega sam došao ovde, polako je napuštalo moju glavu i odlazilo, u vidu tankog oblaka dima, niz hodnik u kojem je nestala i Ksenija, niz njegov konačni mrak. Osetio sam se sam i nesrećan. Pogledao sam svoje ruke. Bile su čiste i bele. Bile su potpuno prozirne, pa sam odustao od namere da svoje lice sakrijem iza njih. Savladavala me je praznina u sopstvenom postojanju, i onaj osećaj nepripadanja, pogrešnosti koji me je pratio od momenta sletanja na Beogradski Aerodrom.

Tada sam shvatio da se ne sećam ni aerodroma, ni Beograda, niti bilo čega što mi se desilo u poslednja četiri dana. Samo sam znao da sam bio tu.

Bela soba

Zatvorio sam vrata i krenuo ka dnevnoj sobi. Bila je prazna. I sablasno bela. Na belom stolu su stajali četiri mobilna telefona, pištolj bez okvira, neke fotografije i flaša viskija. Pored stola je bila bela stolica niz koju se slivao crveni svileni ešarp, zaboravljen. Mrtvo svetlo, bez senki, nije dozvoljavalo oku da primeti sve detalje u sobi. Utapao sam se polako u taj glub, bez zvuka, bez pokreta. Iz flaše sam ispio nekoliko gutljaja pre nego što sam, pritisnut bolom, seo na belu stolicu. Gledao sam u predmete na stolu. Izgledali su kao zagonetka koju nisam imao volje da rešavam. Mali pištolj. Fotografije koje je Cale napravio na obali reke, jednog davnog leta. Telefoni koji su u sebi krili tajnu... Predpostavljao sam da je onaj koji me je poslednji zvao bio isti onaj koji je i pucao. Ali nisam imao snage da utvrdim ko je to bio. To mi više nije ni bilo važno. Osetio sam kako se udaljavam od pitanja, od odgovora, od zamišljenih ciljeva, od ostvarenja snova. Sve je gubilo značaj pred nadolazećim, umirujućim krajem pesme koja se čula iz belog radija, negde iznad kamina.

*“Nothing really matters,
Anyone can see,
Nothing really matters, nothing really matters
to me”*

Bela soba

Tada sam video svoju majku kako sipa kafu. Tiho je plakala. Pored mene je stajala moja žena, tužna i zamišljena. Držala je moju ruku. Nisu ništa govorile. Kao da su čekale nekoga za koga nisu bile sigurne da će ikada doći.

Zatim sam čuo još jedan glas. Kao da je dolazio sa zvučnika nekog oglasnog sistema. Obaveštenje je bilo na engleskom jeziku i ticalo se nekog hitnog slučaja. Dok sam ležao nepomičan na nekom krevetu, čuo sam i glas svoje ćerke, kako priča s nekim drugim malim glasom. Igrali su se, ti glasovi, neke jako ozbiljne igre. Pogledao sam svoju ženu i ona uhvati moj pogled. Lice joj zasja, i raspoloženje se promeni u čitavoj sobi. Samo sam joj dao znak da će sve biti u redu, da je rutinska operacija uspela i da moram još malo da spavam. Ona klimnu glavom. Stiskala me čvrsto, da ne pobjegnem. Kao da bih ja hteo da negde odem. U glavi mi se vrtelo od anestetika i snova.

“Any way the wind blows.... “

Tog dana, u Vankuveru nije padala kiša. Broj saobraćajnih nesreća se bitno smanjio. Ljudi su se spremali za produženi vikend. Kolone automobila su se kretale ka izletištim, ka izabranim mestima na kojima će se najlakše uhvatiti dah, izgubljen u proizvodnoj mašini. Ti ljudi, i ja zajedno sa njima, osećali su svu vrednost svojih života, i nisu propuštali ni jednu priliku da ih žive punim plućima.

Mogli ste zaustaviti bilo koga od njih i pokušati da mu dokažete da je pravi život negde drugde, ali bi ste bili iznenađeni uverljivošću njihovih dokaza u suprotno. Oni znaju samo za sadašnjost.

U jednom parku, blizu obale mora, kroz veselu dečiju graju mogao se čuti zvuk morskih talasa kako iskusnom uvetu šalju šifrirane poruke lične prirode. Neko ko je poznavao nekog, čestitao je niz srećnih događaja. Bilo je dovoljno staviti prst u slanu vodu da bi se bilo u kontaktu sa svima onima koje voliš.